

Dincolo
de hotarele
unui vis

Paginile 12 și 13

Un dialog al marilor răspunderi

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea Autobuzul din Capitală

Comentariul in pagina 3

România, Pace!

De foarte multă vreme plutește pe cerul întregii omeniri o înfricoșătoare amenințare, un cumplit noir negru aducător de moarte, de pustiire, de distrugere totală a planetei, a vieții. Cursa aberantă a înarmărilor, fabuloasele sume ce se cheltuiesc pentru focoarele nucleare, pentru împinzirea planetei cu sute și sute de baze militare, febrilitatea și frenezia dementă cu care adepții războiului nuclear pindesc un moment propice declanșării holocaustului mondial, toate acestea și multe altele încă sînt urmărite cu sufletul la gură, comentate și răscomentate. Pretutindeni în lume au loc numeroase dezbateri și manifestări, ample demonstrații pentru încetarea imediată a cursei înarmărilor, pentru salvarea păcii. Țara noastră, prin vocea autorizată a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin numeroasele acțiuni de politică externă, expresie vie și fermă a voinței întregului nostru popor, se situează în rindul acelor țări aflate în fruntea luptei pentru pace. Aș spune că numele țării noastre, România, este sinonim, în opinia și conștiința lumii, cu cuvîntul Pace. Pentru a-și împlini toate năzuințele sale în ceea ce privește viitorul, România, ca oricare altă țară a lumii, are nevoie de pace. Voi aminti, în acest sens, una din formulările de profundă analiză ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru: „Realitatea, viața demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit, că planurile de dezvoltare economico-socială ale fiecărui popor — deci și ale poporului nostru — se pot realiza numai în condiții de pace. De aceea, în întreaga noastră activitate internațională acționăm cu hotărîre pentru dezvoltarea unei largi colaborări economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii, pentru înfăptuirea dezarmării nucleare și convenționale, pentru pace — bunul cel mai de preț al omenirii”. Pentru a ilustra această imperioasă, ultravitală dorință de pace a poporului român, în fapt o veritabilă vocație dintotdeauna a poporului nostru, recent, Marea Adunare Națională a adoptat Legea privind reducerea unilaterală cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. La 23 noiembrie, în cadrul referendumului la care va participa întreg poporul, voi avea prilejul să-mi exprim, ca artist plastic român, dar și ca unul din milioanele de cetățeni ai României socialiste, dorința fierbinte și fermă de pace și colaborare cu toate popoarele lumii. Prin acest referendum, România oferă întregii lumi un exemplu concret al năzuințelor sale de pace și dezarmare. Este un fapt care, firește, îmi umple inima de mîndrie și speranță. Aici, în țara noastră, în România, pacea este, iată, cu adevărat, bunul cel mai de preț al vieții. Pentru apărarea ei, nici un efort nu este prea mare.

DAN BÂNCILĂ
artist plastic

Belșug

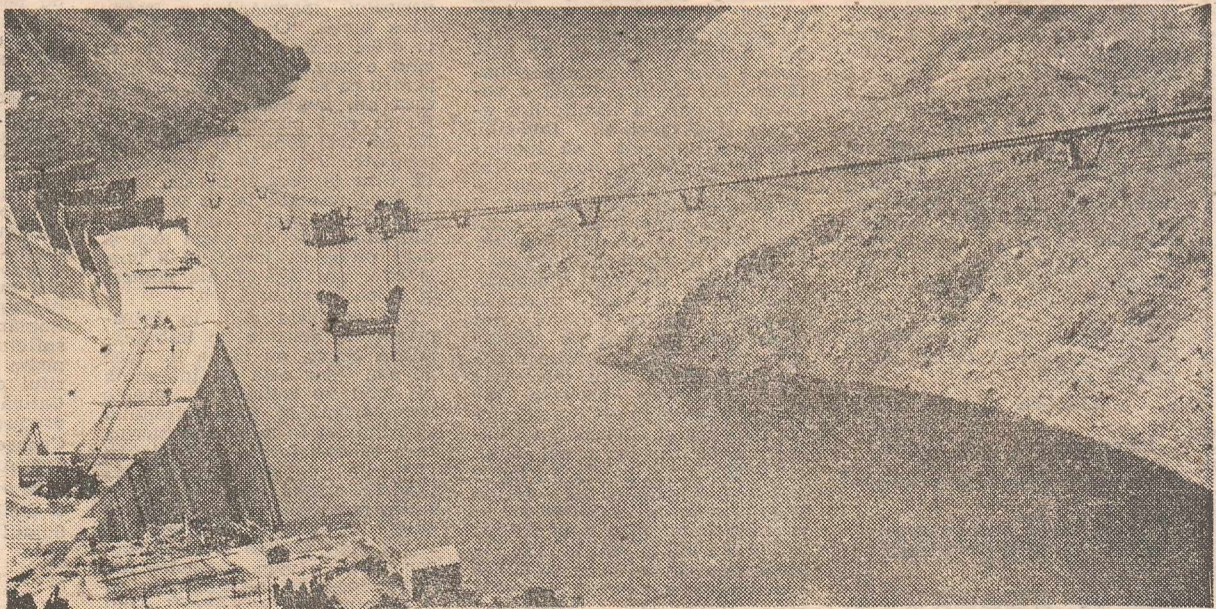
Auziți? Se-aude-omătul și colindele se-aud vălurind, pe sub ferestre, ca o ploaie aburindă, mari ciorchini de stele blonde rid pe-a cerului oglindă și lumina-ngălbenește galopind spre Polul Sud.

Dar sîntem în miez de toamnă și livezile, în noapte, gem de prune și de pere și hambarele trosnesc, murmură-n butoaie vinul singeriu, de rang domnesc, curg, pe dealuri de aramă, carele cu mere coapte.

Este vremea de nuntire și de bucurie mare, în ograda vast-a Țării oamnenii, la nunți, holesc, nu mai este timp de moarte, ochii nu ne mai bocesc, aburește scoarta piinii-n vetre roșii, de cuptoare.

Bucurați-vă, prieteni, și slăviți străvechea glie ce rodește ca o mamă care-și crește pruncii-n pace, căci din trudă și sudoare bobu-n spițe se preface și rămîne-azurul bolții un cuiabar de ciocirlie.

ION IANCU LEFTER

Pe marile șantiere ale luminii

Drumul către
înaltă calificare

Paginile 6 și 7

Vasile Conta,
un precursor
al ciberneticii?

Pagina 17

Eroismul,
nepieritoare
moștenire străbună

Pagina 8

Adeziune deplină la noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu

De pe acum spunem DA! inițiativelor care vin să ne apere viața

Izbinzile de fiecare zi

Sint unul dintre oamenii care și datorează cele mai bune lucruri din viața uneia dintre marile uzine ale țării: „23 August”. Aici mi-am ales meseria, aici m-am specializat, aici mi-am dobândit încrederea de care mă bucur în fața oamenilor. Într-o uzină care, în anii socialismului, dar mai ales în ultimii douăzeci și unu de ani, a devenit întreprinderea modernă de azi, într-o uzină ale cărei performanțe industriale, dar și umane sint rodul climatului de pace pentru care zi de zi milită România, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un climat de muncă pașnică, singurul m stare să asigure bunăstarea și fericirea oamenilor, creșterea continuă a nivelului de civilizație.

Împreună cu întregul popor, alături de toți oamenii muncii de la „23 August” imi exprim adeziunea deplină față de noua și generoasă propunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind reducerea de către țara noastră, în mod unilateral, cu 5 la sută, până la sfârșitul acestui an, a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Așa cum arată președintele țării, în magistrala Cuvintare rostită la sesiunea Marii Adunări Naționale, securitatea popoarelor, liniștea întregii planete nu pot fi asigurate în condițiile existentei unui arsenal capabil să distrugă pământul nu o dată, ci de câteva ori în condițiile acumulării permanente de armament.

Fiecare șarjă la care muncesc alături de tovarășii mei, fiecare performanță tehnică pe care o reușim aici, într-un loc de muncă deloc ușor, dar care în ultimii doi ani, prin îndemnul și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, și-a schimbat cu totul fața, imi sporesc bucuria pe care o avem atunci când ne facem meseria la care am visat. Dar sentimentul este cu mult mai profund când știi, când vezi că de succesele tale, ale uzinei sint legate viața unui cartier, a unui oraș, viața industriei țării. Iar toate acestea sint izbînda de fiecare zi a vieții asupra întinericului pe care-l aduc catastrofele armate.

Strădania mea, a noastră, a oamenilor muncii de la „23 August”, de a obține acele șarje care să ne lumineze clipele din fața cuptoarelor, acele produse care să ducă faima României în lume, acea economie care este temelia unei țări puternice, prospere, strădania popoarelor de a-și asigura prin muncă bunăstarea și fericirea, sint o garanție că glasul rațiunii va triumfa, că generațiile de mine vor beneficia de un pământ fără armele cumplite care ne îngrijorează astăzi.

ADRIAN PĂDURARU,
topitor,
Întreprinderea „23 August”

Un răspuns ca o speranță

Viața politică a patriei noastre este puternic marcată de noua și strălucită inițiativă de pace a președintelui Nicolae Ceaușescu, materializată atît într-un document legislativ ce stabilește reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, cît și în

hotărîrea programatică a Marii Adunări Naționale, de a adopta cuvintarea rostită în fața forului legislativ al țării de secretarul general al partidului ca veritabilă declarație națională de politică externă a României socialiste. Oamenii muncii din trustul nostru au primit cu înflăcărată adeziune și unanimă aprobare aceste istorice hotărîri, considerînd că, în eforturile pentru pace și colaborare în lume, nimic nu poate fi mai omenesc, mai rațional ca o astfel de atitudine exemplară pe care poporul nostru, prin vocea autorizată a celui mai bun fiu al său, o ia tocmai în actuala situație internațională, a cărei destindere presupune, înainte de orice, argumentele convingătoare ale faptei. Gestul României, hotărîrea de a reduce unilateral armamentele, efectivele și cheltuielile militare constituie un motiv de înaltă mîndrie patriotică pentru noi, ca fii ai acestui popor, după cum un privilegiu al existenței noastre este și acela de a fi contemporani cu una din cele mai mari personalități ale istoriei, genial strateg al societății românești de astăzi, erou al păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un asemenea gest și o asemenea hotărîre dau măsura fidelă a vocației de pace a locuitorilor acestor meleaguri și, totodată, confirmă strălucit că idealurile și aspirațiile noastre sint generos și elocvent intruchipate în gîndirea revoluționară și activitatea neobosită ale celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Adeziunea noastră fierbinte, solidaritatea noastră profundă cu aceste istorice hotărîri sint întemeiate pe ceea ce constituie inesi viața și munca noastră. Lucrăm la unul din cele mai grandioase proiecte ale Epocii Ceaușescu — reconstrucția pămîntului. Construim baraje, dăm rîurilor noi albi, construim principalele surse de apă pentru sistemul național de irigații, apărăm de inundatii orase și cîmpii roșitoare. Pentru a duce la bun sfîrșit aceste impunătoare obiective — care vor contribui la progresul și civilizația întregii țări — avem nevoie de pace, de liniște și tihnă creatoare, de gînduri care să ne stea sub amenințarea războiului. De aceea, numai „DA” poate fi răspunsul nostru la referendumul din 23 noiembrie, un răspuns pe care-l dăm de pe acum, pentru că el, de fapt, se află în firea și în sufletul nostru. Este un răspuns ca o des-cătușare și, totodată, ca o spe-

ranță că va fi pilduitor și pentru aite popoare, pentru oamenii muncii de pretutindeni.

ALEXANDRU MIHU,
tehnician principal,
Antrepriza Generală
pentru Lucrări Hidrotehnice
Speciale București

Să ne apărăm copiii

Noua inițiativă de pace și dezarmare propusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și adoptată recent de Marea Adunare Națională a adus inimii mele de mamă o mare bucurie. Mai e oare nevoie să explic de ce o mamă nu poate fi decît împotriva războiului, împotriva cursei înarmărilor și pentru pace? O mamă dă viață, iar pericolul înarmărilor e împotriva vieții. O mamă tremură la orice răceală a copilului ei cînd e mic, îl crește, îl educă pentru ca să muncească, să aibă casa lui, familia lui, copiii lui, nu ca să-l piardă în războaie. Eu am trei copii. De vîrste apropiate. 9 ani, 10 și cea mare 12. Sint la școală, învață foarte bine, visează la ce vor face cînd vor fi mari. Toți trei copii sint parte din viața mea și n-aș putea să judec ce e bine și ce e rău fără să mă gîndesc și la ei, la viitorul lor.

Noi realizăm aici, în întreprindere, articole de îmbrăcăminte. Sigur, nu haina îl face pe om, dar asta nu înseamnă că omul nu trebuie să poarte haine frumoase. Și ne străduim să trimitem în magazine lucruri care să satisfacă, într-adevăr, gusturile cumpărătorilor. Mă gîndesc uneori cîte haine s-ar putea face cu banii care se cheltuiesc în lume pentru arme. Am văzut prin reviste și la televizor copii de prin alte părți ale lumii aproape goi, sau doar cu o zdreanță pe ei. Acești copii ar putea fi îmbrăcați cu o mică parte din banii care n-ar mai fi cheltuiți pe arme. Am auzit, de asemenea, că armele existente acum în lume pot transforma oriunde Pămîntul într-o planetă pustie, carbonizată, fără nici un fir de iarbă pe ea, fără nici o vietuitoare. Și totuși molima înarmărilor bîntuie, nu se oprește. Și n-am spus întîmplător cuvîntul molimă. Pentru că după părerea mea cursa

inarmărilor e ca un flagel. Dacă nu-l stirpești, nu-l combați, riscă să distrugă totul. Asta vor oameni? Sint convinsă că nici o mamă adevărată nu poate fi nepăsătoare în fața acestei primejdii. Nu poate încruși brațele zicînd „fie ce o fi, cum ne va fi destinul”. Pentru că destinul este așa cum și-l fac oamenii. Și tocmai de aceea eu sint fericită că trăiesc într-o țară care și ridică ferm glasul împotriva iraționaliei curse a înarmărilor și care se propunță răsplată, cu fiecare prilej, prin glasul președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru pace, pentru cooperare, pentru înțelegere. Dreptul la viață este un drept fundamental al omului. În numele acestui drept a fost gîndită inițiativa reducerii unilaterale de către țara noastră cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare. De aceea eu nu ezit să spun DA, eu sint pentru această măsură și pentru ceea ce înseamnă ea ca înțelepciune și ca simbol. Eu văd în această măsură nu numai o dovadă a dorinței sincere de pace a românilor, ci și o chemare către alte popoare, pentru că pacea este astăzi mai importantă ca oricînd. Altfel spus, se spune, bărbații pleacă dar se mai și întorc de la război. Acum, dintr-un război nuclear nu s-ar mai întoarce nimeni. Și nici n-ar fi cine să-i aștepte. Așa că nici un om rațional din lume, cred eu, nu poate fi nepăsător în fața spectrului reprezentat de cursa înarmărilor, mai ales a înarmărilor nucleare. O mamă cu atît mai puțin nu poate fi nepăsătoare. Iar o mamă din România, țară atașată din tot sufletul idealurilor de pace, nu poate să gîndească decît în spiritul care a inspirat noua inițiativă de pace și dezarmare propusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptată de Marea Adunare Națională. Deci, încă o dată, clar, răsplată eu voi fi fericită să zic Da la referendumul din 23 noiembrie.

CONSTANȚA ONETE,
ajutor maistru,
Întreprinderea de confecții
și tricotaaje București

Suprema lege

Toamna, gîndurile țăranelui român se îndreaptă spre viitoarea primăvară, spre griu și

Vrem Pace!

Vrem Pace! răsună pămîntul românesc,
adincul de riuri, de fluvii răsună.
Vrearea aceasta pe toți ne adună,
cei ce vor moarte de noi se izbesc!

Patria mea, încărcată de vis și de viață,
urcă în albul sublim;
sacru ne este cuvîntul acesta,
cu Pacea în suflet din istorii venim!

Vrem Pace! spune aurul spicelor,
oțelul curat, vibrator.
Pacea e scutul copilului meu
în drumul spre un luminos viitor!

Vrem Pace! răsună pămîntul românesc
din fluvii de oameni cuvîntul răsună!
Vrearea aceasta pe toți ne adună,
cei ce vor moarte de noi se izbesc!

MIHAI PĂSCULESCU

spre recoltele a căror temelie am așezat-o prin munca noastră din aceste zile. Toate aceste gînduri nu sint altceva decît gînduri de pace. De liniște. De necesară încordare a forței brațelor și minții pentru a ne ști, an de an, hambarele pline. Sesiunea Marii Adunări Naționale, în cadrul căreia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit o cuvintare de-a dreptul istorică mi-a umplut inima de bucurie. Iată, mi-am zis, noi, românii, prin glasul înțeleptului nostru conducător, arătăm lumii întregi adevăratele și pașnicele noastre intenții. Dovedim că se poate. Că atunci cînd e în joc soarta țării și a planetei întregi numai măsurile realiste, măsurile vizînd direct reducerea cheltuielilor militare sint măsurile care se pot arăta cu adevărat folositoare. Și încă ceva — consultarea poporului în cadrul unui referendum este o pildă de încredere în înțelepciunea națiunii, o pildă de democrație reală. Voi spune, firește, da — împreună cu toți cooperatorii din comuna noastră. Vom spune din toată inima da. Da, sintem într-un tot de acord cu inspirata propunere a președintelui țării, validată de către supremul nostru for legislativ și devenind, astfel, literă de lege. E cum nu se poate mai drept să fie așa. Pacea este, de fapt, cea mai de seamă lege a omenirii. Apărînd această lege — care ne garantează viața cea de toate zilele, viața noastră plină de bucurii sau de înnoirări trecătoare, viața noastră dedicată muncii și creșterii copiilor noștri. Țara liberă și demnă, popor decis să-și apere făptuirile și să-și ocrotească îndrăznețele visuri — iată cum știm să ne arătăm în fața întregii planete. Cuvintele fierbinți ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au exprimat, în fond, crezul nostru, al tuturor. Crezul întregii suflări din această țară ce-si clădește cu îndrăzneală viitorul. Țara a cărei înflorire nu are nevoie de altă garanție decît de liniște, de pace. Restul — știm să clădim noi. Știm să ridicăm o patrie pe măsura înțelepciunii, hărniciei și priceperii de care românii au dat întotdeauna dovadă, într-o dată întregă și mîndră istorie.

ANGHEL MIRCEA DAN,
Erou al Muncii Socialiste,
președintele C.A.P. Grindu,
județul Ialomița

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea Autobuzul din Capitală

cerind, totodată, colectivului de oameni ai muncii de la Întreprinderea Autobuzul să întreprindă toate măsurile necesare pentru îndeplinirea integrală a planului pe acest an, în mod deosebit a producției destinate exportului, pentru o mai consecventă și eficientă aplicare a programelor de organizare și modernizare a producției, de creștere a productivității muncii și sporire a eficienței economice.

Pe parcursul vizitei, conducerea întreprinderii a prezentat înaltului oaspete măsurile luate în conformitate cu indicațiile și recomandările formulate de către secretarul general al partidului cu prilejul precedentei vizite, precum și acțiunile inițiate în vederea extinderii unor tehnologii moderne, de înaltă productivitate, îmbunătățirii continue a calității produselor. S-a precizat în același timp că se acționează în mod hotărât pentru valorificarea rezervelor existente îndeosebi prin mai judicioasa folosire a spațiilor de producție, creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și agregatelor, reducerea consumurilor de materii prime și materiale, întărirea ordinii și disciplinei în toate compartimentele întreprinderii. În încheiere, secretarul general al partidului a cerut conducerii ministerului de resort, centralei industriale și întreprinderii să ia toate măsurile pentru ca, până la jumătatea ultimei luni din acest an, să fie realizate noi prototipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare care să se recomande prin indicii tehnico-funcționali superiori.

Dialogul permanent dintre masele de oameni ai muncii din țara noastră și conducerea Partidului Comunist Român a demonstrat, odată mai mult și cu prilejul recente vizite de lucru, că totul depinde de noi, de priceperea și hărnicia noastră, de spiritul gospodăresc și de economie, de perseverența și buna noastră credință, că dispunem de toate condițiile materiale, politice și morale pentru a îndeplini neabătut obiectivele și sarcinile stabilite de partid, că numai o gândire și o activitate permanent revoluționare sînt în măsură să ne unească forțele intelectuale și fizice, să ne sporească energia și să ne călăuzească voința de a ne înscrie deplin în dimensiunile societății socialiste multilateral dezvoltate.

LIVIU TIMBUS ■

Cu două zile în urmă, colectivul de oameni ai muncii din Întreprinderea Autobuzul din Capitală a avut din nou marea cinste și nemărginită bucurie de a primi vizita de lucru a primului bărbat al țării, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu acest prilej, — muncitorii, tehnicienii, specialiștii, cadrele de conducere ale întreprinderii au fost martorii și beneficiarii unui dialog al marilor răspunderi, caracterizat prin densitate de idei, franchețe, spirit analitic, un dialog ce sintetizează magistral starea de

revoluție și exigențele revoluției în țara noastră, stare permanentă, de largă amplitudine ce condiționează existența și devenirea noastră. Au fost abordate probleme curente și de perspectivă, vizita desfășurându-se în climatul de intensă activitate creatoare în care oamenii muncii din întreaga țară acționează pentru transpunerea în viață a sarcinilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului în cuvântările rostite la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., și la sesiunea Marii Adunări Naționale, pentru îndeplinirea ritmică, între-

grală la toți indicatorii, cantitativi și calitativi, a planului pe 1986 și pregătirea corespunzătoare a producției anului viitor.

Întimpinat cu aplauze și urale, înconjurat cu entuziasmul și dragostea pe care le prilejuiesc numai momentele de referință din viața unui colectiv de muncă, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a început vizita prin a examina noile tipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare de diferite puteri și capacități expuse pe platforma din fața întreprinderii. Cu această ocazie, analizând caracte-

teristicile funcționale ale noilor mijloace de transport, secretarul general al partidului a indicat să se revadă proiectele de execuție ale tuturor modelelor prezentate, precum și tehnologia de fabricație în vederea obținerii unor soluții îmbunătățite vizând capacitatea de transport, reducerea consumului de metal și carburanți, sporirea performanțelor în exploatare și a competitivității lor pe piața externă. S-a indicat de asemenea să se folosească un număr mai mare de elemente tipizate la construcția acestor autovehicule, tovarășul Nicolae Ceaușescu

Toamnă bogată la Jilava

De fapt, îl căutam pe Vasile Voicu, președintele C.A.P.-ului din comună; după două zile, în sfârșit, îmi suride norocul. Nu, nu-l găsec pe președinte („E undeva pe deal, la însămînțat, cum o să-l aflî dumneata; ce, crezi că stă pe loc? Umblă toată ziua cu treburile, n-ai cum să dai de el dacă nu știe că vii ca să te aștepte special, da' nici atunci nu-i sigur, că tot timpul apare cite ceva de nici el singur nu știe ce-o să facă peste un ceas“). Reușesc însă, să stau de vorbă cu primăria și cu Petru Cesni, inginerul șef al CAP-ului care privește mereu la ceas; e așteptat la o ședință de analiză la sector așa că...

A fost o toamnă bogată la Jilava 20132 kg știuleți de porumb la hectar, 7440 kg orz — sînt cifre impresionante; numai la grîu 5291 kg/ha recoltă sub limita care le permite să candideze la titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare.

Au mai fost odată la un pas de titlul de Erou al Mușcii Socialiste; au pierdut pentru că după trei ani — 1981 — '82 — '83 în care au obținut locul I pe țară în întrecerea între consiliile populare comunale, în 1984 n-au reușit să se claseze decât pe locul II. Pentru a deveni eroi ar fi trebuit să păstreze și în al patrulea an locul frunții. „Au fost alții mai buni. Dar, nu pentru a deveni eroi muncim noi, așa că important e să știm ce am greșit ca să facem mai bine de-acum încolo. Să luăm grîul de anul ăsta. De ce nu e producția mai mare? Pentru că n-am

acordat suficientă atenție tuturor verigilor — fertilizarea mai slabă pe unele zone, amplasarea culturilor, însămînțarea în condiții de secetă, grindină să nu fie, că seceta e un dușman pe care știm să-l învingem. Acum am făcut irigație de aprovizionare; adică am irigat înainte de însămînțare, așa că sămînța a intrat în pămînt cu umiditate corectă“.

Da, completează Petru Cesni, în agricultură trebuie să înveți mereu, altfel pămîntul nu te ascultă. Înveți din literatura de specialitate, înveți din experiența proprie și înveți, încă mai înveți din intelpeciuena bătrînilor.

Cu numai cîteva minute înainte Ileana Vișu îi spusese că ieri nea Radu își amintea cum bunicul lui răsădea roșiile pentru gogonele cu patru-cinci zile înainte de sfîrșitul lui iunie ca să aibă roșii și gogonele în cîmp pînă toamna tîrziu, și că vor trebui să țină seama de asta și să planteze roșiile mai tîrziu, să nu pătească iar ca anul ăsta, cînd din cauza căldurii foarte mari s-au copt foarte timpuriu.

„Dacă știam cit de grea e meseria asta nu mi-aș fi ales-o. Acum însă, nu mai pot renunța la ea. Cum să renunți cînd avem atîta nevoie de mîncare?“

— Tovarășe inginer-șef de cîte ori ai fost pus în situația de a vă recunoaște învins, de a spune nu știu?

— Nu poți să te recunoști învins. E un lux pe care nu ți-l poți permite. Se întîmplă să nu știi pe moment un anumit lu-

cru. Atunci pui mîna pe carte, că doar pentru asta există, ca să nu spui „nu știu“, să studiezi și să știi, pui mîna pe telefon și oeri ajutorul specialiștilor din institutele de cercetare sau din Institutul agronomic Nicolae Bălcescu. Uite, nu mai departe decît ieri, am constatat un mic atac de dăunători în magazia de cereale. Am consultat imediat literatura de specialitate ca să știm exact la ce ne putem aștepta, cum să acționăm. Urmarea: am luat imediat legătura cu institutul de specialitate de la Vidra, solicitînd sprijin. Desi agricultura se face de mii de ani, fiecare moment, aduce ceva nou și dacă te încapăținezi să gîndești și să acționezi în virtutea celui „las că știu eu, așa se face dintotdeauna, ce nevoie am de schimbări“, riști să aduni mai nimic toamna.

O ultimă privire spre ceas. Petru Cesni mai are numai cîteva minute la dispoziție pentru a ajunge la ședință și dacă nu prinde vreun Aro sau un tractor întîrzie cu siguranță.

Pentru Ileana Vișu, discuția continuă ca și cum n-ar fi existat nici o întrerupere și nici o plecare. De altfel, mă avertizează încă din primul moment vîzînd dezamăgirea de a nu-i fi putut găsi pe Voicu Vasile că la Jilava trei este egal cu unu și unu cu trei, așa că dacă ai stat de vorbă cu Petru Cesni, cu Voicu Vasile sau eu ea, e ca și cum ai fi stat de vorbă cu toți trei. „Este acesta, îmi spune, unul din secretele reușitei noastre“. Apoi de ce vă mirați, îmi spune, credeți că numai în mun-

Ostașii muncii

Noi știm că și astăzi datori am rămas și, cit vom trăi, mai rămînem datori acelor pieriți sub stindard tricolar ca țara să aibe un nume și-un glas.

Noi știm că urmăm unor mari luptători ce-au vrut să n-ajungem cumva de pripas, mai știm că dorim, pe al lumii atlas, să fim un hotar de cinstiți muncitori.

Noi știm că avem de-mpînit o poruncă venită din scoarța istoriei dace: așa cum am fost din trecuturi incoace ostași în armata de pace prin muncă,

Tot astfel urmașii să fie-a se face ostași în armata de muncă în pace!

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

ca dumneavoastră e important cuvîntul? Trebuie să știi cum să te adresezi oamenilor, să știi cum să le ceri un anume lucru; nu e ușor, e o adevărată artă care se învață în timp, cu destul efort.

Stilul de muncă este pentru Ileana Vișu de o importanță excepțională. Fiecare zi în agricultură e o luptă continuă: cu rutina, cu natura, cu timpul. Noua revoluție agrară depinde hotărît de organizare. Revine, mereu, la ideea de luptă. „Dacă în 1978—79 aveai bucurie mare pentru 1800—2000 kg de grîu sau orz la hectar, și 10000 tone de legume la hectar și se părea o realizare, azi nu ne mai mul-

tumim cu 5300 kg grîu/ha, nici cu 35—40000 tone de legume la hectar, vrem mai mult, pentru că știm că se poate mai mult.“

Dacă n-ar sta cheazăse producțiile, de la an la an mai mari, de cereale, legume, carne, lapte, ouă (CAP-ul are și un puternic sector zootehnic), vorbele astea ar putea trece drept o frumoasă pledoarie teoretică despre puterea omului ajutat de voință și de carte. Numai că ele nu fac decît să povestească o realitate pe care nimeni nu o poate contesta.

ROXANA PAICU-MANOLESCU ■

Ei au încredere în știința și puterea lor

INVESTIȚII

De-a lungul unui fir de sîrmă

O sîrmă e o sîrmă — și oricîtă imaginație am avea, nimic spectaculos nu pare să presupună fabricația ei. Și totuși, „Industria sîrmei” a dominat mulți ani viața orașului Cîmpia Turzii, pentru că acum să reprezinte mai degrabă numele de tradiție al echipei de fotbal decît o denumire generică, pe deplin adecvată producției pe care o realizează Combinatul metalurgic din localitate. Cuiele și sîrma de fier, care au făcut peste patru decenii gloria acestei așezări de la marginea Apusenilor, sînt acum doar martorii unei epoci industriale revoluționare, peste care s-au asternut uitarea, cîteva nostalgii și, mai ales, ritmurile unei intense modernizări, care fac din Cîmpia Turzii de astăzi un avanpost pentru ceea ce înseamnă metalurgia acestui sfîrșit de secol. Asta deoarece aici au început să se fabrice produse pentru industria nucleară, oțel pentru rulmenți și organe de asamblare din industria aeronautică și de autoturisme, sîrme pentru beton precomprimat necesar construcțiilor speciale și multe alte asemenea repere „de vîrf” necesare programelor naționale prioritare. Gradul de prelucrare a metalului a crescut la cote competitive internaționale, ajungîndu-se la laminate de 0,06 mm, iar de la cițișa lei cît costa kilogramul de produse finite obținute aici s-a ajuns la cîteva sute de lei pe kilogram cît costă, de pildă, pretențioșii electrozi înalt aliați (fiecare are imprimat la un capăt un număr de înregistrare ce se va păstra într-o „bibliotecă” specială timp de 30 de ani tocmai pentru a putea identifica oriîcînd din ce serie și din ce producție a făcut parte electrodul folosit la cutare sudură). O infuzie de știință, de tehnologie și de responsabilitate s-a produs în anii din urmă în acest vechi combinat metalurgic, pornit în 1921 de la o modestă fabrică de cuie și sîrmă și ajuns astăzi la dimensiunile interioare și exterioare ale unei veritabile citadelle industriale. O primă etapă de modernizare a început în 1969, prin introducerea în fabricație a unor laminate, trefilate și produse pentru sudură ce erau, în proporție de 80 la sută, unicate în țară. După un deceniu, s-a trecut la mărirea gra-

dului de integrare a producției prin darea în folosință a unei oțelării care a redus dependența combinatului de metalul primit din afară. În sfîrșit în urma unei vizite de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în 1983, s-a hotărît o creștere a gradului de diversificare și specializare a producției pentru satisfacerea unor cerințe prioritare ale economiei naționale și crearea unor disponibilități pentru exportul de produse metalurgice speciale. S-a declanșat astfel munca pentru realizarea la Cîmpia Turzii a unuia dintre cele mai importante și impunătoare obiective de investiții din industria noastră metalurgică, obiectiv care se află în plină derulare și care, în linii generale, va fi încheiat în actualul cincinal. „Subtilurile” incluse în această investiție îndreptătesc observația localnicilor, metalurgiști din tată-n fiu, că bătrînul lor combinat devine pe zi ce trece altul, se desparte încet de imaginea tradițională a „industriei sîrmei” pentru a face loc unor noi realități de producție, conectate mai degrabă la cerințele viitorului decît la tradițiile trecutului. Anul trecut s-a pus în funcțiune acea fabrică de electrozi speciali înalt aliați, care pînă atunci erau aduși din import și care acum sînt un fel de bijuterie a combinatului. Producerea lor trebuie să facă față la niste „pretenții fenomenale”, cum le numește inginerul șef Gheorghe Giurgiu; totul este automatizat și computerizat, inclusiv proporția dintre diferitele prafuri care alcătuiesc pasta de sudură și care trebuie combinate la precizia de cîteva grame, pentru o producție de 10 000 tone pe an. Hala respectivă are aspectul unei farmacie, al unui urias laborator de alchimie în care reacțiile sînt controlate și dirijate pe invizibilele circuite ale impulsurilor electronice. Și, cum spuneam, fiecare electrod din milioanele care se obțin într-o lună are identitatea sa proprie, prin care poate fi urmărit pînă în momentul în care se transformă în vreo sudură, și încă 30 de ani după aceea.

Tot anul trecut s-a dat în folosință o fabrică de cabluri pentru benzi miniere, produs foarte

solicitat de industria carboniferă a țării. Un colos de oțel de cîteva tone este prelucrat succesiv pînă ajunge un laminat de cîteva zecimi de milimetru grosime, după care începe procesul invers, al împletirii acestor laminate în cabluri subțiri, care și ele se împletesc mai departe, prin utilaje speciale proiectate aici și realizate la „Unirea” din Cluj-Napoca.

În ianuarie al acestui an, specialiștii combinatului au încheiat cu succes unul din cele mai severe examene profesionale: construcția unui cuplor de 50 de tone pentru oțelărie, primul în totalitate românesc executat în țara noastră (inclusiv reglajele, care erau pînă acum aduse din Japonia). „Două luni am lucrat la el”, își amintește satisfăcut inginerul Giurgiu, „numai pentru modificări, completări, îmbunătățiri, pentru a-l pune în stare normală de funcționare, dar pînă la urmă ne-a ieșit, cuplorul merge acum foarte bine”. Un astfel de cuplor este inima combinatului, aici fierul

vechi se transformă în oțel special, începînd lungul drum al unor produse metalurgice de primă importanță.

Cu o expresie consacrată, investiția de la Cîmpia Turzii se derulează normal, asta însemnînd că sub o firmă veche prind viață oameni noi, produse noi și o stare de spirit nouă. Este starea de spirit a oamenilor care se văd conectați la viața prezentă și viitoare a țării, care se știu importanți pentru multe din planurile de dezvoltare a economiei naționale, care au ajuns, de-a lungul unui fir de sîrmă, pînă în zonele cele mai preferențioase și mai nebănuite ale acestei străvechi îndeletniciri care este metalurgia. O îndeletnicire și o meserie pe care urmașii bătrînilor laminoriști din Cîmpia Turzii le perpetuează într-un fel anume, care nu este altul decît cel dictat de rigorile unei epoci guvernate de spiritul tutelar al științei.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

RECUPERĂRI

Un fel de a ne vrea binele

— S.P.M.R. ! Dv., tovarășe inginer Sever Rocșin, sinteti un om care v-ati legat viața, s-ar putea zice, de ceea ce vrea să însemne aceste inițiale. Ce înseamnă ele ?

— Secția de preindustrializare a materialelor refolosibile.

— Viața acestei secții pare a avea ritmul unei unități industriale dar și al unui șantier.

— Da, începînd din acest an unitatea colectează, prelucurează și expediază materialele refolosibile către diverși beneficiari. În cadrul obiectivului mai sînt însă în curs de montat două prese de hirtie, o macara portal și un pod basculă C.F.

— Dv., ca beneficiari, sinteti multumit de calitatea lucrărilor executate de constructori ? Vă întreb pentru că de calitatea muncii lor depinde și modul în care se poate desfășura munca dv.

— În bună parte da, dar sigur că mai există o serie de remedieri de făcut.

— Ar fi important de executat grabnic aceste remedieri sau ele sînt, ca să zicem așa, de planul doi ?

— Toate sînt importante. Pentru că prin ele se asigură buna funcționare a utilajelor din do-

tare, atingerea parametrilor proiectați.

— Care sînt acești parametri ?

— 55 000 de tone pe an de materiale refolosibile recuperate și prelucrate.

— Din ce fel de materiale se adună aceste 55 000 de tone ?

— 50 500 de tone materiale ferose și neferoase, 1500 de tone materiale refolosibile din mase plastice, 3000 de tone deseuri din tablă costitoră. Secția a fost construită pentru a recupera materiale refolosibile de la unitățile industriale din Sectorul agricol Ilfov și de la cele din partea de nord-vest a Capitalei.

— De fapt care sînt activitățile din care se alcătuiesc profilele acestei fabrici ?

— În cadrul unității s-au montat utilaje tehnologice de prelucrare de mare randament și eficiență economică. De exemplu: presa de balotat tablă pînă la 4 milimetri grosime, de 250 de tone forță. A mai fost montată și instalație de mărunțire și brichetare a spanului, realizată de Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza, cu o capacitate de 1,5 tone pe oră de span brichetat. De asemenea o foarfecă aligator pentru tăierea

profilelor de fier cu grosime de pînă la diametru de 65 milimetri, cît și o sonetă de spart fontă, de 3 tone forță.

— Aici se prelucurează, dacă nu mă înșel, și materiale refolosibile din mase plastice.

— Intocmai. Pentru revalorificarea acestor materiale funcționează o secție a cărei linie tehnologică va prelucra 1000 tone pe an polietilenă de înaltă densitate, cum ar fi navețe, butoaie, canistre, precum și 500 tone anual de polietilenă de joasă densitate, cum ar folie uzată din agricultură, punzi, saci.

— În ce constă preindustrializarea acestor materiale ?

— Reusim, cu ajutorul utilajelor de care dispunem, să transformăm aceste materiale în granulă, o materie primă atît de necesară industriei producătoare de mase plastice.

— Secția recuperează și staniu, după cum am înțeles, iar staniul este un metal rar și foarte scump, care necesită eforturi valutarie. Inițiativa de a-l recupera este asadar demnă de toată lauda. Cum reușiti să-l recuperați ?

— Cu ajutorul unei instalații bazată pe electroliză, în băi bazice, avînd o capacitate de 3000 tone pe an materiale acoperite cu staniu. De exemplu: străfurile de tablă provenite de la fabricile de conserve, cutii de conserve și bandă bimetal.

— În cadrul activității generale de recuperare și refolosire secția de recuperare a staniului este, dacă am înțeles bine, unică în economia națională.

— Într-adevăr, este o premieră și tocmai de aceea nu ascundem faptul că întîmpinăm unele dificultăți în atingerea parametrilor instalației dar și motive întemeiate să credem, în cel mai scurt timp vom aduce la îndeplinire necesare.

— Proiectarea și construirea acestei secții a reprezentat, cum se vede, o investiție deosebit de necesară.

— Fără discuție. Dovadă este și faptul că există perspectiva extinderii secției, în cadrul celei de-a doua etape a investiției. Este pe înțelesul oricui cît de important fiecare gram de metal, de hirtie, de sticlă, de material plastic, ele avînd înglobate consum de energie, combustibil, forță umană și tehnologică. Este, cred, momentul să înțeleagă toată lumea că nu se poate produce nou numai din nou și că trebuie valorificate toate resursele existente în economie, într-un mod disciplinat și conștient.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Undeva, la marginea uriașului Combinat de fire sintetice din Săvineș, într-unul din foarte puținele birouri ale Uzinei de utilaje și piese de schimb, aveam să-l întîlnesc pe inginerul Florin Buruiană, directorul uzinei, cu un maldăr de fotografii în față. Unele dintre ele, într-o totală neorînduială, aruncate parcă direct cu furca. Altele, însă frumoase și grijiului încopiate în dosare ce purtau pe coperti nume dintre cele mai ciudate. Mă încumet să transcriu cîteva din aceste ciudate nume frumoase caligrafiate pe coperta dosarelor: linii pentru fabricarea firelor polinitrilamidice („Este vorba, mă lămurește inginerul Buruiană, de obisnuitele fire PNA, sau, și mai simplu de melană.”); linii pentru fabricarea firelor tehnice poliamidice („Poliamidice, își continuă inginerul lecția sa cu un singur elev, adică eu, sau dacă vreți, cel mai banal relon. De ce fire tehnice ? Pentru că sînt folosite la înșertile anvelope-lor”); instalație completă pentru polimerizarea și filarea firelor și fibrelor poliamidice și poliesterice („E-adevărât, continuă împerturbabil inginerul Buruiană, e un nume mai bizar, dar este vorba, în esență, de firul de tergal fabricat la TEROM-Iasi, la Cîmpulung Muscel și la Corabia”); linii pentru fabricația sacilor de polipropilenă („Stiti, mă lămurește cu răbdare și amabilitate interlocutorul meu, înainte vreme se foloseau foarte mult sacii de polietilenă, dar din cauza deselor manevre în transportarea lor, sacii aceștia se rupeau. Sacii din fir de polipropilenă au o textură foarte rezistentă și din acest motiv au înlocuit total sacii din folie de polietilenă. Acest nou produs, extrem de solicitat de agricultură, se fabrică la Buzău, la Iasi, Tulcea și Năsăud”); linii pentru condiționarea medicamentului („Este

vorba despre un set de mașini trimis la Biofarm-București, mașini care spală, usucă și sterilizează flacoanele de medicamente, apoi dozează medicamentul în clipa în care-l introduc în flacon, după care pun dopul numărul 1, prin presiune, apoi dopul numărul 2, prin filetare, și, în sfîrșit, etichetează flaconul. Cam asta sînt operațiile respectivei mașini”); „Dar, mă întreabă inginerul Florin Buruiană, de ce-ati scris cu-atîta sîrg și conștiinciozitate toate aceste amănunte pur tehnice ?” În primul rînd, îi răspund, pentru

CALITATEA

Emblemă pentru un spirit

cultura mea generală, apoi pentru informarea corectă a cititorilor asupra citorva din produsele pe care le realizează uzina pe care o conduceți și, în ultimul rînd, dar, de fapt cel mai important, ca să vă întreb de ce aveți pe masă aceste citeva, fără exagerare, sute de fotografii ? Așa s-a făcut că reportajul meu a început fără nici o bătaie de cap, iar dialogul meu cu inginerul Florin Buruiană a curs limpede și curat ca o apă căreia i s-a pregătit cu grijă albia. Deci, la întrebarea mea de mai sus, inginerul mi-a răspuns cu mult calm și exactitate: „Vom avea, peste cîteva zile, o vizită a unor specialiști din mai toate țările socialiste. Vrem să le arătăm ce stîm să facem”. „Si credeți că-i veti uimi ?” „Asta cu uimirea nu ne prea interesează. Nici nu cred că se vor uimi. Specialiștilor nu le place să arate asta. Dar, dincolo de aparente,

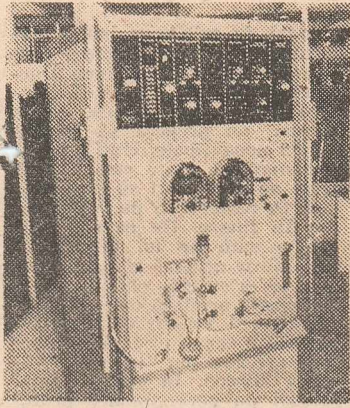
vor fi, totuși, uimiți. Mai mult decît atît, sînt sigur că se vor interesa să înceapă demersurile pentru cine știe ce contracte”. „De ce sinteti atît de sigur că, în sinea lor, oaspetii se vor uimi ? De ce credeți cu convingere că se vor arăta interesați pînă la semnarea unor contracte ?” „Se vor uimi pentru că, în urmă cu 6 ani numai, România importa integral utilaje și piese de schimb necesare sectorului de fibre și fire sintetice. În clipa de față producem întregul necesar de utilaje și piese de schimb. Este o realizare pe care eu nu am

produse de țări cu o mare tradiție, nu doar ca noi, de numai șase ani, în producerea acestui gen de piese”. Ce vă place dumneavoastră, tovarășe inginer Florin Buruiană, mai mult și mai mult ? „Cel mai mult și mai mult tîn la calitate. În meseria noastră, de producători de utilaje și piese de schimb, calitatea produsului este esențială. Noi avem o convingere cu controlul tehnic de calitate. Un ceticist nu trebuie să mintă niciodată. El trebuie, cu orice risc, să ne arate unde am greșit. Un rău cunoscut este pe jumătate remediat. Eu tre-

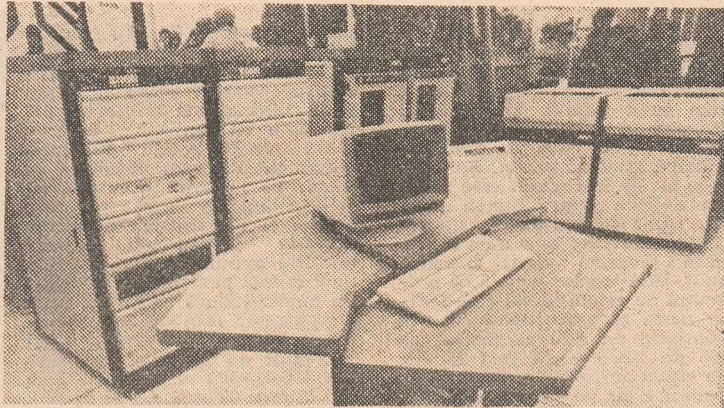
minte maestrul Gheorghe Pașchiv și inginerul Mar Ciobanu care au pus la punct o problemă considerată premieră tehnică națională: o instalație pentru un filet intermediar. Sau subinginerul Ioan Leustean care a realizat pentru prima dată în țară un stand complet de testare a funcționării bateriilor de ejectare cu abur pentru obținerea vidului. Standul acesta verifică că bateria, după care bateria este reglată și i se întocmește o fișă tehnică. O baterie bine reglată consumă cam jumătate din aburul unei baterii nereglate, iar vidul este același. Sau maestrul Constantin Todoroaia, care a pus la punct un sistem de turnare cu modele fuzibile, piese cu modele nu doar complexe, ci deosebit de complexe. În orice caz, ceea ce neapărat aș vrea să vă spun este că Moldova, despre care unii încă mai cred că n-ar avea talent tehnic, sau o tradiție muncitorească deosebită, a ajuns la ora cînd muncitorul, tehnicianul sau inginerul vrea să fie tratat și considerat ca un om de înaltă calificare, un adevărat meserias. Stiu că mă repet, dar o fac ca să se știe o dată pentru totdeauna de-acum încolo. Mărturie stau cel cîteva combinate fabricate de noi și dotate cu utilaj de înaltă specialitate în numai șase ani. Ca să fiu cît mai concret mă refer la combinatele de la Cîmpulung Muscel, Corabia Vaslui și Roman, iar acum mai nou, chiar aici, la Săvineș unde a intrat în funcțiune o nouă secție, fabricată tot de noi, Melana V. Cam asta e tot”. Și altceva, despre ora calității tehnice care a început să bată și în Moldova, n-am mai fi deosebită nimic de spus.

VICTOR NIȚĂ ■

de a-și face munca mai rodnică

Rinichiul artificial — realizare tehnică de vîrf

Felix 5070 — argument prin care calculatorul se prezintă singur

MODERNIZARE

Mina de aur — oamenii

Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș este o unitate importantă a industriei chimice. Execută unicate, prototipuri, utilaje tehnologice de serie mică, mașini și utilaje pentru industria cauciucului, armături industriale din oțeluri speciale, pompe centrifuge, litiguri, piese forjate și matrițate, piese turnate din oțel, fontă și neferoase, fiecare sortiment în zece și sute de sortimente tip-dimensiuni. Această diversitate are implicații în chiar procesul de modernizare. Pentru unitate se folosesc încă multe procese manual-mecanice, este nevoie de o specializare aparte pentru anumite operații. Caracterul producției unice nu asigură din timp posibilitatea unei planificări riguroase, procesele de conducere și organizare fiind deci specifice. În același timp toate acestea presupun o elasticitate deosebită în organizarea producției, o repliere rapidă în problemele de aprovizionare. Necesitatea unor asimilări rapide aduce după sine și pe cea a unei înalte pregătiri profesionale. Trebuie să sari direct în cisme, cum se spune. Ei bine, te aștepti în condițiile acestea să întâlnești aici oameni coplesii de ritmul în care trebuie să lucreze, avînd timpul drămuț doar pentru rezolvarea curentă a sarcinilor de serviciu. E drept, oamenii s-au obișnuit să se miște repede, să gîndească și să vorbească la fel. Abordarea însă a unor tehnologii noi, asimilarea de noi produse, cele mai multe de mare complexitate, destinate producerii importului se produce în I.U.C. Făgăraș în același ritm, noul fiind aici una din cele mai importante probleme.

Produsele noi asimilate în întreprindere au apărut ca urmare a celei mai stringente necesități și rezolvă practice probleme de înaltă tehnicitate. Amintim armăturile din oțel inoxidabil cu sferă, cu acționări pneumatice și reglaj, armăturile protejate cu sticloplast, pompele centrifuge pentru transportul gazelor lichefiate, rotoarele pentru turbocompresoare și suflante, elemente de legătură pentru instalațiile de apă grea, realizate în condiții speciale de calitate.

Îmbunătățirea fluxurilor tehnologice importante, în paralel cu modernizarea controlului de calitate și a mijloacelor de control, realizarea prin autoutilitare a unor mașini și instalații duc la rezerve de forță de muncă și la mărirea capacității de producție. Cele 175 de măsuri cuprinse în planul de modernizare vor aduce la sfîrșitul actualului cincinal un spor de producție de 350 milioane lei, economie relativă de 1126 persoane, precum și reducerea costurilor cu 115 milioane lei și un spor de beneficii de 14 milioane lei.

Situația a devenit obișnuită pentru marile întreprinderi în care s-au concentrat importante forțe tehnice. Rezultatele acțiunii de modernizare, de cele mai multe ori spectaculoase, nu au întîrziat să apară.

Sticloplastul este realizat de chimistele Petronela Ciora și Livia Cornea. Piese protejate cu acest material sint deosebit de rezistente la frecare. Sticloplastul poate fi prelucrat mecanic. În realizarea complexului lagăr de alunecare înlocuiește bronzul. Este rezistent la medii alcaline pînă la o temperatură de 100 grade și poate fi folosit deci ca strat protector pentru

conducte, pompe, armături. I.U.C. Făgăraș este de trei ani singurul producător al sticloplastului. Să mai spunem că tehnologia de fabricare este simplă, materialul nu este energo-intensiv. Posibilitățile de extindere a folosinței sint încă deosebit de mari. Perspectivele folosirii sticloplastului pe scară mare sint certe. Se are în vedere întreprinderea lui la protejarea conductelor și robinetelor metalici cu sferă. Deocamdată noul material se produce într-o stație pilot, dar în perspectivă se preconizează realizarea lui la scară industrială. Beneficiarii dintre cei mai exigenți — Porțile de Fier II, C.U.G. Iași — îl folosesc deja.

PRODUSE NOI

„Țesătorii de sănătate”

Specialiștii de la Institutul de cercetări textile în domeniul îmbrăcămînții, din București, au abordat cu dezinvoltură alte domenii de nouitate, acolo unde puținii s-au încumetat să deschidă pîrtie. Astfel, o realizare de ultimă oră a lor este un înlocuitor de fermoar cu două benzi autogripante tip „prinde-desprinde”. Cele două panglicii textile, una cu fire ca buclele unui permanent, alta cu fire ca niște cîrlige, deci de asperitate și aderență puternică, se prind fest una de alta și se desfac la dorință ușor. Ele au o viață lungă, de mii de închideri. Vechiul fermoar, care ne făcea uneori să transpirăm depănîndu-i dantura știrbă și cursorul rebel, a trebuit să cedeze în fața rezistenței, durabilității și prețului mai mic al noului produs, care i-a luat locul în multe domenii, de la pantofi la scurte și pulovere, de la buzunare la husele spațarelor avioanelor și vagoanelor, de la tensiometre la genți și geamantane. Nevizajii ar putea spune: „ce mare realizare mai e un înlocuitor de fermoar!”. Dar o cercetare nu trebuie neapărat să aibă o amploare de premiu Nobel pentru a fi importantă. Ea trebuie să fie utilă unei industrie, aplicarea ei să aducă la zi o fabricație, să fie competitivă și mai ales rentabilă. De altfel, tehnologia de producere a acestor benzi autogripante este pretențioasă, de finanțe. E suficient să amintim că singurii producători din lume sint: S.U.A., U.R.S.S., Canada, Elveția. Cercetătorii români finalizînd acest proces tehnologic, ce va intra în producția de serie la Timișoara, nu numai că reduc plățile în valută, dar intră și în rîndul autorilor de procedeu. Abia se pusese la punct fazele de țesut benzi, cu geometria lor sofisticată, și iată că a apărut nevoia de realizare a mașinii de tăiere a unor bucle la profilul de cîrlige. Inginerii Virgil Motoc, Cornelii Antonescu, Georgeta Miclescu de la I.C.T., împreună cu Cornel Reiter de la Întreprinderea „13 Decembrie” Timișoara, cu executanții utilajului de la Întreprinderea Mecanică Sibiu, au construit acest agregat de mare finete și precizie. Așa s-a încheiat po-

Tot la I.U.C. Făgăraș s-a pus la punct tehnologia recuperării pulberilor din contacte electrice sinterizate și din pastile vidia. Pînă la apariția acestei tehnologii (autori inginerii Ioan Constantin și Letitia Bojna) pastilele uzate erau aruncate. Tehnologia permite recuperarea în totalitate a wolframului și a cobaltului conținut în aceste componente. Puritatea metalului obținut este de 99,98 la sută, echivalentă cu a produselor de pe piața mondială.

La I.U.C. Făgăraș, specializată în utilizarea vaselor emailate pentru industria chimică se lucrează la noi game de rețete de emailuri, care să îndeplinească condiții severe de rezistență anticidică și care să asigure o rezistență termică sporită.

Laț doar citeva din preocupările specialiștilor de la I.U.C. Făgăraș ale căror rezultate sint din cele mai bune și care au o largă posibilitate de extindere.

OPREA GEORGESCU ■

ERADICAREA POLUĂRII

La Fieni, se infirmă o prejudecată

Fără îndoială, trăim într-o civilizație a betonului. Nu ne-am putea imagina viața fără clădiri impunătoare, fără drumuri sau poduri. Pe drept cuvînt există o permanentă foame de ciment. Conform unei învechite imagini, ne reprezentăm cimentul printr-un nor de praf. Oricine are ocazia de a vizita Combinatul de lianți și azbociment din Fieni se convinge pe dată că este vorba doar de o prejudecată. Combinatul „Erou al Muncii Socialiste”, „portdrapul” al industriei cimentului românesc are o ambiție ce se desprinde ușor din vorbele directorului Gheorghe Dragomir: „Vrem să demonstrăm că această industrie nu trebuie privită din punct de vedere al poluării, ci după gradul de automatizare”.

În acest loc fără pic de praf, chiar dacă se lucrează numai cu pulberi, se poate vorbi fără rezerve despre depoluare, căci mergi fără vreun costum de protecție prin orice secție, fără grija că te vezi murdărit. Asta înseamnă condiții mai bune pentru oamenii muncii, respect față de locuitorii orașului și, nu în ultimul rînd, respect față de prestigiul industriei noastre. Cu gîndul la efectele negative pe care le-ar putea avea gigantul industrial de la Fieni asupra faunei, a florei, a vieții în general, specialiștii combinatului au întreprins o serie de cercetări menite să modernizeze uriașele instalații care, altfel ar fi acoperit împrejurimile cu pulberea mătăsoasă, dar uci-gătoare. „Toate utilajele din combinat ar putea să prăfuiescă dacă nu ne-am ocupa de ele” — afirmă inginerul Sorin Tîrcă. „De aceea, completează inginerul Adriana Meuță, președinta Comisiei inginerilor și tehnicienilor, o serie de teme de cercetare s-au referit la măsuri de etanșare, de presurizare a instalațiilor, care să conducă la eliminarea poluării. A vorbi despre modernizare la noi, în industria cimentului, înseamnă, printre altele, a elimina total norii de praf care învăluiau odată fabricile de ciment. Electrofiltrul este considerat la Fieni un utilaj de bază, chiar dacă nu produce nimic. I-au fost aduse permanente îmbunătățiri, a fost mereu modernizat. Acum, această anexă, atît de importantă pentru respirația orașului a fost prinsă în bucla de automatizare. Cu alte cuvinte, este legat de captor. Cînd „cade” electrofiltrul, se oprește și captorul. „Captorul produce. Dacă se oprește e grav, căci producția stagnează. Cînd cade electrofiltrul, pentru noi este la fel de grav, căci vrem producție mare, dar nu cu prețul sănătății oamenilor. Și asta înseamnă să fim moderni, să nu te „simtă orășul” — conchide directorul Gheorghe Dragomir.

Modernizarea producției la Combinatul de lianți și azbociment din Fieni nu se rezumă nici pe departe doar la noile soluții menite să păstreze culoarea verde a locurilor. Activitatea de cercetare, introducerea în procesul de producție a unor procedee de ultimă oră, procedee avansate din punct de vedere tehnico-științific și tehnologic, a constituit mereu o linie de conduită fundamentală a cimentistilor de la Fieni. În bună parte, obținerea titlului

Prin ieșirea la pensie în curînd a inginerului Aristide Dodu, locul nu va rămîne gol. La masa lui din laborator se va așeza fiul lui, care de ani de zile preia ștafeta de la tatăl său. Nimic nu se va schimba aici. Nici măcar plăcuța de pe ușă, căci, semnificativ, fiul moștenește chiar și prenumele tatălui — Aristide A. Dodu. Indiferent de domeniul în care și-au dirijat cercetările, specialiștii din institut, pe care i-am întîlnit, au împletit în texturile realizate de ei un fir de competență, de pasiune pentru meserie și nou, un fir de dragoste pentru om, pentru salvarea vieții lui.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

de „Erou al Muncii Socialiste” se datorește și climatului fertil de gîndire tehnico-economică, al căruia rezultat final se oglindește astăzi, pe de-o parte în nivelul tehnic ridicat al procesului de producție, pe de alta, în modul cum au fost realizați în ultimii ani principalii indicatori de plan. Cînd se împlinesc 60 de ani de la elaborarea primei sarje de ciment la Fieni, în 1983, combinatul scoate de sub tipar primul Buletin al creației tehnice, semn de recunoaștere a meritelor acelor care, nu doar cu brațele, ci și cu mințile au înfăptuit lucruri deosebite în planul ridicării pe cote mereu valoroase ale progresului. Acestui Buletin, devenit o tradiție și resimțit de oameni ca o necesitate, i s-a alăturat o brevelotecă, ce se îmbogățește mereu. Se simte în combinat o atmosferă participativă, responsabilă a tuturor cadrelor. Toată lumea „se înhamă la treabă”, cum zice directorul, fiecare-și găsește singur soluții spre a-și ușura munca și a mări productivitatea...

Linia cuptorului cu capacitatea de 3000 tone clincher ajunsese în urmă cu un an să producă 3400 tone. Pe atunci, cimentistii vorbeau de noi soluții, iar acum, același cuptor, căruia numai numele i-a rămas „linia 3000”, a ajuns la capacitatea de 3800 tone. Sint virful de producție la care s-a ajuns prin modernizări continue. În urma studiilor și obiectivelor realizate, eficiența economică se ridică în 1985 la 5667205 lei. Analizînd doar primele 9 luni ale acestui an, cifra a ajuns la 6505224 lei, estimîndu-se să ajungă pînă la sfîrșitul anului la peste 11 milioane. Sint, parcă, mai numeroase proiectele lor decît filele ce-au mai rămas în calendar. Se studiază conducerea automată și în ghid operator, cu ajutorul tehnicii de calcul a procesului de dozare a materiei prime, se urmărește introducerea televiziunii industriale pentru supravegherea fluxului de fabricație, estinderea postei pneumatice pentru transportul probelor de ciment în laborator. Proiectele cimentistilor vizează și cariera de calcar Lespezi, banda transportoare, cea spectaculoasă lucrare ce era considerată încă de la construcția ei „o capodoperă a gîndirii tehnice și o perfecțiune a realizării efective a unui traseu ce stîrnește admirația oricui”. Se lucrează intens la trecerea liniilor de producție de pe procedeul umed, pe procedeul uscat, mult mai economic din punct de vedere energetic.

Obiectivele menționate, o palidă creionare a ceea ce se întîmplă cu adevărat la Fieni pe linia progresului tehnic, a dezvoltării tehnologice, a perfecționării producției și a muncii, arată că cimentistii „eroi” nu-și dezmint o clipă renumele ce-i duc oriunde se pune în funcțiune o nouă fabrică de ciment: în China sau Iugoslavia, în Siria sau Pakistan, în Irak sau Vietnam.

La ei acasă, cimentistii gîndesc zilnic la foamea de calcar a cuptoarelor lor, căci cu ele astîmpără foamea de ciment a civilizației betonului în care s-a avîntat astăzi omenirea.

LIANA MOLNAR ■

Drumul către

Să punem pe primul plan întărirea spiritului de răspundere, a ordinii, a disciplinei, buna organizare a activității și, mai presus de toate, ridicarea nivelului pregătirii profesionale, de specialitate, tehnico-științifice, a nivelului general de cultură. Numai cu oameni — începând de la muncitori și țărani până la intelectuali — cu o înaltă conștiință și spirit revoluționar putem realiza obiectivele revoluției tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare!

NICOLAE CEAUȘESCU

40 care câștigă partida

Meseria de agronom și-a început-o simțind că viața se grăbește, că fuge pe-alături, că-l trage după ea. Abia terminase facultatea, în '72, când a fost repartizat în județul Buzău, la I.A.S. Stîlpu, iar acolo i s-a spus că va răspunde de o fermă, încă din prima zi. Nici cu modestie și nici fără modestie, doar ca pe un adevăr care trebuie constat întocmai așa cum e, spune că timp de șapte ani și-a lucrat acolo ferma a mers bine. Atît spune, și crede că ajunge. Mai tîrziu, după ce s-a însurat cu o profesoară din Buftea, după ce familia s-a mărit cu doi copii, s-a transferat mai aproape de casă și de alți șapte ani de când lucrează la Balotești, la Institutul de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor, ferma de care

răspunde încă din prima zi de când a venit aici merge bine, spune inginerul Ciprian Preda. Realitatea dragostei lui față de meserie nu se alcătuieste din cuvinte multe. Poate de aceea el pare a fi omul care se grăbește încet. Cînd te grăbești încet, ca să ajungi departe este esențială alegerea drumului. Iar drumul lui, de mulți ani încoace, nu este decît acela al muncii zilnice, de dimineața pînă seara. Altfel n-ar reuși să știe totul despre cei 40 de oameni cu care și împarte munca, despre pămîntul întins pe 1 200 de hectare, despre istoria fiecărei recolte de la arat și semănat pînă la cules. Cum e pămîntul?, îl întreb. Nu-i dintre cele foarte bune, îmi răspunde, în orice caz nu-i dintre cele a căror fertili-

tate naturală să te îndemne să te lenevești. Este brun roșcat de pădure, un fel de pămînt care trebuie pîndit cu munca, după cum spun țărani. Dacă plouă, bălțește apa, e greu să te apropii de el, iar dacă nu plouă se infiripă imediat seceta. Se înțelege cît de important este să ne concentrăm asupra muncii noastre chiar în perioadele optime de lucru. Altfel s-ar adevăra că, dacă pierdem ziua, pierdem anul. Inșă tocmai pentru că procentul de argilă în sol este foarte mare și asta înseamnă că pămîntul nu este permeabil, pe 800 de hectare au fost făcute, de cîteva ani, canale deschise de desecare iar pe 400 s-a executat un sistem de desecare prin drenaj topomodulat, prin conducte îngropate, iar aceste investiții au dus la o creștere substanțială a producțiilor în anii din urmă.

Acum se execută arăturile de toamnă, strînsul recoltei s-a încheiat mai demult iar în uriașele uzine și laboratoare ale pămîntului se produce miracolul fraged al încolțirii seminței de grâu. Piinea anului viitor năzuiește spre lumină iar această certitudine care iluminează viața oricărui muncitor al pămîntului îl face să-și simtă grijile mai puțin și să fie mai deschis spre vorbă. Și aflăm că de șapte ani, de cînd unilatea se autofinanțează, aici se obțin însemnate beneficii peste cele planificate. În fiecare an, beneficiul planificat este de vreo 200 000 de lei, iar planul nu numai că este îndeplinit, dar este depășit în mod substanțial, beneficiile obținute peste nivelul planificat mergînd pînă la 2 milioane de lei. Din banii aceștia, oamenii le revin niște drepturi, conform legii. Cînd toate socotelile privind anul trecut, de exemplu, se încheiaseră, cînd se știa că planul fusese depășit cu 20 la sută, la începutul acestui an oamenii au primit vreo 450 000 de lei. Comerțul local, spune inginerul Ciprian Preda, a trebuit să muncească serios pentru a în timpina o masivă și binevenită cerere de mărfuri. Am contribuit și la realizarea planului lor, adaugă agronomul. Cît privește rezultatele obținute în acest an se poate spune încă de pe acum că ele sînt, cu siguranță, foarte bune. Oamenii știu că prima lor datorie este să asigure furajele pentru fermele zootehnice ale institutului și s-au străduit să aibă de recoltat, de exemplu, cît mai multe

tone de lucernă fin. Au recoltat 569 și ar fi de reținut că planul era de 280 de tone. Cantități apreciabile peste plan au fost obținute și pe terenurile cultivate cu borceaș, lucernă masă verde, rapiță, furajeră, lolium multiflorum. Recoltele la hectar se înscriu, incontestabil, în coordonatele noii revoluții agrare și ele sînt un prilej de mîndrie pentru toți. Această mîndrie avînd temelia solidă a unei munci pentru care retribuirea medie lunară ce revine unui mecanizator este de 5-6 000 de lei. Sînt însă unii care cîștigă mai mult, se înțelege, bunăoară Ion Georgescu sau Mihai Gîză sau Mircea Trușcă. La 55 de ani, Alexandru Petre, șeful celor 22 de mecanizatori, se cheamă că este cel mai vîrstnic dar nu se lasă deloc mai prejos decît colegii lui mai tineri și cîștigă pe lună 6-7 000. El e muncitor specializat de înaltă calificare în mecanica agricolă, lucrează în general la întreținerea mașinilor dar nu se dă în lături ca ori de cîte ori este nevoie să urce pe tractor sau combină. „În munca noastră, spune el, timpul nu înseamnă doar bani, înseamnă ceva mai mult, produse agricole, și de aceea ne străduim să cîștigăm timp, tocmai pentru a asigura un spor de producție”. În acest an, oamenii lui s-au aflat în linia întâi prin această zonă a Sectorului agricol Ilfov cînd au început lucrările de primăvară. La fel și în pragul verii, cînd în timp ce se mai recolta masa verde, borceașul, din celălalt capăt se ara, se pregătea terenul, se semăna porumbul în cultură dublă iar din urmă se iriga, întocmai ca în desfășurarea unui scenariu ale cărui secvențe sînt gîndite cu precizie și luînd în calcul importanța fiecărui detaliu. Prin acest fel de a munci nu este de mirare că productivitatea pe an a fiecărui om este planificată la nivelul de 220 000 de lei și că ea ajunge, de fapt, la 300 000. Ca mașinile să poată lucra astfel, într-un veritabil flux tehnologic, este nevoie, se înțelege, ca ele să fie bine reparate și întreținute. „Pentru că reparațiile astea sînt destul de scumpe, zice Alexandru Petre, ne-am hotărît să le facem singuri. La centrele specializate, ca să repari o combină C 12, de exemplu, te costă 50-60 000 de lei, pe cînd noi o scoatem la capăt cu 15-20 000. Dar e limpede că n-am fi ajuns la o asemenea izbîndă dacă n-am avea

oameni de calificare înaltă, oameni policalificați, oameni care știu nu doar să conducă tractorul dar știu și mecanică și lăcătușerie și agrotehnică. Acești oameni nu pregetă să facă și munci necalificate, cînd e cazul, bunăoară să mute cele 24 de aripi de ploaie ori să așeze batoșii în remorci și pe platforme sau în finare. De ce să dăm cîte o sută de lei la zilieri? Străduința noastră este să reducem pe orice cale cheltuielile și în această privință este drept să spunem că ne-am deprins să procedăm așa în cursul colaborării noastre cu inginerul Ciprian Preda. În cadrul unor cursuri de perfecționare profesională am învățat multe de la acest om a cărui viață este chiar viața unității. Ca să dau un exemplu, cheltuielile pot să depindă direct, între altele, și de reglajele mașinilor la absolut toate lucrările, nu doar la semănat și recoltat. Și spun aceasta pentru că am mai văzut încă, prin unele locuri, mecanizatori care fac neglijent, să zicem, erbicidarea. Ori n-o fac la timp, și aici e de vină agronomul, ori dau prea mult erbicid și ard recolta, ori dau prea puțin și atunci tot la o diminuare a recoltei se ajunge. Iar un kilogram de erbicid, pentru soia costă nu mai puțin de 120 de lei. Pentru porumb sau lucernă costă 80-100 de lei. Dacă avem în vedere cantitățile uriașe folosite în întreaga agricultură putem înțelege de deplin, chiar pornind de la acest exemplu, importanța deosebită a îndemnurilor pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ni le adresa cu prilejul sărbătoririi Zilei recoltei, în cuvîntul rostit la Slatina. „Pentru înfăptuirea noii revoluții agrare este nevoie de schimbarea modului de a gîndi, de a munci, de a trăi al tuturor celor ce lucrăm în agricultură”. În strădania de înfăptuire a obiectivelor noii revoluții agrare, experiența celor 40 de oameni din subordinea inginerului Ciprian Preda aduce dovezi zilnice despre sentimentul încurajator al încrederii pe care ei o dobîndesc în știința și puterea lor de a-și face munca mai rodnică. La ei nu se pierde anul pentru că, într-adevăr, nu se pierde ziua. Și fiecare zi înseamnă un pas pentru aducerea spre lumină a pîinii tuturor.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Cum se formează un miner

Între bunele intenții și competență

Faptele — așa cum le-am relatat, la vremea lor, într-un reportaj — s-au petrecut cam astfel:

Să fie vreo două-trei toamne de cînd electricianul-miner Eugen Manta, flăcău de 22 de ani, a izbutit, la capătul a numai cîteva (nu foarte multe) sezoane de treburi prin carierele de cărbune, o performanță de zile mari, bună să nască legende. Adică a izbutit, în doar cîteva ani, să perforeze toate ierarhiile muncii, cocoșindu-se, într-o bună zi, pe culmea categoriei profesionale extreme, categoria a șaptea, rivnită de destui mineri mai în vîrstă și cu ștate mai vechi în carierele de lignit ale Gorjului. Repetăm, o veritabilă performanță pentru un tânăr care, atunci cînd se încadră la I.M. Rovinari, nici măcar liceul nu-l isprăvisse, absolvise doar prima treaptă, clasele terminale continuîndu-le mai apoi, la seral. Lucrurile, firește, nu s-au petrecut deloc simplu, dimpotrivă. Ierarhiile minierești sînt draconice, promovările dintr-o treaptă profesională într-alta se fac prin aspre examene, susținute în fața unor comisii deloc dispuse la indulgență, decîi munca în mină își are știutele și înaltele ei pretenții. Începînd cu examenele pentru categoria a cincea, comisile Rovinarilor sînt, de mai mulți ani, prezidate de însuși directorul întreprinderii, ing. Nicolae Bercea, a cărui exigență, se zice, face să tremure destui vechi „corifei ai muncii” (dar asta-i altă poveste, asupra căreia vom reveni). Toate cele 10 întrebări pe care directorul Bercea i le-a pus lui Manta și-au primit răspunsurile. Răs-

punsuri pe cît de complete pe atît de sigure, de dezinvolt formulate, de parcă băiatul s-ar fi jucat cu ele. Bercea a scos atunci din mapă o revistă tehnică nemțească și, deschizînd-o la o schemă electrică dintre cele mai complicate, aparținînd unei mașini încă inexistentă, încă „visată” de proiectanți, l-a pus pe Manta s-o descifreze, adică, practic, să facă să „meargă” mașina aceea. Băiatul s-a executat pe loc, la fel de sigur și de dezinvolt, ba avînsînd și niște observații, niște „propuneri de perfecționare” a mașinii-fantomă ce i-au lăsat pe cei din comisie interlocați. Va trebui să adăugăm, în finalul acestei întimplări insolite (nu chiar de tot insolită, după cum vom vedea), că știința eroului nostru nu s-a oprit la abstracții, la speculație rece, îmbrăcînd haina celui mai fierbinte demers al faptei. Căci același Manta, cînd o haldă de steril (o haldă, nu o grămăjoară de pămînt, o haldă cu suprafața de bază de un hectar și cu înălțimea unui bloc de cinci etaje) s-a prăvălit fără veste, îngropînd sub miile ei de tone o bandă transportoare de cărbune lungă de o sută de metri, a zis că-i păcat ca banda aceea să rămînă așa. Să rămînă așa propuseseră cei mai mulți, intimidăți la gîndul salvării ei, adică la gîndul unui efort disproportionat de mare în raport cu un rezultat incert. În numai zece zile, grație lui Manta, improvizat în conducătorul unei echipe de voluntari, banda a ieșit la lumină de sub muntele care o strivise. N-a mai rămas pe ea nici fir de steril, de parcă

flăcăul nostru și oamenii lui o spălaseră cu apă și cu săpun.

Un om de excepție? Și da, dar și nu, în condiția în care minerii Gorjului, deși la prima generație în salopete, sînt, și nu de ieri, autorii unor performanțe ale muncii care i-au consacrat ca luptători de primă linie pe marea front al bătăliei energetice naționale.

Și totuși...

Cheia succeselor durabile

Cărbunele Gorjului — nu spunem o nouate — e foarte tinăr. Nu numai ca descoperire, ca așezare a sa în planul fructificării avuțiilor patriei, dar și ca vîrstă geologică. Ing. Emil Huidu, directorul general al Combinatului Rovinarilor, ne povestește odată despre mirarea unui specialist străin, peregrin prin Gorjul cărbunelui pe la începuturile acestuia, apropo de „precipitarea” cu care românii n-au mai stat să aștepte niște milioane de ani ca să recolteze un cărbune mai „matur”, mai ales în calitate, ca și vinul vechi. Cînd s-a rostii această mirare criza energetică mondială încă nu răbufnise la intensitatea de acum. Probabil că, la ceasul de față, acel specialist străin ne aplaudă. Criza cărbunelui nu ne-a surprins nepregătiți, o politică energetică realistă și responsabilă, purtînd pecetea gîndirii vizionare a secretarului general al partidului, i-a limitat din efectele care aiurea fac ravagii, chiar dacă nu putem fi (n-avem cum fi, ca trăitori pe această planetă) cruțați

de niște rigori ce afectează destinul întregii lumi.

Tineri sînt și cei care culeg acest cărbune. La I.M. Rovinari, cea mai mare întreprindere a Combinatului minier cu același nume (ce da ea singură, la ceasul de față, cam tot atîta cărbune cît da celălalt combinat minier gorjenesc, cel al Motrului), vîrsta lor medie nu depășește 24-25 de ani. Ei, acești 3 800 de tineri ai I.M.R.-ului, au în răspundere o avere, fonduri fixe însumînd peste 5 miliarde de lei. Ei conduc excavatoare cu rotor, aceste ultramoderne mașinuzine, extrem de pretențioase, extrem de sofisticate, foc de scumpe (sînt unele care costă cîte 300 de milioane de lei, dacă nu și mai mult!), cerînd o calificare de excepție, asumată prin salturi ambițioase, adesea bruște, „arzînd etape” (vezi cazul Manta!), sub presiunea marilor sarcini ale producției. „Mari”, în cazul sarcinilor cu care e investit Gorjul carbonifer, e un cuvînt încă blînd. Minerii locului s-au confruntat, anul trecut, cu povara scoaterii din adîncuri a 27 de milioane de tone de cărbune (de 20 de ori mai mult ca în 1965!), anul acesta și-au înscris în plan 47,9 milioane de tone. La finele cincinalului vor arunca în balanța energetică națională nu mai puțin de 73,6 milioane de tone. De trei ori mai mult ca în 1965! Pregătirea profesională, perfecționarea, specializarea tot mai înaltă devin, în aceste condiții, un comandament suveran, vital ca aerul, singurul în stare să asigure suflul fierbinte al bătăliei, singurul înăuntrul căruia se află cheia succeselor durabile. Calificat folosite, modernele mașini din abataje și cele 54 de excavatoare-gigant din cariere, acești centri motori ai sistemului minieresc al Gorjului, cu complexe și vaste ramificații de forță (peste 350 de kilometri de benzi transportoare!), sînt perfect capabile să asigure vertiginosele creșteri,

decisive, pentru independența și forța țării.

Care e, în prezent, starea calificării în Gorjul carbonifer? În ce măsură „cazul Manta” rămîne un caz, și nu o școală?

O analiză a anului 1985 i pune în față, neadumbrînd victoriile muncii, dar subliniîndu-i acesteia o seamă de posibilități și resurse rămase încă în etapa virtualității, niște date care, obiectiv și subiectiv, se raportează major și la calificare. O serie de întreprinderi (I.M. Jilt, I.M. Motru, I.M. Lupoia, I.M. Urdari) n-au izbutit să atingă indicii productivității muncii, printre altele și din cauza incompletă utilizării a excavatoarelor. Pe ansamblul Combinatului Rovinari aceste excavatoare au fost folosite doar în proporție de 55,2 la sută, pe ansamblul Combinatului Motru la un nivel și mai scăzut: 46,5 la sută.

Repetăm, aceste utilaje sînt foc de pretențioase, cer miini de maestru, cu știința subtilă de a conlucra cu rafinamentele — și cu exigențele — unor tehnici de vîrf (și, nu în ultimul rînd, cu neprevăzutul geologic, fiecare pas spre adînc reprezentînd „o problemă”, nicăieri nerepetîndu-se aceeași soluție în extragerea prețiosului lignit energetic). Oare n-ar fi cazul ca acești „monștri sacri” ai tehnicii să fie încredințați unor comandanți cu pregătire superioară? (Întrebarea nu ne aparține, ea s-a rostit chiar aici, în Gorj, și nu de azi ori de ieri. Sînt vreo șapte ani de cînd s-a decis ca mai mulți ingineri, subingineri și tehnicieni cu calificare înaltă, toți oameni tineri, de viitor, să fie scoși din producție, de fapt din birouri, și școlarizați, prin cursuri de cîte-o lună, pentru comanda excavatoarelor cu rotor. Dar după școlarizare toți, sau aproape toți, au fugit, unii cit mai departe de Gorj... „Eu nu-mi permit să-i judec pe tovarășii ingineri — ne declara excavatoristul-șef de brigadă Ion Cucu, de la I.M. Rovinari

Înalta calificare

„Cred că sîntem singurul sat din Europa care are în teritoriul lui trei combinate de vinificație — cel al Institutului de cercetări pentru viticultură și vinificație, al IAS-ului, unitatea etalon care, de ani de zile, oferă un cadru propice pentru utile schimburi de experiență și ICVV-ul” — ne atrăgea atenția directorul Liceului agro-industrial din Valea Călugărească, Constantin Ighnat, introducându-ne, astfel, fără prea multe vorbe, în vastul orizont de studiu al elevilor liceului. După cum „satul” (cu certe atribute ale unui oraș agro-industrial) are un vechi renume de centru viticol — dealurile cu cele peste 6.000 hectare cu vii care-l înconjoară și vechile preocupări în domeniu ducându-i faima — și liceul își are o istorie a sa, legată, în principal, tot de aceste preocupări. Școala s-a înființat în 1907, ca Școala de dogărit, apoi devine Școala inferioară de viticultură, Școala superioară de viticultură, Școala tehnică de viticultură și, în sfîrșit, din 1967, liceu agro-industrial — meseria pentru care sînt pregătiți elevii fiind cea de horticultor-mecanizator. Ei studiază aici, ca specialități distincte, viticultură, vinificație, pomicultură, legumicultură și floricultură, pentru mecanizarea fără de care nu se poate concepe o agricultură modernă. Cînd spunem „aici” ne gîndim la complexul liceului în incinta cărui pe lângă laboratoarele și cabinetele de specialitate — rutiere, de mecanizare, de horticultură, biologie, printre cele mai bine dotate din țară — au un intermediu modern pentru elevii din această localitate, o cantină la care de bine pusă la punct prețurile și ferma școlară întinsă pe 1 hectare care se deschide chiar de la ferestrele școlii încolo, împrejurîndu-i. Cei trei maiștri instructori repartizați pe clase, realizează toată programa de instruire a claselor respective, după cum Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație — le asigură tot sprijinul. Mai întii prin faptul că pune la dispoziția liceului 15 de hectare vită de vie, în acord global, date integral în grija elevilor; apoi, specialiștii Institutului, direct interesați în realizarea unor lucrări de calitate, se află permanent în mijlocul lor, asigurîndu-le o îndru-

mare corespunzătoare; mai mult, cinci dintre cercetătorii Institutului sînt implicați direct în procesul de pregătire teoretică a elevilor, predîndu-le ore de specialitate. Și, în sfîrșit, ca un „patron” care-și ia în serios obligațiile, ICVV-ul se preocupă de procurarea materialelor necesare laboratoarelor și cabinetelor școlii. Sîntem lăsați să înțelegem că dacă există această colaborare perfectă lucrurile se datoroază faptului că elevii de azi vor deveni miine oameni ai Institutului de cerce-

Anghelache, din promoția lui '83, conduce un punct de lucru de vinificație în cadrul Institutului avînd în gestiunea sa peste un milion de litri de vin; Ion Ghiță, promoția lui '82 este tot vinificator și gestionar la Combinatul de vinificație Tobani; Sandu Anicuța, din aceeași promoție cu Ion Ghiță, este inspector cu protecția plantelor în cadrul DGAIA Buzău...

„Ori asta ce înseamnă — își continuă maestrul demonstrația. Că aici se învață serios

mental elevilor — topografia, îmbunătățirile funciare, protecția plantelor — foste obiecte de sine stătătoare, cu manuale separate, cînd sînt prinse azi doar ca lecții sau capitole incluse în ansamblul de studiu.

Cum se face, în aceste condiții, integrarea proaspeților absolvenți în producție? Stăpînesc ei, în suficientă măsură, tainele meseriei pentru care s-au pregătit ani de zile, căreia trebuie să-i facă față, de această dată, cu răspunderea nouă, a muncii în producție?

Există loc pentru mai bine

tări — mai bine de jumătate dintre angajații de azi ai ICVV-ului provenind de la acest liceu.

Firește deci ca în acest ansamblu, fericit, am zice noi, copiii să învețe, cu adevărat, meseria de agricultor, cu atât mai mult cu cît au la îndemîna pentru studiul „pe viu”, 112 soiuri de struguri, 17 specii de legume și 9 specii pomicele. Mastrul Nicolae Cursaru face parte din promoția lui '76 a acestui liceu. A coborît de la munte, din satul Stărchiojd, pentru a face această școală. A lucrat la ICVV pînă a plecat în armată, după care, din '79 încocoace a venit ca maestrul aici. „Sigur, zice, cei mai mulți dintre absolvenții noștri devin oameni de hază în fermele unde sînt repartizați. Vine cu exemple. Constantin

meserie! Domeniul de practică la ICVV este foarte larg — și în școala de vită, și în plantațiile de port-altoi și în laboratoarele de cercetare sau stațiile de vinificație elevii au uși larg deschise. Astfel reușesc să treacă handicapul puținelor ore de specialitate prinse în programa școlară”. Se explică. Pe vremea lui — o spune ca și cînd ar fi trecut zece de ani și nu doar cîtiva — făceau specialitatea în doi ani. Fiecare lecție era întoarsă pe toate fețele, fiecare plantă, fiecare cultură. Acum se face într-o jumătate de an — mai bine spus, două specialități într-un an: legumicultură și pomicultură în clasa a IX-a, viticultură, vinificație și horticultură — în clasa a XII-a. Au dispărut — și asta, zice maestrul, în detri-

Directorul școlii, Constantin Ighnat, inginer horticultor de profesie, de 24 de ani director la această școală ne răspunde ca unul dintre cei mai avizați oameni în materie. Integrarea lor în producție se face fără șoc, tocmai pentru că încă din timpul școlii elevii fac instruirea teoretică și practică pe loturile didactice ale liceului cît și în fermele ICVV-ului. E drept, nu se acordă suficient pondere materiilor de specialitate. „La școala profesională sau la treapta a doua mi se pare anacronic, de exemplu, ca un copil să facă doar două ore de biologie și trei de chimie — cînd chimia și biologia formează, cum se știe, fundamentul științelor agricole. Aici s-ar mai putea umbla, ar fi încă loc de mai

bine, ducă cum, tot ca specialist pot afirma că 8 săptămîni de practică ar fi suficiente pentru instruirea în bune condiții a elevilor. Orele s-ar putea redistribui pentru biologie, chimie, horticultură. Pornind de la complexe sarcini ale noii revoluții agrare, de la cerințele sporite ale specialistului de azi — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în recenta cuvîntare de la Slatina — mă mai gîndesc la faptul că cele 7 hectare destinate fermei școlare sînt prea puține. Dacă ni s-ar alocă o suprafață mai mare de teren în nici un caz nu ar fi un teren picardut, rezultatele de pînă acum dovedind că producțiile noastre sînt de multe ori mai mari decît ale unor unități de profil. Dar acest lucru ar servi mai bine și scopului pregătirii pentru producție a elevilor. În plus, ar permite ca liceele să-și dezvolte baza materială. Firește, nu ne-ar trebui suprafețe corelate cu nevoile. 30 de hectare de cultură intensivă ar fi suficiente după părerea mea. Am putea să ne dezvoltăm gospodăria anexă de porcine, asigurîndu-ne integral carnea necesară cantinei și toate cele privind autogestiunea. I-am implica direct și pe elevii în procesul autogospodăririi și autogestiunii.”

Pentru a cîștiga ceva teren pentru cultura mare au arat, în acest an, o parte din terenul sportiv al școlii — care era, într-adevăr, prea mare, urmînd să cultive cu porumb cei peste 4.000 mp cîștigați, porumb necesar gospodăriei anexă. De cîtiva ani merg pe culturi asociate punînd în vie, printre rînduri, cartofi. Au obținut astfel 5.000 kg. cartofi, după cum, în același mod, au obținut 20 tone sfeclă furajeră. Nu stau deci cu minile în sin, nu așteaptă să le pice din cer. Dar, vorba directorului, loc de mai bine există! Fie și pentru acest liceu cu rezultate remarcabile! În treapta a doua intră '75—80 la sută din elevii treptei I; la facultățile de specialitate au intrat numai în acest an, 16 absolvenți ai liceului și, nu oricum! Primul pe lista de la facultatea de horticultură, al doilea la Agronomie... sînt foști elevi ai acestui liceu cu nume de prestigiu în țară.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

—, dar cred că dv., ziaristii, ați putea căuta și întreba de ce au fugit, de ce s-au temut de excavator? Ar fi învățat, conducîndu-l, cît în trei facultăți. Nu mai vorbesc de partea materială, care nici ea nu-i de oțel. Ca șefi de excavatoare ei sînt încadrați ca muncitori specialiști treapta a II-a, um sînt eu, cea mai înaltă între categoriile profesionale, pornind de la 4.200 de lei retribuire tarifară. Într-o fabrică, un inginer ajunge abia după 7—8 ani la banul ăsta, și numai dacă trage, nu glumă, în timpul ar fi cîștigat și mai bine. Eu nu mă duc aslăzi casă fără șapte-opt mii de lei pe lună, de multe ori iau alte nouă sau zece...”).

Decamdată, comanda coșurilor tehnicii e depusă, nu ară riscuri (dar nici fără spectaculoase succese!). În minile celei dinții generații de muncitori ai Gorjului minieresc, funcționari care, prin însuși impuls scurt de cînd au îmbrăcat salopetele peste cămășile țărănești cu „pui”, n-au avut acces la categorii profesionale de vîrf. Astfel că, la ora de față, există un evident decalaj între, pe de o parte, nivelul tehnic al utilajelor, instalațiilor și tehnologiilor și, pe de altă parte, știința și iscusința celor care le fac să producă. Practic, categoria lucrătorilor ste, în medie, de 4,5 iar cea a amenilor de numai 2,7.

Poftiți în bancă examenelor

Va trebui să subliniem, spre onoare a celor ai locului, că datele e mai sus nu au rămas în simplă (și neutră) consemnare statistică, ci au dat de gîndit actorilor interesați, provocînd măsurile ce încep să-și probeze ființa. Recrutarea și pregătirea forței de muncă sînt mai

active astăzi ca niciodată (anul trecut s-au calificat, prin școli profesionale, licee cu profil minier și cursuri deschise în unități, 1.055 mineri și 905 excavatori, la ultimii planul școlarizării fiind depășit cu circa 350 la sută!). E mai activă ca niciodată și opera perfecționării continue a cunoștințelor, absolut toate cadrele, indiferent de funcții, fiind periodic supuse confruntării cu cele mai noi exigențe ale profesiei. (Un amănunt nu lipsit de culoare, cu relief în peisajul calificării: au fost aduși în băncile testării de cunoștințe și niște, nu se spune, „corifei”, de ei înșiși decretați ca atare într-o vreme în care frunții muncii treceau prin site cu găuri mari. Unii din cei în cauză s-au supărat, au privit acest fapt ca pe o ofensă, au reclamat în dreapta și-n stînga, dar nu le-a mers. Au fost siliți să pună mîna pe carte și să ia loc în banca examenelor, ca să-și recucerească niște epoleți cuceriti prea ușor).

Și totuși... Și totuși, în destule cazuri încă, mașinile și instalațiile sînt exploatate sub capacitate, productivitatea muncii e slabă, o cauză a cauzelor rămîind, după cum arălam, pregătirea tehnico-profesională sub orizontul cerințelor. Care e explicația?

Ii dăm cuvîntul (reproducînd, de fapt, după stenograma debaterilor unui schimb de experiență pe această temă) directorului I.M. Rovinari, ing. Nicolae Bercea:

„...În ceea ce privește cursurile de pregătire profesională din întreprinderi, sînt pentru radicala lor restructurare... Cursurile noastre ignoră niște condiții esențiale. S-a admis, de pildă, și încă se mai admite, ca pregătirea cursanților să se facă în intervalul dintre terminarea schimbului de lucru și imbar-

care în autobuz. Deci cu un ochi la catedră și cu altul la autobuz. Ce eficacitate pot avea astfel de cursuri? Or, ele, aceste cursuri, trebuie să facă parte integrantă din programul de lucru al respectivei zile. Pentru asta, e necesar ca toate formele de învățămînt — de calificare, de ridicare a calificării, de perfecționare — să stea în atenția expresă a conducătorilor întreprinderilor, și nu doar în cea a serviciilor specializate.”

Gazdă a schimbului de experiență în care s-au rostit aceste observații, I.M. Rovinari a propus musafirilor săi — veniți de pe marile platforme de creație ale combinatului — un sistem de pregătire și de perfecționare a cadrelor de apăsătoare eficiență, întemeiat pe o redutabilă bază materială și strîns vegheat în toate compartimentele lui. Săile de cursuri, laboratoarele, atelierelor-școală ale I.M.R.-ului sînt, toate, prin organizare și prin dotare, expresii ale unei concepții cu valoare (cel puțin decamdată) de unicat, veritabil model pentru toate întreprinderile gorjene. Aici temeiul instrucției îl constituie practica, exersarea cursanților pe așa-numitele „simulatoare” ce reproduc instalațiile, utilajele, aparatele existente în care (între altele, e în curs de montaj chiar și un excavator, constrîns la dimensiuni de miniatură dar înzestrat cu toate subtilitățile tehnice ale giganților de pe platformele muncii). Se „simulează”, pe aceste utilaje-miniaturi, tot ce se poate întimpla într-o carieră, inclusiv posibilele ipostaze ale „neprevăzutului” (căci pămîntul e plin de surprize, niciodată nu știi ce ascunde), forțîndu-se decizia promptă și soluția eficace. Lecțiilor și instructorii sînt atent selectați, expozele teoretice fiind încredințate inginerilor stagiați cu memoria manualului încă proaspătă, iar lecțiile

practice, de tehnologie a meseriei, unor specialiști unși cu toate alifiile. În plus, se are grijă ca muncitorul care se califică (ori se policalifică) să fie repartizat în locuri de muncă în care se practică la nivel înalt meseria pentru care se pregătește.

Și alte întreprinderi, la căsușă de față, calcă pe urmele I.M.R.-ului, amenajînd (ca I.M. Motru) ateliere-școală și săli de cursuri bogat și eficient dotate, organizînd (ca „minele la zi” de la Gîrla, Pesteana ș.a.) cursuri de perfecționare în care nu se dezbate teoria savantă ci, simplu, se despică, în toate datele ei, cea mai recentă (și, firește, cea mai aptă pentru învățămînt, inclusiv teoretice) dintre problemele care au dat de furcă producției. Sînt însă și întreprinderi (I.M. Urdari, Jilț, Drăgotesti) în care baza tehnico-materială a cunoașterii, multă vreme în suferință, a tras în jos nivelul pregătirii cursanților. așa cum alte unități (I.M. Roșia, I.M. Lupoia) sînt încă restante la capitolul frecvenței la cursuri ori (din nou I.M. Lupoia) la acela al controlului modulului în care cursanții își apropie cunoștințele care li se predau.

Omul și automatizația

„Insistența cu care secretarul general al partidului, în atitea rînduri, a accentuat importanța cunoașterii, a lărgirii orizonturilor culturale — a celei tehnico-profesionale, în primul rînd — ca sursă fundamentală pentru succesele noastre în toate planurile creației, își găsește, ca toate lucrurile de poziție ale cîrmaciului destinului național, o înaltă legitimitate, dictată de înseși nevoile vieții. „Niciodată — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al treilea al Oameșilor Muncii — o automatizare sau robotizare

nu pot înlocui omul!”. factorul prim și decisiv al oricărui progres. La noi, în Gorjul carbonifer, problema se pune cu atât mai acut cu cît, după cum ați avut prilejul să remarcați, există încă o discrepanță între tehnică și cunoaștere tehnică, o discrepanță ce se interpeune adesea între deșiderat și fapta muncii. S-au făcut, e drept, pași mari către anularea ei, dar nu destui. Mai sînt încă probleme, cele mai multe rezolvabile aici, de către noi. Altele însă...”

Cel ce ne spune aceste cuvinte este Iulian Pasere, secretar al Comitetului de partid al I.M. Rovinari. Ni le spune cu autoritatea unuia pentru care învățătura înseamnă o veche și tenace preocupare (fiu de țărăn, el însuși țărăn, a învățat mineritul aici, în Gorj; în paralel a urmat „seralul”, apoi, pe rînd, facultățile de economie și de științe juridice).

Care sînt problemele, acele „alte probleme” în care Gorjul e depășit? Interlocutorul nostru se oprește la două: nevoia, despre care am mai vorbit, de subingineri mineri (cărorora Gorjul le cam duce lipsa, ori cînd îi are, îi are cu patalama de Petroșani, deci pregătiți în alt specific decît acela al muncii în cariere) și nevoia, la fel de presantă, a unui centru de reciclare a cadrelor cu sediul la Tg. Jiu. Aduce la alte centre de reciclare zece de mii de mineri și energeticieni ai Gorjului (și cifra se va dubla în cuprinsul actualului cincinal, așa cum prevăd directivele de partid!) înseamnă un efort material (și mai ales o pierdere de timp) de prea mari proporții.

Notăm aceste propuneri, reținînd lîngă ele și observația că, totuși, cele mai multe probleme care-și așteaptă soluționarea cad în sarcina locului.

ILIE PURCARU ■

Roata olarului

Etapa de început a civilizației geto-dacilor coincide în timp cu cea de a doua epocă a fierului, rădăcinile sale pornind din remarcabilele culturi ale epocii bronzului. Pe acest fond principal local se vor grea cu timpul, și în proporții diferite de la o zonă la alta, unele influențe venite din lumea scitică, ilirică, greacă și celtică. Urmind în parte tradiția locală, la care se vor adăuga și unele elemente străine, civilizația geto-dacică se prezintă în primele sale faze de dezvoltare sub forma unor faciesuri culturale regionale, legate între ele prin fondul comun, de bază, păstrat din epoca anterioară.

Pentru sec. VII-V î.e.n. se impune mai întâi grupul cultural din zona dealurilor sub-carpatic de tipul descoperirilor de la Ferigile (jud. Vâlcea) și Birsești (jud. Vrancea). Documentat în special prin necropole, acest aspect cultural geto-dacic se caracterizează prin morminte de incinerare în tumuli, ceramică de factură veche hallstattiană, obiecte și arme de fier (pumnale, topoare, virfuri de lance și de săgeți), în care se oglindesc unele raporturi cu lumea scitică.

Tot în această perioadă se pun bazele relațiilor cu lumea greacă, în special cu coloniștii stabiliți pe coasta de vest a Mării Negre, începând încă din a doua jumătate a sec. VII î.e.n. Curentul de civilizație elenă, pătruns treptat și până adine în teritoriile nord-danubiene prin intermediul numeroaselor produse de import și prin contactele directe, va contribui în bună măsură la dezvoltarea și îmbogățirea conținutului culturii materiale și spirituale a geto-dacilor. Zona getică a Pontului Euxin oferea condiții prielnice înființării unor centre comerciale și apoi urbane grecești, atît prin bogățiile sale, cit și prin stadiul avansat pe care îl atinseseră economia și organizarea social-politică locală.

Un loc de seamă în evoluția culturii geto-dace din prima ei fază de dezvoltare îl ocupă descoperirile de tip **Alexandria-Bălănești** (Muntenia). Acest nou aspect cultural, înfîlțit mai ales în Cimpia Dunării între sfîrșitul sec. VI și prima parte a sec. IV î.e.n., se caracterizează înainte de toate prin ceramica locală lucrată la roată, care marchează începuturile epocii La Tène la țeții nord-dunăreni. Roata olarului, element însemnat de progres, era preluată de geți, de la greci, atît direct prin coloniile de pe litoralul de vest al Mării Negre, cit și indirect, prin intermediul tracilor din sud. Așezările acestui aspect cultural sînt destul de reduse ca întindere, iar locuințele se prezintă sub formă de bordeie. Ceramica lucrată cu mina este de tradiție hallstattiană.

La est de Carpați se ridică, spre sfîrșitul sec. VI și în sec. V î.e.n., unele așezări întărite cu șanț și val de apărare, de genul celei de la Stîncești (nordul Moldovei). În cuprinsul acestei „cetăți”, cu o mare întindere, servind în principal ca loc de refugiu și adăpost, s-au găsit resturi de bordeie și locuințe de suprafață, ceramică locală și grecească de import (amfore), precum și unele piese de harnașament de factură scitică. În aceeași vreme, în regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră (Dobrogea) se cunosc așezările

de la Beidaud, Tariverde, Sarinasuf și Vișina, puternic influențate de civilizația grecească. Aici pătrund o serie de produse din orașele vest-pontice, alături de cele locale, și tipuri ceramice getice lucrate la roată după modele grecești.

Cetăți și așezări

Cu secolele IV-III î.e.n., civilizația geto-dacică intră într-o nouă și importantă etapă de dezvoltare. Așezările se înmulțesc, iar locuirea devine intensă și permanentă. Cele mai multe din așezările acestei perioade se prezintă sub forma unor centre (cetăți) întărite cu șanțuri și valuri de apărare. Unele din valorile de pămînt au fost arse în interior, printr-un sistem de cărămizi de chirpici și birne de lemn. În această vreme se plasează începuturile importanțelor așezări de la Zimnicea, pe Dunăre, și a celei de la Poiana (Piroboridava), situată la gura Siretului, precum și „cetățile” de la Stîncești II, Cotnari, Moșna, Arsura, Bunești, Brăhășești

Arta traco-getică

Ceramica locală lucrată la roată, din pastă cenușie, devine de pe acum aproape curentă. Raporturile de schimb și culturale cu lumea greco-macedoneană și sud-tracică se intensifică. Drept urmare, produsele grecești — ceramică de lux, amfore cu uleiuri și vinuri — pătrund din ce în ce mai mult la geto-dacii nord-dunăreni. Interesante din acest punct de vedere sînt amforele stampilate venite din Thasos. Monedele de argint ale Histriei cunosc o largă răspîndire la geto-dacii de la est de Carpați, precum și de-a lungul Dunării pînă la gura Oltului. Tot acum își fac apariția pe piața din Dacia monedele de aur, argint și bronz ale regiilor macedoneni, Filip II și Alexandru cel Mare. Toate aceste descoperiri reprezintă dovezi ale unei puternice influențe economice greco-macedonene asupra regiunilor carpatodunărene și totodată ale dezvoltării societății geto-dace.

adesea inventare foarte bogate de caracter princiar. Cea mai importantă descoperire de acest fel s-a făcut într-un mormint de la Agighiol (Dobrogea de nord), constînd dintr-un coif, o pereche de cnemide și șapte vase, unul cu inscripția KOTYOS, toate din argint. Primele două categorii și unele din vase sînt decorate cu motive antropomorfe și zoomorfe. Un tezaur similar dar cu obiecte de aur, provine de la Băiceni (Moldova) din apropierea cetății geto-dace de la Cotnari, fiind alcătuit dintr-un coif, decorat cu motive zoomorfe și antropomorfe și cu spirale, brățări spiralice cu capete de animale, un colier, butoni etc., toate din aur. În Cimpia munteană, la Peretu, s-au găsit, într-un tumul, un coif de argint aurit, cu ornamente zoomorfe, geometrice și florale, vase antropomorfe și aplicie de argint. Un coif de aur, cu același tip de decor, provine de la Poiana Cotofenesti (Muntenia), iar un tezaur cu piese de harnașament din argint de la Craiova (Oltenia). La acestea se mai adaugă vasul de tip ryton

tegorii de descoperiri și aspecte culturale din sec. IV î.e.n., grupa de tezaure din obiecte de aur și argint se detașează prin bogăția, varietatea și stilul lor ornamental. Toate acestea aparțin unor virfuri ale aristocrației tribale getice, detașate de restul populației. Mormintele princiare în care s-au găsit asemenea valori, fastul și bogăția lor, ni-i înfățișează pe posesorii acestora ca pe niște basilei locali puternici, înzestrați cu însemnate valori materiale.

Clasicismul culturii

În etapa următoare, corespunzătoare secolelor III-II î.e.n., civilizația geto-dacică ajunge, după o primă etapă de transformări și acumulări, să capete forme precise și unitare pentru întreaga Dacie. Inceputurile acestei perioade sînt ceva mai puțin limpezi, corespunzînd unei faze de tranziție, în care se înregistrează apariția unor noi elemente culturale care vin să îmbogățească moștenirile anterioare. Acum încep să dispară faciesurile culturale regionale, din care s-a păstrat ceea ce au avut comun și general. La modificările interne au contribuit și unii factori externi, reprezentati de pătrunderea celților și a bastarnilor în Dacia. Așezări noi de mai mică întindere și de durată în timp iau ființă acum, unele dintre ele chiar în zonele de locuire celtică din Dacia intracarpatică și bastarnă de la est de Carpați. Rălățiile cu lumea greacă îmbracă în zona Dunării de Jos și unele aspecte politice.

În această etapă de tranziție, ce se întinde aproximativ între mijlocul sec. III și prima parte a sec. II î.e.n., se pun bazele perioadei „clasice” a culturii geto-dacice. Transformările petrecute în etapa respectivă creează condițiile necesare dezvoltării unității și generalizării culturii geto-dacice din perioada următoare. Începînd cu mijlocul sec. II î.e.n. iau ființă numeroase așezări de tipul dac-voilor, cu locuiri intense, care vor cunoaște maxima lor dezvoltare în ultimele două secole dinainte de cucerirea romană.

Urmărind întreaga evoluție a civilizației geto-dacice, de la începuturile sale și pînă în epoca lui Burebista, se poate remarca faptul că aceasta se sprijină în principal pe fondul mai vechi, tradițional și unitar. Influențele străine principale, datorate raporturilor directe ale geto-dacilor cu scitii, grecii și celții, nu modifică structura de bază a moștenirii autohtone. Acestea sînt preluate și adaptate la specificul local, contribuind astfel la îmbogățirea și conturarea mai precisă a caracterului și originalității întregii civilizații geto-dacice. Încă din aceste prime etape de dezvoltare se poate vorbi de elemente de cultură materială și spirituală specifice lumii geto-dacice, care se includ în rindul moștenirilor de patrimoniu științific și cultural european. Avem în vedere tipurile de fortificație, cu șanț și val de apărare, neîntrecuta artă a prelucrării și decorării aurului și argintului, monetăria și unele aspecte ale vieții religioase. Alături importante, acum încă în faza de cristalizare, le vom înfîlți în etapa clasică a civilizației geto-dace din vremea lui Burebista și Decebal.

Dr. CONSTANTIN PREDA

EROISMUL, NEPIERITOARE MOȘTENIRE STRĂBUNĂ

Civilizația geto-dacică în secolele IV - II î.e.n.

(Moldova), Beștepe (Dobrogea), Albești, Orbeasca de Sus (Muntenia), Cotofenii din Dos, Bizdina, Mărgăritești, Morunglav și Bucovăț (Oltenia).

Un loc aparte în rindul acestor așezări îl ocupă cele două centre, din Oltenia — de la Cotofenii din Dos și Bizdina —, prin sistemul lor diferit de fortificație. Deocamdată acestea sînt singurele cetăți care au, în loc de val de pămînt, ziduri de apărare construite din cărămizi de chirpici ars. Într-un anumit fel, aceste ziduri reprezintă o formă evoluată în sistemul de apărare al așezărilor geto-dacice, în raport cu cele care au val de pămînt cu interiorul construit și ars anume pentru a rezista timpului. Din această categorie fac parte cetățile de la Orbeasca de Sus și Albești (jud. Teleorman), Mărgăritești și Morunglav (jud. Olt), ambele pe valea Oltului și Bucovăț (jud. Dolj). Unele din așezările acestei etape de timp încep să fie menționate de izvoarele scrise. Hecateu din Mileet (sec. VI-V î.e.n.) menționează așezarea de la **Argamum (Orgame)**, probabil centrul arheologic de pe coasta dobrogeană a Mării Negre, din apropiere de Jurilovca, azi-Unirea (jud. Tulcea). Centrul politic și economic al geților lui Dromichaites se afla, după spusele lui Diodor din Sicilia, la **Helis**, încă neidentificat, dar care ar urma să fie căutat în rindul unora dintre cetățile din nordul gurilor Dunării. De la Pliniu cel Bătrîn (27-79 e.n.) aflăm că orașul Callatis s-a întemeiat pe locul sau în apropierea unei așezări getice cu numele de **Cerbatis** sau **Acervetis**.

În regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră (Dobrogea) se constată, pentru aceeași perioadă (sec. IV-III î.e.n.), un aspect cultural getic, reprezentat printr-o serie de necropole, aproape exclusiv de incinerare. Asemenea necropole s-au descoperit la Satu Nou, Canlia, Bugac, Nuntași, Enisala, Teștița, Murighiol etc. Mormintele constau din urne cu oase calcinate și obiecte de podoabă. Aici își dau întîlnire vase locale lucrate cu mina, vase cenușii lucrate la roată și ceramică grecească de import. Cîteva descoperiri similare sînt semnalate și pe malul sting al Dunării la Grădiștea-Călărăși și la Brăilița, precum și mai departe spre nord, la Slobozia (Moldova). Deși acest aspect cultural, deosebit de bogat și variat, prezintă anumite particularități, el are legături strînse, atît prin tipurile ceramice locale, cit și prin ritul de înmormîntare, cu restul teritoriului Daciei. Unele tipuri de vase, de genul celor găsite în complexele Murighiol-Enisala, sînt documentate și în așezările (cetățile) din regiunile nord-dunărene (Zimnicea, Albești, Poiana, Cotnari etc.), indicînd existența unui fond unitar, tradițional, al culturii geto-dace.

O manifestare cu totul remarcabilă a acestei perioade, limitată în timp la sec. IV î.e.n., o constituie realizările din domeniul artei locale traco-getice. Acestea sînt reprezentate printr-o serie de obiecte de aur și argint, mai rar și de bronz, bogat și variat ornamentate. Cele mai multe dintre acestea provin din morminte, constituind

de la Poroina (V. Olteniei), sabia-emblemă de bronz de la Medgidia (Dobrogea), un coif și două vase de argint găsite probabil în zona Porților de Fier. Cîteva importante asemenea tezaure s-au găsit și pe teritoriul R.P. Bulgaria, între Dunăre și Balcani, la Borovo (Ruse), Letnița (Lovec) și la Vrața.

După cum o arată descoperirile, aria de răspîndire a unor atari obiecte ocupă în principal regiunile getice ale Dunării, atît de o parte, cit și de alta a fluviului. Între diferitele categorii de obiecte există trăsături comune, în privința tipurilor tehnicii și a decorului, ceea ce le conferă acestora anumite caracteristici în raport cu arta antică a vremii. Tipul de coif cu calotă înaltă, ca și maniera de lucru și tehnica **au repoussé**, reprezintă particularități ale acestei grupe de descoperiri, determinate de caracterul lor local getic. Caracteristica principală a acestora o constituie însă arta lor decorativă. Aici apar, mai ales pe piesele mai mari (coifuri, cnemide, vase etc.), o serie de elemente zoomorfe, multe fantastice, figuri umane și o gamă variată de motive florale și geometrice. Stilul animalier predominant (grifoni, cerbi, păsări răpitoare etc.) vădește o influență a artei scitice, căreia meșterii traco-geți i-au adus unele modificări. În mod deosebit această influență se observă la piesele de harnașament. În cadrul aceleiași arte se constată și prezența unor elemente preluate de geți din lumea greacă.

În comparație cu celelalte ca-

La editia de anul acesta, a III-a, a Salonului Inginozității, organizat de Comitetul de Partid al Sectorului 4 București, în colaborare cu Revista Știință și Tehnică, Casa pionierilor și șoimilor patriei din Huși participă cu două invenții. Nu scriem astăzi despre ele doar din dorința de a încuraja o activitate meritorie, cu repercusiuni educative din cele mai importante asupra copiilor care se „joacă” de-a inventatorii, ci pentru că am considerat că ele merită a fi cunoscute, iată, ei, copiii din Huși sînt inventatorii zilei de azi, s-au deprins să gîndească lucruri noi, să le realizeze cu propriile mîini, să învețe, un aspect deloc de neglijat, să breveteze idei. Surprinzînd plăcut și temele abordate, serioase, importante, necesare.

Una din ele se numește **Brumostop**, o instalație automată pentru protecția legumelor și fructelor contra brumei. Invenția micilor hușeni propune înlocuirea metodelor practicate: pulverizarea de substanțe higroscopice sau de apă cu temperaturi mai mari decît a me-

diului înconjurător sau a unor perdele de fum care necesită personal de supraveghere, mină de lucru, și consum de energie. **Brumostopul** este format din rezistențe incendiare care pot aprinde materiale fumigene. Rezistențele sînt incluse în circuite electrice și electronice,

mabile împotriva cuniculei. Avantajele **brumostopului** sînt certe: nu are nevoie de supraveghere, declanșarea lui făcîndu-se automat; poate fi folosit și împotriva înghețului; nu există pericol de electrocutare. Miniinstalația de încălzire a apei cu ajutorul energiei sola-

concentra razele soarelui asupra apei dintr-un bazin ce urmează să fie încălzită. Instalația mai cuprinde un recipient înclinat, racordat la bazinul principal. Recipientul are aceeași suprafață cu cea a bazinului și are rol de concentrator al razelor de soare. Peste

la munca care a fost necesară pentru finalizarea ei, la cite întrebări au fost obligați să găsească răspunsuri noi micii inventatori și la entuziasmul lor cînd au văzut că prin robinet curge apă caldă. Și ar mai fi ceva extrem de important. Sîntem convinși că mai devreme sau mai tîrziu toți copiii care au participat la realizarea acestei instalații își vor face în gospodăriile lor unele asemănătoare sau altele, mai mari și cu randamente sporite. Și tot ei vor fi mai tîrziu, la locurile lor de muncă, oameni care vor căuta noul și vor face toate eforturile pentru aplicarea lui.

Eficiența unor astfel de instalații nu trebuie măsurată doar cu unitățile de măsură obișnuite. Adevărata lor eficiență va apare doar peste ani, prin realizările bărbatilor de mai tîrziu.

Să nu uităm să amintim pe maestrul instructor care a coordonat activitatea pionierilor din Huși. Numele lui este Ioan Bălan.

OPREA GEORGESCU

Copii inventatori

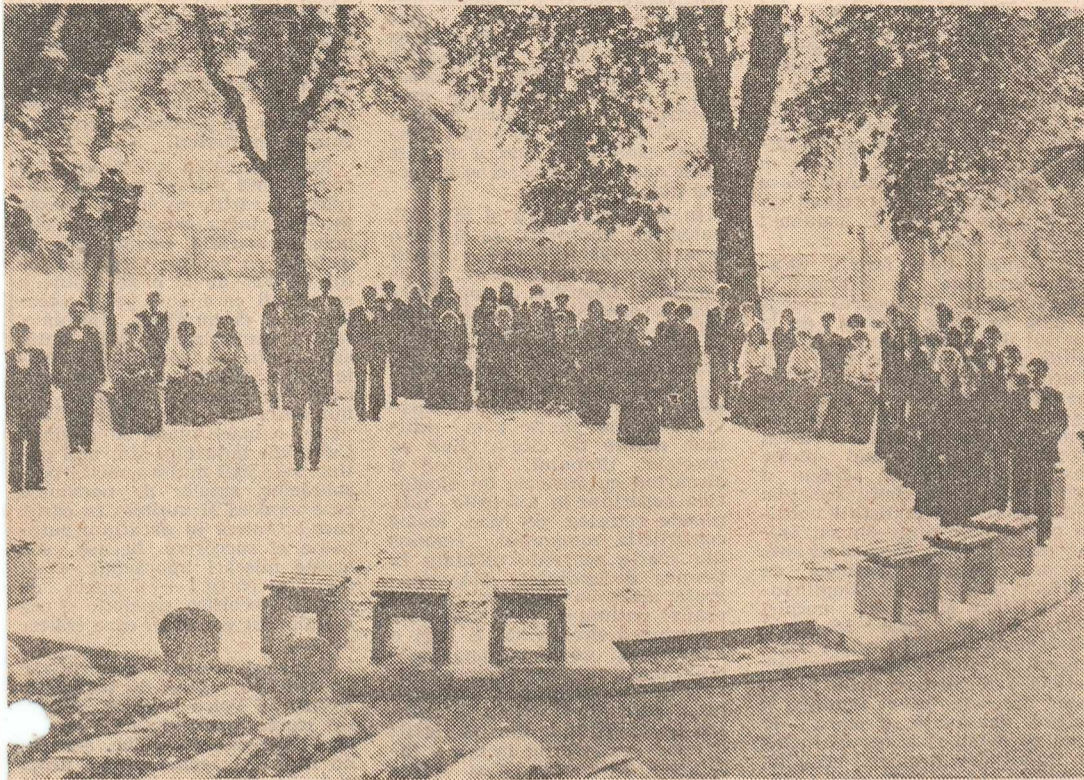
miniaturizate și tranzistorizate. Declanșarea lor se face automat la o anumită temperatură și în condiții atmosferice. **Brumostopul** poate proteja împotriva brumei 10 hectare, dar prin introducerea în circuitul releului de mare intensitate a mai multor rezistențe incendiare suprafața protejată poate ajunge la 100 hectare. Instalația poate fi folosită și pentru protecția depozitelor de materiale infla-

re, destinată, cu modestie, taberelor de pionieri este ingenioasă, condiție principală pentru a putea fi expusă în cadrul Salonului, și este realizată din materiale locale, recuperabile în cea mai mare parte. Bateria de încălzire este făcută din becuri uzate. Se folosesc doar catolote de sticlă ale acestora care, umplute cu apă, vor deveni lentile convergente ce vor

acesta se montează pe o ramă de lemn mai multe tuburi fluorescente defecte, curățate de stratul alb de protecție, umplute cu apă și închise la loc. Bazinul de apă va fi racordat la sursa de apă și va fi dotat cu un robinet de scurgere a apei calde.

Să ne gîndim numai cite încercări au fost necesare pentru realizarea acestei instalații,

Cîntarea României

În 1979, cînd a început să se intereseze de posibilitatea constituirii unui cor în Bistrița, Francisc Mureșan era de puțină vreme profesor de vioară la Școala de muzică din oraș. Tenacitatea și succesele lui Dorin Pop (dirijorul Capellei Transilvanice) și Florentin Mihălescu (actualul dirijor al Filarmonicii din Cluj-Napoca), care îi fuseseră apropiați dascălului de vioară, erau însă un bun exemplu pentru confratele lor și o pildă cînerita urmată. A început căutarea; tatonările, prospectarea sferitelor medii erau necesare. A umblat prin școli, prin întreprinderi și chiar prin spitale. Voia, la început, să încheie un contract de cameră și avea nevoie de un garant, de un om care să-i gireze competența. Acesta a fost Nicolae Gălățeanu, care l-a ajutat împotriva tuturor învoielilor ivite, și metodistul de muzică Ion Lazăr, împreună cu care a ales cei dintîi membri ai corului.

Celelalte emoții au venit degrabă. Mai întîi la Năsăud, la Festivalul coral „Doina someșană”, unde s-a petrecut prima ieșire în public. În toamna

anului 1980, care e, de fapt, anul înființării corului, a obținut și cel dintîi premiu, la Festivalul „Ciprian Porumbescu” de la Suceava, cînd au luat locul al treilea, Consacra-rea, cuvînt de care Francisc Mureșan se cam ferește, de teamă să nu pară lipsit de modestie, a venit cu un an mai

traverseze cele mai de seamă epoci de creație, fără să neglijeze nici folclorul zonei, pe care îl vrea însă nealterat și neperversit de intruziuni străine. În interpretare, Francisc Mureșan se folosește de piesele culese în laboratorul Conservatorului din Cluj-Napoca, bucurîndu-se de colaborarea lui Adrian Pop, Valentin Timaru, Tudor Jarda și Alexandru Pașcanu. Cu un asemenea repertoriu deci, Corul *Appassionata* a și cucerit, de altfel, publicul italian, în 1982, dar a încîntat și în cadrul Festivalului „Cîntarea României”, la ale cărui ultime trei ediții a obținut premiul întîi, al doilea și al treilea, la faza pe țară.

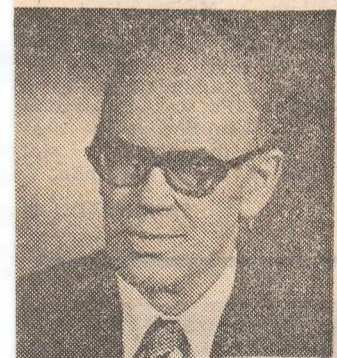
Acum, dirijorul corului, care e și un foarte bun muzician, se gîndește la performanțe superioare: vrea să introducă în repertoriu și piese scrise într-o manieră compozițională mai pretențioasă care, zice el, ar da bătaie de cap chiar profesioniștilor. Pasiunea muzicii trebuie să însemne întîi de toate performanță.

RADU GHEORGHIU ■

Bagheta și vioara

tîrziu, la Brașov, unde a obținut premiul I la Festivalul corurilor de cameră „Gheorghe Dima”. Tot atunci, președintele juriului, D.D. Botez, i-a adus elogii, lăudînd sincer strădaniile corului. Cu un repertoriu al cărui punct de plecare e polifonia Renașterii, Corul *Appassionata* al Casei municipale de cultură din Bistrița, căci astfel se intitulază, a ajuns să

CAIUS IACOB:

„Cred în puterea iubirii de oameni”

Profesorul Caius Iacob mi-a xat întîlnire pentru ora 11.00. Eobicei, cînd mă găsesc față în față cu personalități, stuez, cit îmi permit timpul și posibilitățile de cunoaștere, dorul activității lor, pentru a scuta în cunoștință de cauză. El mi-a fost o iluzie să percoez Curs de matematică superioară. „Introducere matematică mecanică fluidelor”. „Mecanică teoretică”. „Tratat de matematici clasice și moderne”. Dictionar de mecanică”, citeva studii elaborate de omul de știință emerit, prof. dr. Caius Iacob.

La Universitatea din București profesorul a creat o scoală de Mecanica fluidelor la care au format, din 1950 și pînă în prezent, multe serii de mecanicieni, astăzi oameni de știință, profesori universitari, conferențieri, cercetători. Ideea

care l-a călăuzit, și poate chiar scopul vieții în acești ani, a fost de a crea la Universitate o secție de mecanică la nivelul țării avansate, în cadrul căreia să se formeze specialiști de înaltă calificare în domeniul mecanicii, cercetători înarmați cu cele mai moderne metode matematice de investigație, cu o pregătire de specialitate care nu se poate obține în altă parte, absolvenții acestei secții lucrînd alături de ingineri în instituturile de cercetare, în producție și în învățămînt.

Profesorul a pus creionul alături de pagina înegrită de ecuații și figuri geometrice, a oprit dîscul cu Simfonia a IX-a exact la 11 fără un minut. La ora 11.00 punct începea acest dialog, cu un om care toată viața, la catedră sau în cercetare, a slujit matematica și mecanica.

— Am avut profesori mari, în

primul rînd îl asez de Gheorghe Titeica, preda geometria analitică, apoi pe Dimitrie Pompei, profesor de mecanică și de analiză complexă. Trebuie să-l amintesc și pe Nicolae Coculescu, profesorul meu de astronomie și mecanică cerească.

— **Aceștia au fost magistri de la Universitate, dar înainte cine a observat, primul, spiritul dumneavoastră matematic?**

— Nu-mi mai amintesc...

— **Erati cel mai bun din clasă? Meditați colegii, știati totul, răspundeți la orice întrebare?**

— Profesorul meu din Arad, unde m-am născut, Ioan Dimitriu, mă remarcase și odată a făcut experiența următoare: m-a chemat în clasa a III-a, eu

(Continuare în pag. 15)

CARMEN DUMITRESCU ■

Un poem pentru patrie

Veșnic proaspătă Sovejă

Veșnic proaspătă Sovejă
Aer cu predestinare,
Cînd îmi prinzi plămîinii-n mreajă
Dirijabili dau să zboare.

Codrul verde în adîncu-i
Ca un iczer mă tot soarbe,
Pe poteci mă-nvirt, prin runcu-i,
Ca în jocul babei oarbe.

Dincolo de dealul Punga,
Umplu valea, rubedenii,
Tot dragosloveni pe stînga
Iar pe dreapta, rucărenii.

Mausoleul sus, erbicea
Și-o înalță ca pe-o stîncă,
Semn c-au fost eroi pe-aicea
Și că azi mai mulți sint încă.

Iar mai sus, pe piscul Zboina
Unde-ngeamă-ni-se spița,
Dui-dui, dănuiește doina
Și gomăne Miorița.

Mie unuia îmi place
Și mai mult din toate cele
Luminata nopții pace,
Ca să fac cură de stele.

NICULAE STOIAN ■

„Cheia de aur”

semna un atentat la integritatea autoafirmării spirituale. Aceste cuvinte pot însă depune mărturie și despre voința unanimă a Juriului care, recent, i-a conferit autorului român premiul țărilor riverane Dunării: „Cheia de aur a orasului Smeredevou”.

În cazul lui Geo Bogza, biografia și bibliografia se cuvin întalnesc în strictă complementaritate. Între atîția autori a căror viață se situează în umbra operei, cărțile, poemele, reportajele, pamfletele autorului *Cărții Oltului* asază persoana poetului la aceeași înălțime a rostirii sale. „Frenesia confesiunii”, „extraordinara vocatie a neliniștii” — la acest „poet al violenței moderne” — „sentimentul tragic, exprimat cu o mare frenetrie vitală”, „ridicarea amănuntului la puterea astrală” — calități subliniate de Eugen Simion, oferă paginii scrise de Geo Bogza însăși deschiderea, avidă de experiențe vitale, a autorului ei, indiferent dacă este vorba de vigoarea iconoclastă din textele anilor 1929, 1933 sau 1937, de „privelistile și sentimentele” de mai tîrziu sau de *Trapez-ul de astăzi*, indiferent dacă se dăltuiește în metafore „statuia unui riu” sau cosmicul făpturii eminesciene ori dacă distanțele ce separă cele patru puncte cardinale sint anulate de energetismul imagistic învingător de contrarii al celui care — supremă confesiune — declară că înaintea verbului a scrie, îl preferă pe a citi, spre a le supune pe amîndouă lui a trăi.

Un premiu pentru Geo Bogza este, asadar, mai mult decît o firească apreciere a operei sale. Este mai mult chiar decît o recunoaștere a valorii artei românești, fapt cum nu se poate mai firesc și acesta. Dar este în primul rînd o distincție cu ton de *memento*, acordată unui crez uman și artistic de universală — și acut modernă — valoare, din care citim, cu bucurie, încă o dată: „A fi om sub razele soarelui. Atîta tot.”

TANIA RADU ■

Opinii

Să nu exagerăm

„A dat sonetului o vibrație personală făcând să curgă prin venele bătrinei specii un singe fulgerat și iluminat de puteri ancestrale“. De cine este oare vorba? De Shakespeare? De Eminescu? Nu, de Neculai Chirica. Iar afirmația o face Valeriu Bărgău (în *Contemporanul* nr. 3).

Asemenea elogii exagerate apar frecvent în aproape toate revistele noastre și se referă la aproape toți scriitorii, indiferent de valoarea lor. Se poate spune chiar că scriitorilor importanți încă li se mai întâmplă să fie contestați — eventual de către cei cu care se află în raporturi de rivalitate — însă autorii minori au parte în mod obișnuit de laude. Răsfățesc un teanc de publicații din acest an și-mi iau exemplule la întâmplare (s-ar putea da cu sutele).

„Pentru înălțimea și profunzimea demersului său în lumea mirifică a artei populare — ne îndeamnă Valeriu Rusu (în *Săptămâna* nr. 8) — să-i mulțumim, cu toată căldura, lui Tancred Bănățeanu, deschizător al unui dialog înălțător“. Cum poate fi ceva în același timp și înalt, și profund — nu ni se mai explică.

„Actul liric se amplifică spațial prin contraste apolinice și, nu o dată, faustiene, menite să încarce simbolic spirala biologică și templul infailibil al spiritului“. Faustianul identificat de Virgil Ciufătaru (în *Convorbiri literare* nr. 8) este George Popa.

„Tudor Oprea e un Conachi modern, îndrăznind să cultive o poezie care are farmecul indicibil al zăpezilor de odinioară“ — sustine Simion Bărbulescu (în *România literară* nr. 42).

„În Cristian Simionescu am descoperit o splendidă ineztrare poetică înaintea căreia accentele noastre admirative rămân minuscule și ridicole de sărace“. Cu alte cuvinte, Sever Avram, autorul acestui comentariu exaltat (din *Ateneu* nr. 9) își declară în mod public insatisfacția de a nu fi putut să-l înalte și mai mult în slăvi pe autorul respectiv.

Până și Edgar Papu se contaminează de acest stil și scrie negru pe alb (în *Lucașărul* nr. 39): „Cu o dăruire și o abnegație neîntrecute, Marin Mincu a contribuit și contribuie esențial la universalizarea culturii românești, creînd, astfel, un demult cunoscut prestigiu european spiritualității românești“. Parcă nu ne vine să credem și citim încă o dată textul: „...a contribuit și contribuie esențial la universalizarea culturii românești, creînd, astfel, un demult cunoscut prestigiu european spiritualității românești“. Nu mai rămâne decât să vină sculptorii și să-i ia măsuri lui Marin Mincu...

Mă oprobesc cu exemplele aici pentru a face mărturisirea că aprecierile de acest fel mi se par lipsite de simțul răspunderii față de literatura română. De ce? Pentru că duc la o uniformizare a valorilor, la o stare de nediferențiere a lor care descurajează și dizolvă spiritul creator. Criticii care se lansează în elogierea fără îndreptățire și fără limite a cite unui autor contemporan obțin anumite avantaje de moment pentru ei, dar creează dezavantaje de durată pentru viața noastră literară în ansamblu. Se poate ajunge — pe calea aceasta — la o discreditare a actului critic însuși. Când Dan Zamfirescu declară la scenă deschisă că îl consideră pe Paul Anghel genial, ceva din demnitățile scrisului se pierde, prin alunecare în ridicol.

Ca să nu mai vorbim despre faptul că adeseori este bător la ochi motivul real al elogiilor și situația devine comică, oprim într-o piesă de Caragiale. Când Zaharia Stancu era președinte al Uniunii Scriitorilor, nu exista revistă în care să nu apară articole despre el, pentru că acum numele să-i fie menționat foarte rar. A venit, apoi, vremea lui Virgil Teodorescu, a lui George Macovescu... În prezent se scrie cu zel despre Dumitru Radu Popescu și drept urmare proza sa, înegală ca valoare — oscilând între o mare forță expresivă și prolixitate —, în loc să fie luată în serios și să l se evidențieze resursele reale de frumusețe, este înecată într-un noian de cuvinte mari, devalorizate ca bancnotele de un milion în perioada inflației.

Motivul exaltării îl constituie alteori snobismul. Nesiguri pe gustul lor, infricoșați la gândul că refuzând un text sofisticat și anost ar putea fi suspectați de incapacitatea de a înțelege literatura modernă, unii recenzenti laudă tot ce citesc și nu laudă oricum, ci într-un limbaj bombastic și greu inteligibil, pentru ca în felul acesta să se sustragă controlului exercitat de opinia publică. În plus, din dorința de a face paradă de erudiție, invocă tot felul de nume ilustre, care prin simpla lor prezență în comentariu duc la o supra-licitare a cărții analizate.

S-a ajuns atât de departe cu această practică încât în momentul de față aproape că nu mai există comentarii normale. Cele mai multe sînt ultraelogoase. Iar cele care neagă o carte sînt un fel de izbucniri pline de inverșunare și intră în categoria pamfletului. Au dispărut însă — sau, în orice caz, sînt pe cale de dispariție — articolele de critică firești în care semnatarul declară cu franchețe „asta mi-a plăcut“, „asta nu mi-a plăcut“ și aduce argumente în sprijinul opiniilor sale.

Cea mai bună dovadă că situația stă așa o constituie imposibilitatea de a ne face o idee despre o nouă carte din ceea ce se scrie despre ea în reviste. În zadar un cititor de bunăcredință ar consulta, înainte de a intra într-o librărie, recenzii din diferite publicații, încercînd să afle ce anume merită cumpărat. Din aceste recenzii nu se poate edifica. Noroc că funcționează un sistem al... zvonurilor, poate nu prea elegant, dar, în orice caz, mai aproape de adevăr decît multe rubrici de critică literară — sau, mai exact spus, de pretinsă critică literară.

Dacă mai adăugăm precizarea că și tinerii autori se laudă cu fervoare între ei, din dorința de a pătrunde în corpore în lumea scriitorilor consacrați, avem în față imaginea completă (și dezolantă) a ceea ce înseamnă absența simțului măsurii.

Se crede în mod greșit că numai contestația este distructivă. În realitate, un efect distructiv are și elogierea fără discernămint, deoarece duce la o anonimizare a valorilor autentice.

Adevăratul entuziasm nu se exprimă prin onomatopei admirative repetate mecanic, la nesfîrșit, ci prin identificarea competentă a valorii și aducerea ei la lumină; prin refuzul energic, tonic al mediocrității.

Elogiatorii de profesie știu să-și apere poziția, declarînd demagogic că ei... iubesc literatura română contemporană și că adepții spiritului critic, atîți cîți mai există, sînt lipsiți de devotament față de această literatură. Dar ce fel de iubire poate fi aceea care duce la o distrugere a ceea ce iubesti? N-am nici o îndoială că adevăratul devotament se manifestă printr-o admirație exigentă, prin strădania de a contribui concret la progresul literaturii țării tale. Nici Titu Maiorescu, nici E. Lovinescu, nici G. Călinescu n-au recurs la nefasta metodă a complimentării tuturor autorilor contemporani lor, metodă care transformă totul într-o apă și-un pămînt.

Cred că a venit vremea să ne regăsim tonul firesc în discutarea literaturii române contemporane. Să redescoperim simțul proporției.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Vitrina cărților

Neamul tupșanilor

Ion Bodunescu este un autor prolific și complex. A debutat cu proză de factură politistă („Revelion 214“, 1973, urmat de „Pirații în acțiune“, „Inspectorul sef“, în 3 volume, și „Marsul cormoranilor“); a scris romane cu subiect istoric („Povestea Micaporei“) și note de drum („Călătorie în Marea Antilă“); a publicat cărți de știință („Descifrarea unei istorii necunoscute“, 3 vol., în colaborare cu I. Rusu-Sirianu, „Flagelul terorismului internațional“, „Diplomazia românească în slujba independenței“, 4 vol.). Ultima sa carte, recent ieșită de sub presa Editurii Dacia, e un roman de largă respirație, în 2 volume: „Neamul tupșanilor“.

E cronică a unei familii țărănești, urmărită de-a lungul a trei generații, din veacul trecut și pînă în zilele noastre: de la „mosul Ion“, participant la bătăliile anului 1821, la fiul său Pătru (personajul central al romanului, și el erou al unor patetice bătălii, purtate și cu arma, în anii primului război mondial, dar cele mai multe pentru izbăvirea din sărăcie și nedreptate) și la copiii acestuia. E romanul conștientizării politice a țărănilor dintr-un sat izolat, aruncat prin văioage și ripl, proces complex, surprins cu acuitate și cu finețe. Dominante, la Pătru, sînt două porniri polare, care-i sfîșie cea mai mare carte a vieții: prima, centripetă, e patima lui „al meu“, patima asonisirii cu orice preț a celor necesare lui și familiei, o patimă devorantă, o stare de fugă perpetuă spre cercul închis al intereselor proprii; cealaltă, o pornire centripetă, este vocația socialului, a sluirii obstii, o vocație ce se organizează pe nesimțite, dar tot mai adînc, în structura sa intimă, devorîndu-l la rîndu-l și expulzîndu-l în

chip fatal din fercul familiei, pînă acolo încît ajunge să-l neglijeze, să nu-i mai acorde decît un statut subaltern. Rezultatul acestei dualități e o continență și surdă încrîncenare, de a cărei sorginte nici Pătru, nici cei din juru-i nu iau act conștient, fapt ce-l asază pe erou în galeeria enigmaticilor și tristorilor, a neliniștilor și neînțeleșilor. Pătru isprăvescete prin a pierde iremediabil ceva, ceva de preț (dragostea soției și încrederea unora dintre copii), și neliniștea premergătoare pierderii, feroarea cu care o trăiește eroul, apoi împăcarea cu sine care urmează, nelipsită însă de tardive regrete, conferă romanului noutate psihologică și, prin aceasta, succes literar asigurat.

În jurul lui Pătru și alor lui, puternic conturați, se agită o lume diversă, dispersă, lumea prietenilor, a neamurilor, a țărănilor și boierilor, a notabilităților, a oamenilor politici din diferite epoci (remarcabile, portretele făcute generalului pașoptist Magheru și socialistului C. Mille); o lume alcătuită din sute de personaje, unele foarte vii, cele mai multe abia schitate, umbre de cite-o clipă pe peretele timpului, apărînd și dispărînd cu frenezie de efemere surprinse în falciole iuți, revede refetate, de raze. Însăși construcția romanului, compus din scurte secvențe montate în tehnica decupaajului cinematografic alert, cu suspense, răpește eroilor putinta de a se lămurii cu inegală pregnanță. E însă o lume, ceea ce înseamnă mai mult decît profilul unor personaje ce supraviețuiesc literar, o lume care, după Pătru, e celălalt personaj important al cărții; o lume (ne referim la cea a țărănilor) de un prodigios vitalism; o lume cu reflexe tefere, apropiată de natură, o lume care crede neabătut în viață, în tot ce naste din sine și din sămîntă; o lume fără prejudecăți mo-

rale, în care binele se amestecă monstruos cu răul; dar o lume guvernată de legi, de credințe, de idealuri, cu un pasiv moral al demnității și al dreptății tulburătoare ca un memento. Peste toate, această lume se deosebește printr-o însușire aparte, inteligentă. Aceasta e suprema ei așutie, care lucrează, ca expresie diamantată și obstii, fărâștrînd muntii de împotrîvire ai vremurilor, imobilizînd viclenia rapace a celor tari, denunțîndu-le infirmitatea istorică, impunînd primatul unei însușiri umane de care viitorul va ține seamă. Victoria lui Pătru și a prietenilor lui în lupta pentru unirea pămînturilor în vaste ogoare cooperaiște, fenomen legic, firesc al istoriei, nu-i mai puțin și fructul acestei însușiri, definînd capacitatea acestei lumi de a se adevăra la sensul în care curge timpul.

Ion Bodunescu mînuiește cu o rară știință uriașul material narativ al cărții, se joacă, adesea într-un singur paragraf, cu clipele, cu spațiile, cu mișcările de oameni, cu veacul, vizionînd totul de sus, de la o altitudine a sancțiunii care nu-i totuși reobiectivă ci implicată, fierbinte, făcînd transparente (cel puțin asta-i senzația noastră) elemente trăite direct, aparținînd propriei biografii a autorului. Se minuiuesc, firesc, și multe cuvinte, o mare masă de cuvinte. Cuvintele autorului sînt mai puțin, cele mai multe aparțin personajelor, sutelor de personaje care gîndesc și vorbesc în carte, care se mișcă în narațiunii autonome și succesive, fiecare din aceste mișcări îmbrăcînd — alt merit al cărții! — o pînză de cuvinte specifice, potrivite și oamenilor, și epocii în care trăiesc aceștia.

Romanul n-are, propriu-zis, un final, o seamă de personaje (copiii lui Pătru și copiii acestora) rămîn suspendate în puncte acute ale existenței lor, ceea ce ne face să credem că va urma și un al treilea volum. Care va fi, dacă va fi, în mod cert — pe temeiul celor scrise pînă acum —, un succes.

ILIE PURCARU

● O foarte utilă — pentru elevi, dar nu numai — antologie de texte și fragmente din vechile cronică românești, selectate și comentate de Elvira Sorohan, a apărut recent la Editura „Junimea“, un început, poate al unei serii (colecții) de uz didactic. Numele Elvirei Sorohan s-a impus, cum se știe, în domeniul cercetării literaturii române vechi prin volumul *Cantemir în Cartea hieroglicilor* (1978); de această dată, preferințele autoarei s-au îndreptat către perioada anterioară prințului moldav, acolo unde ceea ce primează este totuși istoria, pozitivul și nu ficționalul, veridicitatea faptelor narate și nu alegoria acestora. Sînt cuprinse astfel aici *Legenda despre Vlad Tepeș, Cronică scrisă la curtea lui Ștefan cel Mare* (letopisete narînd istoria Moldovei de la 1359 la 1507, descoperit de Ion Bogdan și publicat în 1895), poeme și cronici despre Mihai Viteazul, precum și extrase din cronicile lui Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce și Anonimul Brâncovenesc. Comentariile vizează nu numai latura strict documentară a operelor, ci și nucleele de narativitate literară. Aceleași comentarii — sobre, mereu la obiect, au calitatea (indispensabilă în cazul unei astfel de ediții) de a fi accesibile oricărui

tip de lector, valorificînd adecvat conținutul informativ și montura literară a textului.

● Un nou roman de Costache Olăreanu: *Cu cărțile pe iarbă* (Editura Militară, 1986). Pornind de la o proză scurtă, cuprinsă în volumul său mai vechi *Fals tratat de petrecere a călătoriei*, cartea este, în linia obișnuită a prozei acestui autor, o fantezie spumoasă, construcție epică plină de surprize, în ciuda cheii oferite pe față: *Cu cărțile pe iarbă* rescrie în registrul comic și ironic o structură literară ea însăși ironică și comică (dar și filozofică) și pe deasupra, clasică: *Don Quijote de la Mancha*. Fîrul se toarce din caierul binecunoscut al literaturii lui Costache Olăreanu. Noul roman comunică vesel cu anterioarele, atît prin personajul hitru, inocent, fermecător de incult și de o rară apetență la neobisnuit, mai pîrînd pe deasupra numele păgubosului erou al lui nenea Iancu: Anghelache, cît și prin referințe directe. După ce filmul bocaccian al narațiunii s-a derulat în voie, cu ocoluri ad libitum, autorul se amuză, către final, să se joace cu el, proiectîndu-l înainte și înapoi cu mare viteză, colînd pe ici pe colo cite o reminiscență din alte proze, totul în montura tradiționalului

vis clarificator, distrugător de pete albe. Nu scapă lecturii o anume intenție de a anula kitsch-ul prin kitsch. Sublimul derizoriului din Cervantes e aici întors pe dos, devenind adesea derizoriul sublimului. Nenea Anghelache (Gh. Sotir) își plătește în parodie tragicele datorii care i-au consacrat destinul — *Cu cărțile pe iarbă* e o lectură cu gust de șampanie băută la iarbă verde.

● Distinsul eseist Radu Enescu semnează un volum de note de călătorie „instructive, dar și agreabile“, publicat la Editura Sport-Turism. Itinerarul se mulțumește cu o șgură hartă — e drept, impănată — Statele Unite ale Americii, Aeroporturi, cascade, „temperatura morală“ a locurilor, Disneyland și Hollywood, istorie pe viu, „orase născute subit, peste noapte“, dar și veridificarea unor mituri ale civilizației citadine, toate puse în mișcare de o firească, mare curiozitate. Megalopolisul nu ucide în călătorul român rivna cărturărească, drept care Bostonul, de pildă e un „oras cu prea multe sublinieri în textul său dens“. Pe scurt, însemnările lui Radu Enescu își acoperă din plin intențiile: sînt instructive, dar și agreabile.

TANIA RADU

CAP LIMPEDE

● Coșbuc — contemporanul nostru. S-a încheiat cea de-a treia ediție a „Zilelor Coșbuc“, desfășurată la Bistrița și Năsăud, în zilele de 17 și 18 octombrie a.c. și suprapusă, anul acesta, unui moment aniversar, împlinirii a 120 de ani de la nașterea poetului român. Marcate de o suită de manifestări culturale-artistice, „Zilele Coșbuc“ (organizate din inițiativa Cenaclului „George Coșbuc“ de pe lângă Casa de cultură a sindicatelor din Bistrița, a Consiliului județean al sindicatelor, a Comitetului de cultură și educație socialistă și a Comitetului jude-

țean U.T.C., în colaborare cu asociațiile scriitorilor din țară) au oferit participanților o suită de acțiuni cu caracter cultural: un concurs de creație lirică, un colocviu cu tema *Coșbuc — contemporanul nostru*, lansarea volumului de versuri *Podul de vamă* de Ion Horea, o consfățuire a cenaclurilor literare, întîlniri cu oameni ai muncii din zona industrială bistrițeană, în fine, un spectacol literar-muzical. Cu prilejul vizitei la Casa memorială „George Coșbuc“, scriitorii prezenți la această ma-

nifestare culturală au remarcat, în chip omagial, activitatea poetului din Hordou, de existența căruia se leagă, simbolic, permanența spiritului poetic transilvănean. Au fost prezenți, în calitate de referenți la colocviu sau ca simpli participanți, scriitorii din mai multe părți ale țării, din generații diferite, care au găsit în „Zilele Coșbuc“ un foarte nimerit prilej de a dialoga despre activitatea diferitelor asociații literare pe care le-au reprezentat. Asociații cadrelor de conducere ale județului și municipiului, scriitorii Ion Acsan,

Nicolae Băciut, Radu Cârneli, Dimitrie Daniciu, Vasile Fanache, Dinu Flămănd, Ion Horea, Al. Husar, Vasile Igna, Mircea Ivănescu, Cleopatra Lorințiu, Mircea Oprea, Titu Popescu, Angela Marinescu, Viorel Mușeșan, Teodor Tanco, Lucian Valea, Adriana Rodica Barna, Olimpia Nușfelean, Mircea Oliv, Virgil Rațiu ori Ion Urcan au menținut, pe întreg parcursul manifestării, o atmosferă vie, de dialog și emulație. Marele premiu al acestei ediții a fost obținut de Ion Grămăticu, muncitor din Gura Humorului.

Cronica literară

de Al. Piru

Eminescu și romantismul german

Pentru cine, ca Zoe Dumitrescu-Buşulenga, este convins că Eminescu a fost un poet preponderent romantic, printre ultimii, cum s-a zis, mari romantici europeni sau chiar în exclusivitate ultimul mare romantic european, deşi Hugo... a murit în 1885, un an după apariția volumului de Poezii eminesciene editat de Măiorescu, o carte precum *Eminescu și romantismul german* (Eminescu, 1986) era de așteptat. Nu este o cercetare de surse și influențe, ci, așa cum procedează noii comparatiști, o vastă analiză de analogii și confluente, de la cele mai apropiate până la cele mai departate și de la coincidențe până la opoziții. Astfel întreprins, studiul are un anumit neajuns: nu se pornește de la ceea ce poate fi pus pe seama romantismului ca stil etern de creație în opera lui Eminescu, ci de la recunoașterea în opera lui Eminescu a unor orientări sau trăsături ale reprezentanților romantismului german, printre care dăm și peste profesorul de filologie clasică Friedrich Creuzer, autor al vastei lucrări *Symbolik und Mythologie der aller Völker* cu totul necunoscut lui Eminescu.

Desigur, prezentarea romantismului german, beneficiind de cele mai autorizate sinteze mai vechi și mai noi (Oskar Walzel, Ricarda Huch, Richard Benz, Ayrault Roger, Clement Heselerhaus) este serioasă. Ea debutează cu o frază de tranziție ilustrată de Jean Paul și Friedrich Hölderlin pe care istoricii literari mai noi, de pildă Paul Reimann, o subsumează în întregime clasicismului, datînd-o între 1790—1805. Reînd și dezvoltînd observațiile anterioare ale lui G. Călinescu cu privire la Jean Paul, Zoe Dumitrescu-Buşulenga este de părere că marea lui influență „a acționat prin nenumărate sugestii la diverse niveluri, dar n-a schimbat mai nimic în cadrul particular al universului filosofic și mitopoetic eminescian”. Și eu am semnalat într-un articol din 1957 (Hölderlin și Eminescu) diverse corespondențe între cei doi poeți, citînd poezii precum *Die Heimat, Da ich ein Knabe war, Hyperionschicksaalied* și, în plus, poemul *Der Rhein* despre oboseala zeilor de nemurire și nevoia lor de a fi eroi și oameni („Es haben aber, an eigner / Unsterblichen, die Götter genug, wird bedürfen“ (Die Himmonst). Aduag acum că „simplitatea clasicizantă”, descoperită de Zoe Dumitrescu-Buşulenga în poemul *Lucașfăruș*, nu este în contradicție cu clasicismul structural al lui Hölderlin din romanul *Hyperion* și din poezia sa în general. Nici cu reprezentanții gândirii „celor mari” din Școala de la Jena (Schelling, frații Schlegel, Wackenroder, Tieck și Novalis). Eminescu nu poate fi pus deocult în relații de lectură (pe Tieck îl cita în *Arta reprezentării dramatice* Eric Theodor Röttscher), problematică și aceasta. Al. Philippide a contestat orice legătură între Eminescu și Novalis, reductibilă chiar pentru Călinescu la romanul *Heinrich von Ofterdingen*, în caz că nu va fi aflat de simbolul florii albastre de altundeva. Romantismul de la Jena trece pentru unii doar „incipient”, cel al școlii de la Heidelberg, analizat în continuare, ar fi unul „tînăr”. El e reprezentat, pe urmele lui Herder din epoca luminilor, de Clement Brentano, Achim von Arnim, Joseph Görres și frații Grimm, din care pot fi detectate ecouri numai în chip indirect. Mai multe apropieri se pot face, s-au făcut și mai înainte, între Eminescu și romantismul tirziu (*Spät-Romantik*) în care intră deopotrivă *Das junge Deutschland*, poezii în stil Biedermeier (denumire după volumul lui Ludwig Eichrodt *Biedermeier's Liederlust*) și epigonii romantismului de după 1850, Heinrich Heine, L. Eörne, Karl Gutzkow și H. Laube, Eichendorf, Uhland și Immermann, Hoffmann, Chamisso, Justinus Kernn, Zacharias Werner, Wilhelm Müller, August von Platon, Emanuel Geibel, Viktor von Scheffel, Nikolaus Lenau și Gottfried Keller. O parte din acestia și alții (Fr. Rückert, C. Cerri, Ritter von Leitner, Hoffman von Fallersleben etc.) sînt amintiți și de G. Călinescu (*Opera lui Mihai Eminescu*, I cap. Cultura, Literatura germană). De exemplu G. Călinescu reproduce și el citatul din romanul lui Immermann în care se definește epigonii: „Noi sintem, pentru a exprima cu un cuvînt intraga mizerie, epigoni, și purtăm povara legată indeobște de moștenire și prosperitate.” Senzatională a fost descoperirea profesorului de la Iași Dan Petrovanu a modelului poeziei eminesciene *Făt-Frumos din tei*, reluat în *Povestea teiului*, în *Romanze vom Eifenbrunnen* de Im. Geibel, probabil el însuși interpretare a unei piese de dînt-o culegere de poezii populare (*Romances*) spaniole. Numele Blanca se găsește în mai multe „romances” spaniole, de pildă în *Blanca sois, señora mia* și *Romance de Blanca Nina* din care Zoe Dumitrescu-Buşulenga descoperă traducerea „aus dem Spanischen” sub titlul *Blanca* a lui Eichendorf. Nu credem însă că Blanca din această romanță ar fi Blanca de-Bourbon măritată cu Pedro de Castilla și nici Blanca de Castilla, fiica lui Alfonso de Castilla, măritată cu Ludovic al VIII-lea Leul, mama Sfîntului Ludovic. Numai printr-un nume sau printr-un titlu nu se poate stabili o filiație, ceea ce constată autoarea însăși vorbind de poezii cu titlul *Memento mori* de Eichendorf și Geibel sau de *Venețiile* lui Hermann Lingg și August von Platon. Dar este adevărat că, în cele mai dese cazuri, chiar traducînd din G. Cerri, Lenau, Keller și alții, cum demonstrează cu lux de amănunte autoarea, Eminescu rămîne un poet original. Socoț că versuri precum „Cum numa-n vis odată-n viața ta / Un inger blind cu fața radioasă, / Venînd din cer se poate arăta...” trebuie raportate nu la Hölderlin, ci la *Vita nuova* de Dante, sonetul XV: „E par che sia una cosa venuta / Da cielo in terra a miracol mostrare”. E curios însă că această făptură de „donna angelicata” nu e descoperită la Dante, ci la Shakespeare în sonetul XXX la care ar trimite sonetul eminescian *Cînd însuși glasul care, am arătat într-un articol din 1958*, că este o dezvoltare tot a sonetului shakespearean XXVII, întii prin forma *Cînd de-osteneală geauabia se tine*.

Îmi permit încă două-trei observații. Timpul și spațiul nu sînt la Kant categorii, așa cum citim de trei ori („categoriile kantiene ale timpului și spațiului”, „sustragere de sub puterea fatală a categoriilor” a timpului, „timpul este o simplă categorie a sensibilității”), ci forme ale intuiției pure. Aventura intelectuală a lui Eminescu nu a continuat, din nefericire, după 1883 „pînă la moarte”. S-a arătat că articolul *Fîntina Blanduziei* din 1888 în care Hartmann nu e agreat („Schopenhauer e Dumnezeu, Hartmann profesorul său”) nu aparține lui Eminescu (semnat doar cu inițiala E.) ci cuiva care l-a tradus în cea mai mare parte din Max Nordau („Schopenhauer ist Gott und Hartmann sein Prophet”). Ne îndeam că Eminescu ar anticipa pe Einstein și că asta s-ar vedea chiar în nuvela *Sărmanul Dionis*.

mentariul „liric” e dublat (ori amendat) de un deosebit de plastic simț al dialogului. Armonioasă, marcată de muzica legendelor, proza lui Ștepan Tcacu e densă, riguros construită („Și iarăși clopotele sună”), punînd preț mai degrabă pe simbolurile semnificative decît pe logica narativii.

Desene pe asfalt

Subiect pentru un articol

Corneliu Irod e un prozator modern, de o deosebită incisivitate, cu subiecte ce demarează abrupt, propunînd înfruntări între caractere decis conturate (și confruntate) în care „povestea” e dublată de un „desen” polifist, suprapus, sporînd interesul lectorului: la aflarea sentinței, într-un proces, vinovatul ride și întreaga nuvelă e descifrarea migăloasă a mecanismului cel puțin straniu al acestui ris. Cu „Primăvară”, Corneliu Irod își trădează pasiunea cu care s-a apropiat de literatură, poezie și oferă o convingătoare probă de lapidaritate și melodicitate.

Ivan Fedco e un sentimental, un „didactic” nelipsit de virtuți, iar Corneliu Reguș un autor de fabule cu desfășurare previzibilă dar abil puse în scenă. Proze de introspecție analitică, nelipsite de un anume umor amar, semnează Mihailo Mihailiuc („Diminețile noastre necruțătoare”), glosînd pe tema — eternă — a „imposibilității iubirii”.

Vasili Clim e anecdotic-moralizator iar Ivan Covaci un autentic autor „de dragoste”. Micola Corșuc ambiționează la mai mult și pare a izbuti mai mult; el are o rostire „cinematografică”, vie, cu fumegeose deplasări de planuri, e obsedat de proiecțiile patetice și se servește de dialoguri ca de construcții aforistice spirale elegante, în bun spirit camilpetrescian.

În totul (incluzîndu-i și pe veterani-clasici ai literaturii ucrainiene din România, Irina Levinska și, mai ales, Orest Masichievici) antologia alcătuită și postfațată de Eugen Mihaiciuc e o apariție editorială ce impune respect și simpatie confraternă.

Așteptăm și alte cărți ale poezilor, prozatorilor, criticilor, ce scriu în România lui Eminescu, sluiți de vocabulele lui Șevcenko, cu convingerea că inspirarea li se răsfrînge nu doar asupra graiului în care-și exprimă dorurile ci și asupra pămîntului și sufletului românesc...

GHEORGHE TOMOZEI

și violoncel, tălmăcit — de această dată — de Viny Pham și Alexandru Moroșanu. Între cei doi soliști există o certă comuniune pe mai multe planuri, ambii fiind detinători ai unor importante distincții internaționale (unele fiind obținute chiar la aceleași concursuri), amîndoi posedînd cea vitalitate latină a tărîlor de bastină etc., cu toată diferența de vîrstă: 18 și, respectiv, 40 ani! Acestea s-au văzut de la început, chiar din partea expozițională, violoncelul și vioara atacînd și prezentînd, pe rînd, temele, cu sunete

vibrate, pline de căldură, pentru ca în momentele următoare să asistăm la o deplină înțelegere între cei trei interlocutori; soliștii și aparatul orchestral.

Se știe, Serghei Prokofiev este un compozitor nu tocmai comod pentru orchestră, oricît de experimentat ar fi colectivul respectiv; mai ales cînd este vorba de abordarea Suitei din baletul „Romeo și Julieta”, în care subtilitățile sonore merg de la cele mai fine mîngieri ale arcusului și pînă la dramatismul și forța cornilor, trompetelor și trombonilor; în care schimbările de ritm sînt uluitoare, de la candoarea tempo-ului lent și pînă la alunecările ametoare ale vitezei Prestissimo-ului; în care reliefația muzicală a iubirii și urii, a binelui și a răului, a jocului și a grotescului, într-un cuvînt a celebrei și dramatice

povești de dragoste eternizată de eternul Will, ce a fost plasticizată extraordinar de Ion Baciu și colegii săi aflați la pupitrele instrumentelor; un adevărat disc-viu!

N.B. Intrucît revista *Contemporanul* nr. 42/2083 ne-a cerut câteva precizări, sugerîndu-ne totodată inițierea unei dezbateri teoretice, ne simțim obligați:

— a face mențiunea că în cronica intitulată „Lysistrata”, semnată de Luminița Vartolomei și inserată în revista *Contemporanul* cu nr. 39/2080, cu privire la adaosurile petrecute în libretul și partitura operetei: de mai sus (împotriva cărora noi am luat atitudine), scrie negru pe alb, cităm: „Noutatea actualei versiuni a *Lysistratei* nu este numai una interpretativă; ea se manifestă la nivelul tuturor factorilor ce concurează la realizarea spectacolului, ba chiar (dacă în absența unei confruntări cu partitura, impresia mea e totuși justă) pornește de la o imbogățire a libretului semnat de Nicușor Constantinesc” (s.n.). Mirarea și îngrijorarea noastră persistă și astăzi, observînd — mai ales — salutul unui condică, repet. autorizat, în ceea ce privește imixtiunea într-o operă de artă finită, al cărei autor nu mai este în viață! Cu atît mai mare ne-a fost surpriza citînd negația celor publicate, de inesei autoarea rîndurilor de mai sus, negație remarcată în revista *Contemporanul* din 17 octombrie 1986, cu nr. 42/2083.

— a face precizarea că, în nici un caz, nu putem fi de acord cu o dezbateri teoretică la tema propusă în aceeași revistă, intrucît — în afara respectului datorat operelor de artă — Decretul 321/1956, în articolul 3, punctul 4, legitimează dreptul de inviolabilitate a operei și modalitățile de folosire a operelor de artă! Ori, noi nu sintem chemați a dezbate legile în vigoare.

CLAUDIU NEGULESCU

Coval, Mihailo Bodnar, Olexa, Pavlo Hirneac, Calistrina, Dmitro Covpac, Ignatiha, Fedir Fernandet, Manciu, Calamis, Petro Halaida etc... dar și Gărută, Mișodora, Toma, Antohi, Roman ori Tudor... Sînt numele a numai cîțiva eroi ai unei frumoase cărți tipărite la editura „Kriterion”, carte ce se cheamă „Subiect pentru o nuvelă” și cuprinde proze ale scriitorilor ucrainieni din România, într-o colecție îngrijită de Domokos Geza, a cărei titlatură se confundă cu a editurii însăși.

Am citit prin ani foarte multe pagini memorabile scrise de scriitori maghiari, germani, sirbi ori evrei din țara noastră dar, trebuie să recunoaștem, știm mai puține despre harul autorilor de limbă ucraineană și primim cu bucurie această antologie de multe ori strălucitoare ce adaugă o dimensiune nouă întregii noastre culturi socialiste.

„Subiect”-ul include între coșerți scrisa unor condeieri născuți între 1907 (Irina Levinska) și 1950 (Micola Corșuc). Asadar o jumătate de veac, veac de frățietate, în pagini ce devin o oglindă fidelă a vieții de zi cu zi din obștile țărănești locuite de ucrainieni, alături de români, într-un timp istoric plin, deopotrivă, de încercări dramatice și de speranțe și bucurii.

Stelian Gruia Iațentiu, poet, prozator și eseist prodigios, e prezent în „Subiect” cu „Balada Carpaților”, o nuvelă plină de vigoare (și savoare) în care co-

Rar, foarte rar ca Studioul de concerte al RTV să găzduască o orchestră simfonică din țară; și, împotriva „obiceiului”, la pragul a fost trecut cu în acest început de toamnă; cu strălucire și cu bucurie, deoarece colectivul Filarmonicii „Moldova”, din Iași, aflat sub conducerea lui Ion Baciu a dăruit asistentei momente de desfășurare artistică, ar dacă amintim că soliștii erii au fost doi tineri interpreți francezi, precum și violoncelistul Alexandru Moroșanu, observăm că oaspeții au venit în invitații lor proprii, care nu ne-au dezamăgit.

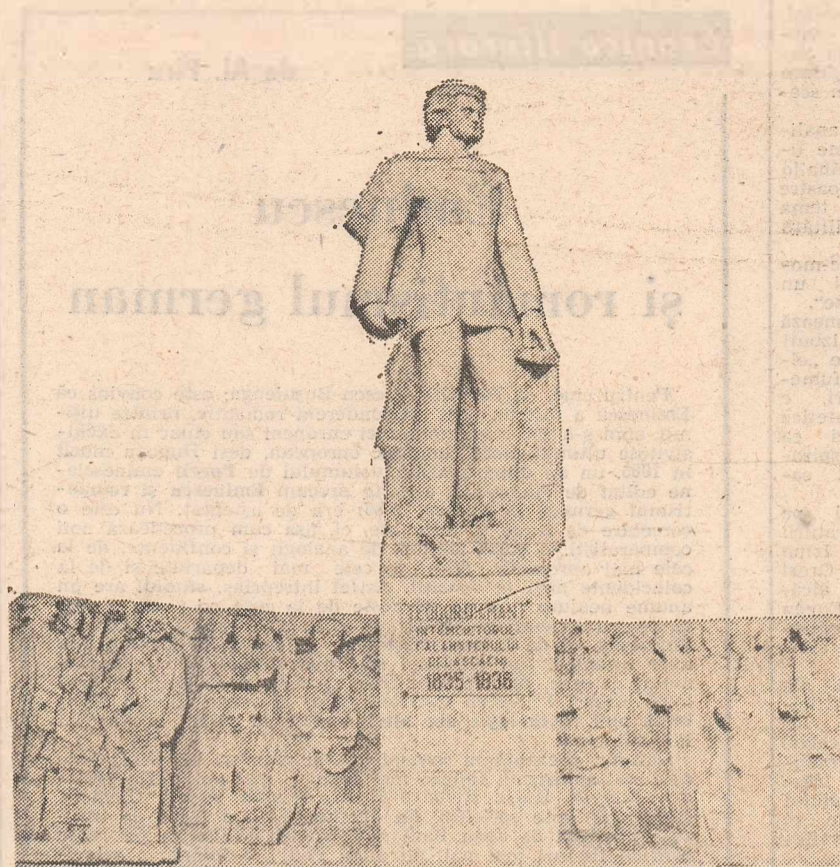
Pianistul Pierre Etchevery are doar 18 ani. Să spunem — printre altele — că, într-un fel, l este și un produs ieșean, deoarece la 15 ani debuta la Iași, cu același dirijor, Ion Baciu, interpretînd Concertul nr. 1 de Schumann, iar după un an Bach și Rahmaninov II; și iată-l acum la București, prezentîndu-ne Concertul pentru pian și orchestră nr. 1 de Johannes Brahms. O iatră de încercare pentru oricare interpret, cu atît mai mult cînd el se află abia la început. Este că Etchevery nu este pregătit pentru sinteza „îmbrăcii și ciclării brahmsiene”, ar tehnica sa, temperamentalul său, știința de a expune amele — relevate în prima parte — tușul catifelat și o ană agogică a dozaului — amarete în Adagio — ca și precizia și muzicalitatea epantantă — observate în finalul arcat de marea cadență — au rătat că tînărul pianist francez poate fi socotit încă de pe cum un interlocutor de calitate al instrumentiștilor ieșeni, care l-au acompaniat și-au dialogat cu el în cel mai ales spirit al marilor manifestări dramatice, duioase, lirice și tuțiuoase, adică așa cum este treaga creație a lui Brahms. Aceluiași compozitor care a sat posterității și dificilul ublu concert pentru vioară

CAP LIMPEDE

● Cercurile virsile. Din prea-plinul e frumos și generoate al sufletului u, neobosită prosoară pensionară la Sergheia a adu-at din nou în jurul numeroși tineri și rștnici, părtași la o lădă seară culturală sala de spectacole Casei Universitarii din București. Astora le-a fost prezentat filmul documentar *Cercurile virsile*, producție a Studioului „Alexandru Abăia”, scenariu Nicolae Corjoi și Radu rsachi. Regizorul icolae Corjoi a des-

cifrat cu interes și dragoste cercurile vieții sculptorului în lemn Ioan H. Sărghie. Născut în Iliești-Bucovinei, unde din-totdeauna oamenii și-au încrustat bucuriile și aleaul în lemn, sculptorul a dăltuit alese file de cronică românească reprezentate prin peste 500 de portrete și lucrări simbolice. O parte dintre ele și-au găsit locul în Muzeul lemnului din Cîmpulung Moldovenesc. Trăsătura specifică a artei lui Ioan H. Sărghie este măiestria cu care a dat expresie

sie chipurilor sculptate urmărind fibra lemnului, cu deosebire a bradului roșu. Artistul a pus umărul la dezvoltarea meșteșugurilor în țara noastră, elaborînd primul manual — *Sculptura în lemn* — pentru elevii săi de la Școala de arte și meserii. Ziceam că inimoasa profesoară Stela Serghie a organizat din nou o manifestare culturală, pentru că de zece ani încoace, de cînd s-a constituit *Fundația fraților bucovineni Sărghie*, sub egida

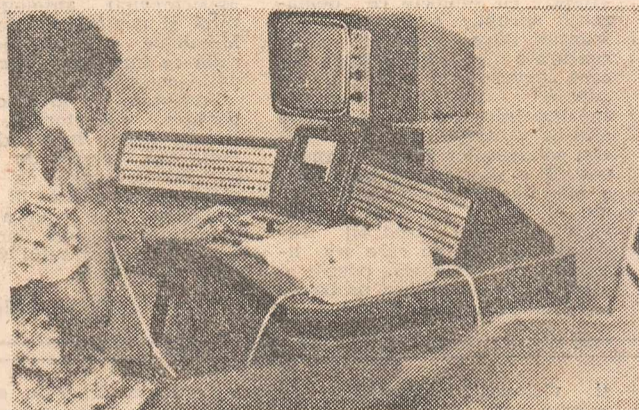

Trecuse prin înalte școli europene — la București, la München și Paris — lăsând profesorilor săi amintirea unui tânăr ce meditează neobisnuit de profund și de matur asupra obiectului studiilor sale. Întors în țară, Ion Ghica îl socotește „om de frunte, inteligent, stăruitor și plin de devotament”. Trebuie că va fi fost un bărbat chipeș, de-o eleganță comportamentală și vestimentară ce impunea, fără să bată la ochi. Așa ni-l înfățișează statuia aflată în imediata vecinătate a Casei de cultură, pe al cărei perete dinspre șosea se află săpat într-o placă de marmură: „În această comună a ființat între anii 1835 și 1836 Societatea agro-nomică și manufacturieră (Falansterul de la Scăieni), creația inginerului Teodor Diamant (1810—1841), încercare de experimentare a concepției socialist-utopice”.
Cea dintâi observație: Scăieni nu mai este comună.

Boldești-Scăieni este, totuși, un oraș...

...cu frumoasele sa

Calculatorul — în sprijinul sondorilor

Se studiază schița de sist

Orizonturi

Pentru călătorul care a de-prins, din privire, logica desfășurării în spațiu a unei așezări urbane, orașul Boldești-Scăieni este o surpriză. O surpriză demitizând și poate relansând ideea de oraș-oraș. Nu miră nici suprafața (deși e întins pe o vale și une deal), nici faptul că are o gară și o haltă (Bocșa cărășeană are, comună fiind, trei stații C.F.R.), nici măcar că s-a născut din fuzionarea a patru așezări (Boldești, Scăieni, Balaca și Seciu) care au rămas, totuși, puncte distincte ale orașului, la destulă distanță unul de celălalt. Nimic din toate acestea, deși, laolaltă, datele amintite creează deja imaginea unei localități dincolo de tipicul orașenesc. Interesant este faptul că la Boldești Scăieni, satul și orașul coexistă în cel mai fertil și, dacă vrei, poetic mod cu putință. O poezie aparte, care nu împiedică în nici un fel eficiența acestei coexistențe. Nu este vorba de satul de ieri și orașul de azi, ci de satul de azi și orașul de azi. Unei mari și moderne platforme industriale îi urmează, în drumul spre centru, o platformă agricolă, apoi un cartier de blocuri, de pe ale căror balcoane se văd, la o azvirlitură de băț, sondele, și, dincolo de ele, case urcate pe dealuri, pierzându-se între vil. Toamna, mai ales, când în toate aceste puncte se lucrează intens — într-o parte se produce în ritmul înalt al industriei mizind pe inteligență și putere de invenție, în alta se culege porumbul și se încarcă struguri, în alta se zărește mișcarea egală și liniștitoare a pompelor de la sonde, în alta se ridică o construcție nouă —, toamna, Boldești-Scăieni îți apare ca modelul adevăratului oraș agro-industrial, îngrijindu-se și de frumusețea cadrului natural, dar și de crearea unui larg drum de acces nou. Pentru asta, înaintea peisajului, omul se cuvine a avea polivalența necesară. Acest lucru mi l-a probat cu prisosință unul dintre primii cetățeni ai orașului pe care îl am cunoscut, profesorul Ion Dumitru: dascăl de biologie, pasionat de istorie, dar și om al prezentului, mai ales în realitatea sa de deputat în circumscripția 22 din fostul sat Seciu. Timpul cit am stat de vorbă s-a scurs domol, fixând în chenarele memoriei, fiecare secundă. Căci cuvintele sale statorniceau alte orizonturi ale așezării, cele tinând de trecerea sa prin vreme. Arheolog amator, dar forțând cu tenacitate șansa, profesorul Ion Dumitru este fericitul aflător,

pe teritoriul Seciului natal, al unei statuete din lut, aflată acum la muzeul din Ploiești și socotită a avea o vechime de patru milenii și jumătate. Tot el posedă, în copie firește, ne-numărate documente privind viața socială, politică și economică a zonei, cel mai vechi — datând 1503, spunind despre oamenii din partea locului că se aflau în relații comerciale cu sașii brașoveni, cărora le vindeau vin și vite. Dar, firește, faptul cu cea mai de seamă greutate istorică rămâne Falansterul lui Teodor Diamant, acel nucleu de „viață comunistă”, după cum i s-a zis încă din veacul trecut. — Ideile înaintate pătrund degrabă și adinc în conștiința oamenilor doritori de bine — spune profesorul. Iar când sosește timpul ca ele să pășească hotarul visului, atunci oamenii aceia sau urmașii lor se pun temeinic la treabă, cu umărul, mințea și sufletul. Ideile lui Diamant — utopice, desigur, ca și întreprinderea sa — au fost de mult depășite, cuvintele sale stîrnind mai mult ecouri sentimentale. Istoria se făurește cu realism, cu îndrăzneală, cu participarea largă a maselor. Exemplară, din acest punct de vedere, este activitatea Partidului Comunist, fără de care faptele noastre de azi ar fi fost imposibile. — Cum rodesc ideile timpului de azi în fapta oamenilor din Seciu, din circumscripția profesorului Dumitru? — E lesne de spus, așa cum e lesne și de privit. Numai de făcut n-a fost chiar așa ușor. Oamenii din Seciu, chiar dacă pe dealul lor tot via și pășunea stăpinesc, au înțeles să fie orașeni nu doar cu numele. Așadar, au început a pune mina cum se cuvine la sistematizarea centrului de cartier: au împrejmuit căminul cultural, au dat zona școlii, a dispensarului și a altor unități din preajmă, ba chiar și șanțurile prin care tot ei au făcut drenarea apei pluviale. Întrețin spațiile verzi, participă la repararea totală a unităților, la balastarea străzii. Atirnați, la repararea unei fântini, aici, sus, unde apa e la mare preț. Seciu este acum un cartier pitoresc al unui oraș adevărat.

Peste multe ceasuri de zi sau ore tainice de noapte se va fi întins voroava inginerului hotarnic și gânditor socialist cu luminatul praporic Mihalache Balăceanu, punându-se astfel la cale înființarea celui de-al doilea falanster din istorie (după colonia societară franceză de la Condé-sur-Vesgres). Dar, în urma lor, cele dorite de Teodor Diamant s-au implinit, moșia Scăieni, de 380 de hectare, devenind, începând din martie 1835, prima cooperativă agricolă și industrială de tip comunitar din România.

Cum se vede orașul de pe strada Falansterului

Strada Falansterului se află, desigur, în cartierul Scăieni. O stradă ce se îndreaptă către virful de deal unde localnicii cred că a fost amplasat sediul Societății. Absența oricăror urme materiale în geografia locului parcă ar vrea să sugereze că Falansterul — vis frumos — a rămas numai un eou. Spusa timpului a trecut din inimă în inimă. Împlinirile au venit mult mai tirziu, atunci când visul a fost înlocuit de luciditatea unor acțiuni decise. Idealurile comuniste — naive pe timpul Falansterului — au devenit strategii corect formulate teoretic și, azi, faptă, luptă, izbîndă.

Pe această stradă coboară zilnic, de cu zori, și tot aici se întoarce pe-nnoptate Ana Frecăuțeanu, vicepreședinte al Consiliului popular orașenesc. Clujeanca de origine, școlită la București (unde s-a și căsătorit în timpul studenției), și-a urmat soțul aici, într-un orașel de la confluența cimpei cu dealurile, un orașel pe care, cit s-ar părea de ciudat, l-a îndrăgit de la început. — De ce? — Poate pentru simplul motiv că e... altceva, un oraș cu o structură și o înfățișare aparte. Convorbirea noastră tot de la falanster pornește, cum altfel? Ana Frecăuțeanu zîmbește. — Nimic nu e posibil, nimic nu poate exista pînă cînd nu a fost înainte visat. De cite ori n-am văzut, cu ochii minții, sutele de apartamente care, iată, azi sînt o realitate? Probleme încă mai există, dar avem convingerea că le vom rezolva. Așa cum am rezolvat atîtea altele, mai ales la nivelul marilor unități industriale de pe raza orașului. Cel mai bun exemplu este întreprinderea de geamuri, unde muncesc vreo 2000 de oameni. S-a construit acolo o cantină, care nu este numai nouă, ci și exemplară din punct de vedere al aprovizionării. Datorită interesului acordat gospodăriei anexe, în acest an n-a existat nici un fel de problemă cu legumele și carnea. Totul s-a

produs acolo, nu s-a cumpărat nimic. Mai mult, niște gropi din preajma întreprinderii au devenit, tot prin intervenția oamenilor, teren agricol unde, pe circa trei hectare, se cultivă porumb. Cu niște rezultate care i-ar face invidioși pe agricultorii de profesie. Dacă veți merge acolo, veți vedea cum, de pe 10 hectare lucrate tot de muncitorii întreprinderii, se scot în aceste zile cartofii, făcîndu-se proviziile pentru iarnă. Ce să vă mai spun în legătură cu această întreprindere-model în tot ceea ce face? Ah, da, au chiar și o ciupercărie, cultivă, în toate zonele verzi, lucornă și sfeclă. Asta este, dacă vreiți, modalitatea cea mai sigură și mai eficientă de a dobîndi bunăstarea — imbinarea ideii cu munca din care să se nască binele. — Cum vi se pare orașul privit de-acolo, de sus, de pe strada Falansterului? — Ca o împlinire. Sentimentală, în primul rînd. Ca o mare certitudine, datătoare de încredere. Ca un semn că știm să zidim istorie, mai presus de dorințele și așteptările înaintașilor pe care nu încetăm a-i purta în suflet.

Munca din Falanster merge cu tot mai bune rezultate, căci, după dreapta zisă a lui Diamant, „nu poate fi obținut nici un minimum de existență fără atracția în producție; muncile nu trebuie să rămîna penibile și respingătoare”.

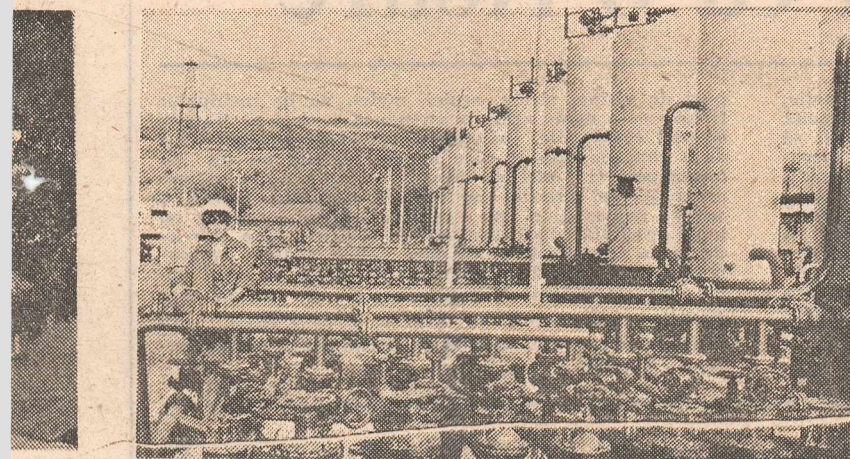
Sute de bărbați și o singură iubire

Aproape de centrul orașului, de cum treci de atent îngrijitul Parc al tineretului, dai peste sediul Schelei de producție petrolieră. În față, un panou de onoare pe care sînt așezate, precum pe un podium de premierie, trei fotografii color. Aceștia sînt fruntașii întreprinderii — zice Ana Frecăuțeanu. Îmi notez numele celui de pe locul întâi — Simache Palade, sondor șef intervenții, brigada 2. Îl întreb pe portar de el. Nea Simache? Păi acu' vreo cîteva zile se pensionă, pe 1 septembrie. Mare om de treabă, nea Simache. Și harnic... Pînă și copiii-l cunosteau pe stradă, așa i se dusec vestea. Și-a mai fost unul tot așa, e și el la pensie —

Vasile Neagu, nea Tache îi ceam toți. Aștia n-au știu tinerete și o viață întreagă, ceva decît petrol. Ce-aveți, de gînd, să vă-nsurati sonda?, le mai ziceam eu odată. Nu, că-i muierare tare risită, răspundeau ei, greu domolit. Da'n asta-i stă și mușețea.

Avea chef de vorbă port și istorisea frumos. Dar lucrurile cele mai interesante de nea Simache și ai lui aveau le aflau de la șeful brigăzii Nicolae Coman. E sondor de ani, e neam de sondor, de-acum încolo, tot astfel re că va fi neamul său, său — pe care se mai duce vadă la Urlați, fericit că bănul arată verde la 76 de muncește grădina, ca un timp nu se plînge de nimic, de fost, zeci de ani, sondor de intervenție — taică-său i-a așa: dragostea de petrol e ce trece în singe și nu poate fi scoasă cu una cu două. Ai doi flăcăi. Sondori să-i f. Cel mare este acum student, anul IV seral la Institutul de trol, muncind ziua ca mec de sondă, iar mezinul este primul an la același institu

Munca la intervenții, Nicolae Coman, este un exa pe care, dacă-l treci cu l înseamnă că ai sub frunte p lamaua de om întreg, pe poți pune bază și care nu te năciodată la greu. Brigada n tră lucrează pe o rază de 15 lometri — pe Boldești, Găg Lipănești și Păunesti. Avem de sonde care trebuie să t zilnic. Să stea cit mai p Iar asta depinde în mod de de cei de la intervenții, de patru muncitori care alcătu o echipă. Este oricum mai decît acum cîteva ani, mai pentru că, de la un pupitur comandă se stie, în orice moment, debitul sondei sau n zurile ce trebuie îndrep După remediere, tot auto echipa raportează îndeplin sarcinii și pornește mai dep. Aproape fără a mai sta pauza de masă. Știi care vorba celor de la intervenție? Dacă vrei să muncești bine nu vii cu pește la masă, că rează prea mult. Așa zice nea Simache, așa zice astă Petre Nițu, cel care-i urm ca putere de muncă și or zare, ca pricepere, ca spiri sacrificiu. Fără acest spiri sacrificiu n-ai ce căuta la intervenții. Uite, a mai luat s la o sondă. Din cauza frec din cine stie ce alte pri Pînă au venit pompierii f era stîns. Cum? Simplu, a

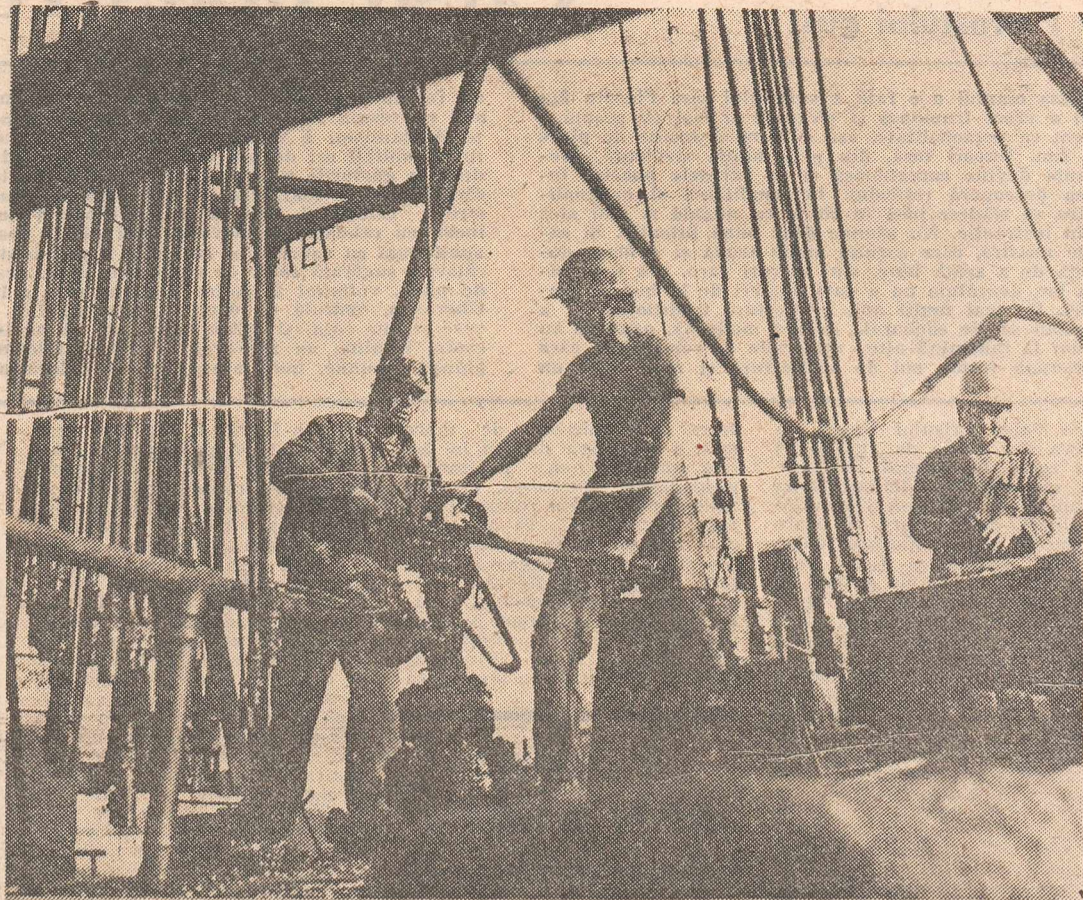
le sat...

...și argumentele noii industrii

roului centru civic

A fost o toamnă bogată și aici, între dealurile Prahovei

Echipele de Intervenție știu să-și facă datoria cu promptitudine și eficiență

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Rotarele unui vis

cel care aflase soluția, am pus pufoaica deasupra și l-am înăbușit. Chiar dacă m-a afumat cum trebuie, că pot rezista acum mai bine la toate cele, bine măcar că nu s-a întins. Când au fost zăpezile mari din iarna trecută credeți că a plecat vreo echipă de la lucru după mai puțin de 24 de ore? Ce-o să facem fără sondorii-șefi care au ieșit și încă vor mai pleca la pensie? Ne-am gândit și la asta. În toate echipele de intervenție, pe lângă trei oameni cu experiență, avem și un tânăr care se formează. Cei mai buni dintre ei au fost trimiși la școli, astfel, încât, acum avem vreo 12 sondorii-șefi care n-au trecut de 24 de ani. Și-n petrol, c-an orice lucru ținând de iubire, e nevoie, și de înțelepciune, dar și de tinerețe.

Sus, la conacul unde se află sediul Societății, Teodor Diamant a deschis prima școală profesională din țară, un soi de institut politehnic în miniatură, conducându-se după ideile, atât de moderne, ale întemeietorului său: „prin învățămînt nu înțeleg cunoștințele ce nu sînt de nici un folos pentru acela ce le are, ci cunoștințele temeinice și practice care să se poată aplica la trebuințele vieții sau destoinice, ce să facă pe cineva cinstit, norocit și folositor în profesia în care ar fi orînduit”.

Vamacon și setea de performanță

Știți ce-s acelea prăjini de foraj? Sigur că știți. Dar așa, pe deasupra, după cum v-au lăsat timpul și împrejurările să aflați. Dacă vă spun că-s mijloace fixe, tot nu-i mare școală. Dar să zicem altfel, că fiecare prăjină din astea are istoria, numele și cartea ei tehnică. Făcute din oțeluri speciale, prăjinile astea au o viață interioară a lor, intensă și misterioasă. Rideți de mine auzind că mă exprim în legătură cu ele așa, cum aș face-o cu privire la o femeie enigmatică, fatală. Dar cum să nu spun așa, țină vreme viața unei asemenea prăjini ține cam 6 000 de ore de rotație (adică vreo patru ani), timp în care, aflată în miezul pământului, prăjina se uzează continuu datorită temperaturi-

lor, presiunii, frecării, fenomenelor chimice? Ce mă interesează pe mine cel mai mult? — își continuă interogațiile patetico-didactice Octavian Simionescu, directorul Bazei de ateliere și transporturi. Ce altceva decît prelungirea vieții fiecărei prăjini? Știu bine o serie de lucruri: că prăjina trebuie, după un anumit număr de ore de lucru, scoasă, controlată și, dacă e cazul, reparată; că — lucru extrem de important! — o prăjină poate distruge un zăcămint. Dacă un motor defect îl schimb în două zile, pentru o prăjină imi trebuie citeva luni. De ce am eu nevoie? De cunoașterea vieții interne a prăjini. Controlul pe care-l efectuam până nu demult era unul pur mecanic. O supuneam la presiuni, la întinderi și, dacă rezista, era perfect. Dar puteai să ai și surprize. În lume au început să se ivească aparate — extrem de scumpe, ruinator de scumpe ca să zic așa — care dau posibilitatea controlului riguros al prăjini, centimetru cu centimetru. Se creează cîmp magnetic și, în funcție de semnalele din interior, recepționate pe o diagramă, aflui tot ce mă interesează depistez orice mică imperfecțiune. Ei bine, după multe strădăni, după o muncă pe care mi-e greu s-o descriu — chit că unii spun că aș avea har de narator — am reușit, aici, la noi, în cea mai mică bază tubulară din țară, slab dotată acum trei ani, cînd s-a înființat, în cea mai tinără întreprindere din Boldești Scăieni, am reușit construirea celui dintîi aparat de acest gen din țară. Un aparat care funcționează perfect și care ne ajută perfect. L-am botezat VAMACON. Adică aparat de măsură și control nedistructiv. Ce e cu V-ul de la început? Este inițiala care s-a întîlnit cel mai des în numele și prenumele celor care au condus lucrările: inginerii Constantin Tache, Dan Vasilescu și subinginerul Benjamin Vladu. Și asta, deși e premieră națională, încă nu-i nimic față de altele. Și tot de prăjini legate, Prăjinile astea, cu toată sensibilitatea lor, sînt al naibii de grele. Sute de kilograme. Și cer o imbinare perfectă și o manipulare extrem de atentă. Or, această manipulare se făcea manual. Se cocosau oamenii sub țevile astea, lucrurile nu puteau ajunge la perfecțiune, așa că ne-am gândit la soluții de mecanizare a acestor operații. Multe la număr: depozitare, preindreptare, sortare, spălare interioară și exterioară, curățire așjiderea, măsurare, verificarea

numelui inscripționat, controlul de rezistența materialului, curățarea filetelor, probele de presiune și de întindere, controlul cu VAMACON concomitent cu cel vizual... Acum, toate aceste operații se fac de la patru puștice la care lucrează fete! Totul înseamnă numai trecere pe o bandă și, în funcție de nota obținută de prăjină, expedierea pe rampă și apoi la sondă pentru a foră la mare adîncime, la adîncime medie sau mică. Am primit ajutor substanțial de la I.C.P.P.G. și de la I.I.R.U.C. Cimpina și de la colegii din Moinești. Acum vreo trei luni, prima bandă a început să lucreze. Curînd va fi gata și a doua, după care vom finisa încă trei, la care lucrăm (experimentîndu-ne deja) în paralel. Și știți cine sînt cei care au făcut toate acestea? Niște tineri de nici 30 de ani. Mare lucru înseamnă să faci o școală bună pentru ca, apoi, cu setea de performanță a tinereții, să ajungi la rezultate absolut de excepție!

Aceeași „sete de performanță”, pentru a folosi cuvintele lui Octavian Simionescu, am întîlnit-o și la Întreprinderea de geamuri, a doua ca vechime din Boldești Scăieni (creată în 1934), după cea de cartoane, fosta fabrică de muncă, deschisă în 1889 și aparținînd Societății române pentru fabricație și comerțul de hirtie. La Întreprinderea de geamuri, gradul de integrare a crescut constant, ajungîndu-se ca aici să se realizeze și plasa de sîrmă pentru geamurile armate. Tot aici s-au realizat, foarte recent, rulourile necesare ornamenterii geamurilor, rulouri produse pînă acum de o singură firmă din Europa. Doar drumul pînă aici — spune inginerul Nicolae Olteanu — cel mai vechi inginer al fabricii, de 22 de ani director aici — a fost teribil de greu. S-au alocat pentru modernizare investiții mari. Dar cea mai de seamă a fost investiția de încredere în oamenii întreprinderii. Procesul de modernizare s-a realizat în chiar timpul producției, întretîind adesea fluxurile. 180 de stîlpi au fost curățaiți de beton pînă la armătură, au fost săpate, mărite și refăcute fundațiile. Dar beneficiarul n-a stat cu mîinile-n sin, privind la truda constructorului. Au fost calificați, din rîndul oamenilor întreprinderii, dulgheri, și fierari betoniști. Structurile metalice au fost realizate, în proporție de peste 60 la sută, chiar de întreprindere. S-au ivit, apoi, o serie de

probleme legate de organizarea transportului intern, în condițiile în care, zilnic, în întreprindere intră 600 de tone de materie primă. Soluții s-au găsit de fiecare dată, chiar și cînd, a existat o defecțiune pe linia electrică (un transformator ars), și cînd, în frunte cu secretarul organizației de partid, electrician de profesie, un grup de oameni au stat de dimineață pînă a doua zi de dimineață pentru a înlătura defecțiunea; chiar și cînd au fost înștiințați, din județul Harghita, că acolo a căzut uscătorul de dolomită; au făcut ei alful și producția rîu s-a oprit o clipă. Toțul — zice directorul Olteanu — se face numai și numai cu oameni. Din școlă oamenii care să vină, din ferăstrău, cu deprinderi și dragoste de muncă.

Visul lui Diamant nu putea, ca fiece vis, să dureze după voia născătorului său. A fost desființată cu forța armată întreprinderea celui ce și propusese „a îmbunătăți soarta numeroșilor proletari”. Dar ideile lui nu și-au putut afla împlinirea decît atunci cînd un partid cu adevărat revoluționar a strîns poporul în jurul său și l-a condus, cu clarviziune, pe drumul cel drept: „Libertatea, dreptatea și ordinea nu se vor putea naște decît în ziua în care se va ieși din fărîmîntarea care este baza societății actuale, care exclude unitatea, economia și care face respingătoare producția”.

Leșirea din adolescență

— Sînteți de cinci ani primar la Boldești Scăieni, tovarășe Gheorghe Dumitru...

— Sînt al treilea primar în cei 18 ani de cînd Boldești Scăieni a fost declarat oraș. Un oraș în vîrstă de 18 ani... Ce vă spune asta? Nu vă poate spune nimic altceva decît că vîrsta aceasta e a ieșirii din adolescență. Vîrstă a maturizării. Vîrstă în care acumulările de pînă acum le vom da noi rosturi, transferîndu-le într-o nouă calitate, după imperativul timpului.

— Ce reprezintă acest oraș, acum, pe harta țării?

— Întii de toate, un centru petreliei al României, beneficiînd de o schelă de producție, una de foraj, o bază de ateliere și transporturi, un Trust de foraj-extracție și o secție a Întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale. Apoi, fabrica noastră de cartoane este cel mai mare confecționar de cartoane din țară. Schela noastră de producție — una dintre cele mai vechi și mai mari (în zona noastră, la Păcu-reți, se scoate petrol din prima

jumătate a veacului trecut) — este o unitate pilot, aici experimentîndu-se, spre a fi apoi preluate și aplicate la alte schele, primele extracții prin injecții cu apă, cu abur, și cu combustie subterană. Ce să vă mai spun? Că baza tubulară a devenit, într-un timp foarte scurt, cea mai modernă din toate cele existente, că Întreprinderea de geamuri este singura producătoare din țară de geamuri armate, ornamente incolore, vată de sticlă (din cioburi și zgură, în urma cercetărilor efectuate de un colectiv condus chiar de către inimosul și modestul director Olteanu, că tot această întreprindere este și cel mai mare furnizor de geamuri din țară, exportînd, în același timp, în peste 50 de țări. Că, în aceste condiții, de puternică industrializare, ocupăm locul al II-lea în județ în ceea ce privește producția agricolă. Sau, ca o ultimă dată, ținînd tot de recorduri: o singură unitate — Cooperativa „Arta metalului” — a obținut la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României” 11 locuri I (!), la creatori individuali în domeniul feroneriei.

— Numele orașului a intrat în istorie, să nu uităm, în primul rînd datorită Falansterului.

— Cele mai de seamă idei ale lui Diamant s-au împlinit în chip strălucit chiar pe locurile unde și-a experimentat teoria. Au fost — firesc — depășite. Noblețea sa de suflet și atașamentul față de surințele celor mulți au rămas în amintirea oamenilor. Dar ceea ce am realizat noi aici, ceea ce s-a realizat în întreaga țară în ultimele două decenii întrece cu mult imaginația marelui înaintaș. Pe care-l cinstim în continuare, ca pe un om adevărat, care a înnobit prin simțămîntele-i curate locurile pe unde a trecut. Dar înfățișarea de azi a acestor locuri poartă peetea inconfundabilă a Epocii de astăzi — Epoca Nicolae Ceaușescu — Epoca a marilor împliniri, a trecerii decise dincolo de hotarele celor mai îndrăznețe visuri ale înaintașilor.

În fata gării din Scăieni, statuia lui Teodor Diamant își tulbură contururile printr-apele inserării. Orașul cel nou se simte respirînd puternic și optimist în preajmă. La Boldești Scăieni istoria se citește ca o carte unică. Ne vin în minte cîndele cuvinte rostite, de curînd, de către cititorul marii României de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Aducem un înalt omagiu tuturor înaintașilor noștri, care în diferite perioade din istoria îndelungată de luptă, de jertfă și muncă — așa cum au înțeles fiecare la timpul respectiv — au slujit patria, întregul popor, adevăratul fauritor al istoriei! Lor le datorăm și le vom datora întotdeauna întreaga recunoștință, prețuire și cinstire!”

DAN MUCENIC

**Impotriva
prostului gust**

Casa noastră ca o floare

Casa omului e o față a sufletului său. Fiecare din noi o vrem frumoasă și elegantă și mai cu seamă o vrem cu personalitate, așa cum nouă înșine ne place să fim. Uneori însă, din prea multă stridență, prestația devine caraghioasă și în excesele noastre lumea descoperă ridicolul. Personalitatea și originalitatea se clădesc însă în timp, cu migală și mai ales prin instrucție. Nu ajunge doar buna intenție. Și casele noastre, care ascund multă trudă și o mare dorință de a arăta bine, sunt lucruri care, în temeinicia lor, dezvăluie nu o dată abateri de la bunele gânduri. De mai mulți ani, arhitectura tradițională a început să fie concurentă de cea modernă, oamenii au acum la îndemână alte materiale de construcție care presupun forme noi de arhitectură și mai ales un

alt fel de a gândi spațiul. Priceperea fără instrucție, mai cu seamă în aceste condiții, poate cădea repede în diletantism. E un lucru normal ca specialiștii să fie consultați ori de câte ori e nevoie în ciuda încrederii în gusturile noastre care nu o dată ne trădează, căci fiecare e tentat să adauge ceva în plus care strică echilibrul. Iar știința echilibrului se învață încet, cu răbdare. E adevărat însă că ea poate fi și spulberată cu ușurință și ce poate fi mai trist decât o rățacire sugerată chiar de specialiști. Iată, deshidem, de pildă, volumul al doilea dintr-o carte a lui Luca Gherasim, apărută nu demult, intitulată Îmi zugrăvesc singur casa, și aflăm că putem să ne înfrumusețăm locuința cu zugrăveli în relief, folosind adică ghindă, castane, nuci, alune, ori, ca înlocuitori, sim-

buri de vjșine, cireșe, scoici, meleci. Să ne închipuim fiecare cum poate arăta o asemenea casă și să tragem singuri concluziile. Investigațiile noastre privind felul de a concepe casa în care locuim nu sînt un act de impudoare și nici de impolitețe căci n-am ridicat acoperișurile, precum un celebru personaj, pentru a privi înăuntru, ci am încercat să ne întrebăm cu bună credință, dacă excesul de artificii vine într-adevăr în folosul nostru și dacă voința noastră de frumos nu trebuie să fie strunită din cînd în cînd de un stat competent. Mutațiile sociale de azi, în care tradiția și modernitatea trăiesc o confluență din cele mai elocvente, pretind în permanență o confruntare a gustului cu bunul simț.

Pe Valea Crișului Negru, în câteva din satele de grădinari din zonă, în județul Prahova, în comuna de grădinari Balta Doamnei precum și-n alte multe localități, despre care se poate spune că au un specific foarte marcat, arhitectura casei arată clar că aici avem de a face cu niște producători. Înainte de a fi „moderne”, casele sînt, după expresia unui țaran, „aduse la interes”. Țăranul bihorean — care avea, ca atîția alți săteni de prin apropierea centrelor urbane — și-o slujbă la Beiuș, renunțase, de exemplu, la toate gardurile, cu excepția celui din spre stradă. Și renunțase la garduri — în bună înțelegere cu vecinii — nu pentru că și-ar fi schimbat dintr-o dată concepția despre viață, ci fiindcă scoțind gardul mai cîștiga nițel pămînt. Trebuie precizat că și pe Crișul Negru se construiesc case noi, cu unul și două nivele, numai că, dată fiind productivitatea neobișnuită a grădinilor, e vorba de niște locuințe tipice de gospodari, spre deosebire de atîtea alte locuințe de la țară care, deși foarte arătoase, sînt mai degrabă apartamente de tip urban. Adică fără grajduri, pivnițe, poduri, cîmări, magazii etc. O situație asemănătoare întîlnim și la Chisnău, lângă Brăila. De fapt, numărul localităților unde locuințele noi sînt „aduse la in-

teres” e semnificativ de mare spre a considera situația în datele unui fenomen: fenomenul gospodăriei țărănești, în care funcții noi capătă rezolvări corespunzătoare. Ca să ne dăm mai bine seama de improprietățile altor case „frumoase” de la țară, construcții făltoase, indicînd ambiție și bunăstare, e suficient să ne aruncăm privirea prin ogradă și prin locuința propriu-zisă. La Balta Doamnei, destule case, ridicate înainte ca

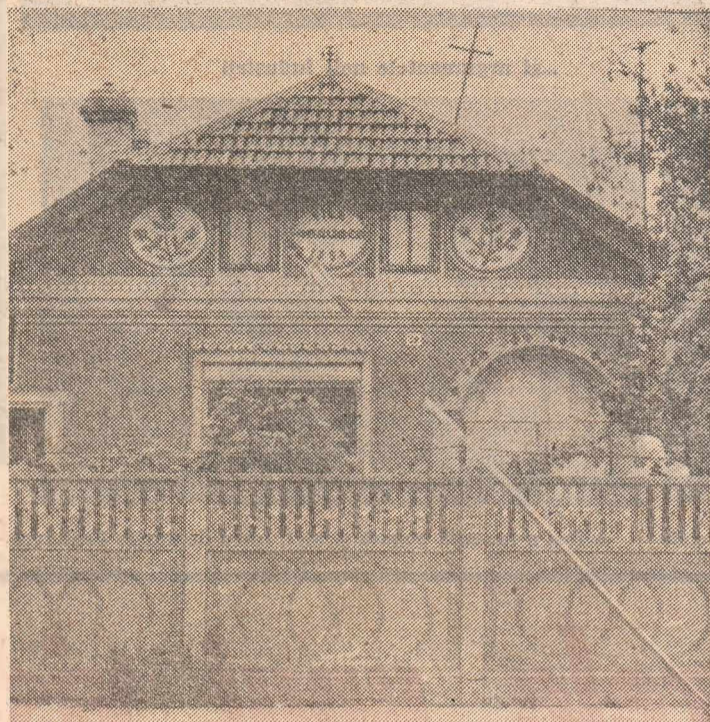
O locuință „adusă la interes”

pasiunea pentru grădinărit să fi cîștigat pe toată lumea, au fost reconstruite, unele chiar din temelii. Nu ca să fie mai frumoase, ci ca să răspundă mai bine unor trebuințe. Mai mici ori mai mari, beneficiind de un lot personal mai cuprinzător sau mai restrîns, mai ajunse sau mai modeste, locuințele din cele trei județe, atît de deosebite ca tradiție constructivă și posibilități în grădinărie, au ceva comun: complexitatea funcțiilor pe care le acoperă le fac să se-

mene a-ferme. E adevărat, casa nu-i întotdeauna într-atît de sigur rostuită încît să și impună. Țăranii își concep casa cum se pricepe, ei nu-s arhitecți. De fapt, prea puțini ar ști să dovedească și care-i importanța ei. Lucrurile importante nu au îndeobște și aerul de a fi. În traiul lor, schimbarea s-a întîmplat pe durata cîtorva ani. Un arhitect însă poate să citească, în dibuirile clăditului țărănesc, ideea-cheie și, mai ales, se pricepe să-i dea formă, s-o pună într-un tipar. Nu-i nici un secret că așa-numitele proiecte tip pentru locuințe sătești cu parter și etaj, cu toate că par concepute pentru a răspunde condiției de producător a țăranului, nu-s, totuși, decît apartamente de tip orășenesc. E foarte populară zicerea că țăranul trăiește astăzi ca la oraș. Se pierde din vedere esențialul și anume că deși noua locuință rurală a cîștigat în ce privește confortul și dotările, ea nu a pierdut decît foarte puține din rosturile tradiționale.

Cînd vorbim despre tradiție, înclinăm să credem că problemele ei sînt problemele timpului trecut. De fapt, în tradiție intră și tot ce se petrece astăzi în arhitectura casei țărănești.

TUDOR OCTAVIAN ■

La căsuța cu glazură

A stîrnit vîlvă cînd a apărut în Arad, pe Calea Victoriei, la numărul 8, era o inovație, o găselniță în materie de decorațiuni exterioare și, acum mai bine de zece ani, lumea privitorilor s-a cam împărțit în două tabere: una care își exprima îndoiala cinstită și rezervele ce țineau de gust, cealaltă care vedea în ea o nouă șansă a arhitecturii urbane și o frumusețe cum pînă la ea nu s-a mai văzut. Încet-încet, după ce a făcut „pui”, imobilul cu pricina a intrat într-un fel de anonimat, ca un sportiv retras din competiții pe care lumea îl recunoaște, dar nu mai știe precis cine e.

Ce a adus nou în peisajul arhitectonic arădean această clădire? Păi, casa aceasta a fost îmbrăcată cu totul și cu totul în faianță. Pe dinafară, că pe dinlăuntru n-am fost. E o clădire solidă, puțin cam nefuncțională, după gustul meu, cu un balcon-terasă în care nu

am văzut niciodată pe nimeni, cu o curte betonată (unde-i iarba verde de acasă?) și, după cum spuneam, îmbrăcată în plăci de faianță albastră, de la postament pînă la acoperiș. Chiar și inabila imitație de colonade ce susține balustrada terasei este conștiincios învaluită cu faianță. Nu i-a scăpat faianțarului nimic, chiar dacă el era obișnuit, pînă acum, cu suprafața inimă a băilor și bucătăriilor noastre. Deh, omul se adaptează la cerințele clientului, probabil că se lucrează mai ușor în exterior, fiindcă nu sînt robinete, sifoane, chivetele sau aragaze. Și această modalitate decorativă mai are un avantaj serios: casa se poate spăla cu săpun și arată ca nouă. Dar are, totuși, și dezavantajul că, dacă vrei să schimbi culoarea casei, trebuie să schimbi faianța veche și să o arunci, dacă nu găsești tot un proprietar de casă cu glazură care s-a plictisit de culoarea casei sale și vrea să facă schimb cu faianța ta refolosibilă. Spun asta pentru că numărul caselor cu glazură (faianță glazurată, în termeni mai tehnici) a crescut. La concurență cu casa de pe Victoriei este Casa parchetarului, situată în zona Căii Romanilor, și

multe altele care au trecut la variațiuni pe tema faianței. Case multicolore asemănătoare cu torturile și prăjiturile multicolore. O concurență mai discretă, mai pe față, menită să imbucure fabricile producătoare de faianță a înflorit în cartierul Aradului. Faianța strălucitoare a stăpînului și a faianțarului. Oricum o iei, nu dai decît peste avantaje. Adio vechilor mortare și tencuielilor sobre, faianța deschide noi perspective și incurajează noi efecte cromatice pentru că, va trebui să recunoaștem, e și stridența un astfel de efect.

Ca o replică model, ca o demonstrație de bun gust arhitectural, edilii orașului au restaurat cea mai mare parte a centrului istoric al Aradului, au redat unor splendide clădiri de epocă personalitatea îngropată, pînă acum, în griuri spălăcite și impersonale. E îmbucurător că se întîmplă așa, că există o ripostă clară și elegantă la casele faianțate care au început să împinzoască orașul, case

care, pentru a păstra cît de cît un echilibru, ar trebui să aibă în baie piatră de riu sau cărămidă aparentă.

IOAN T MORAR ■

Vila Marusea

Peste gardul de viță, casa își arată întreaga față cenusie zugrăvită în relief. Mesterul a împrăștiat cu dibăcie amestecul de ciment, var și nisip, folosindu-se de bidinea ori poate de mătură. Specialiștii numesc această metodă calcio vecchio. Deasupra ferestrei, un brîu din plăcuțe de faianță luminează culoarea zidului, cam posomorîtă. Cu cît privirea se înalță peste gard înspre acoperiș, cu atît zidul se umple de forme și culori. Întrunghiul pe care îl formează casa, din profil, o mină dibăce a desenat, tot în relief, trei cercuri pe care le-a vopsit în alb și în care aceeași mină a desenat niște flori. În cele laterale, în stînga și dreapta, adică, se pot vedea cite trei lalele voind a sugera grația florală. Sînt vopsite în verde și grena. În cercul din mijloc, e chiar emblema casei, o

modă împrumutată din stațiunile turistice, înscrisă acolo pentru a da prestația căsuței din Cringasi, căci printre alte edificii, care acum au dispărut, locuința aceasta trebuie că făcea figură aparte. Lalelele și brîul de faianță o scoteau în evidență. În cercul din mijloc deci, mesterul ori stăpînul a scris cu majuscule, clar, ca să vadă tot cetățeanul care trece pe strada Munții Apuseni: „Vila Marusea 1954”. După ce trecătorul și-a aruncat ochii asupra acestei insolite cărți de vizită, el mai zăbovește și asupra arcadei de la cealaltă ferestra, tapetată așijderea cu faianță în formă de romb, desigur tot grena, ca să facă pîndant cu lalelele, dar și asupra pridvorului, în arcadele căruia se mai pot ghici rudimente, foarte îndepărtate de stil brincovenesc. Dar cea mai originală trăsătură a acestei case, în felul căreia se găsesc nenumărate altele în București, e chiar cercul acela stîngaci în care sînt înscrise numele proprietarului și anul construcției, și care pe timp de noapte mai ales strălucește la lumina becului ca un blazon naiv și caraghios.

RADU GHEORGHIU ■

— Dumneavoastră, Ruxandra Popovăț, ca arhitect la Muzeul satului și de artă populară, ați străbătut multe zone din țară și ați simțit cel mai bine mutațiile care au loc în ultima vreme în arhitectura țărănească. Ritmul vieții, noua mentalitate nu mai pot fi acoperite de formele vechi. E schimbarea aceasta fără consecințe?

— Ceea ce se petrece explică, în esență, o transformare socială. Oamenii noștri vor să trăiască altfel și își caută un mediu adecvat, superior celui vechi. Acest mediu de locuit nu diferă de cel tradițional numai prin voința de confort, ci mai ales prin metamorfozele pe care le implică noul fel de a construi.

— Și cum se construiește mai nou?

— De cîteva zeci de ani, lemnul, care era materialul cel mai frecvent întrebunțat, a început să fie înlocuit cu betonul și cărămida. Vechiul sistem de a construi și de a trata decorativ construcția a trebuit și el să fie schimbat. Jocul volumelor și al proporțiilor nu mai e același în cazul cărămidei, să zicem. Vechea obișnuință, de a

construi cu un singur nivel (excepție fac, de exemplu, casele din Curtișoara, Gori), a fost și ea abandonată, ceea ce înseamnă o modificare a fizionomiei construcției. Pe fondul acestor mutații, din lipsa unei experiențe îndelungate, apar prin urmare și unele stridențe, care sînt efectul nepriceperii.

— Dați un exemplu de nepotrivire!

— De pildă, omul își face casă din cărămidă, dar stîlpul continuă să rămînă din lemn. Fațada e acum zugrăvită, iar nota de armonie a dispărut. E adevărat că există în unele părți, în Bistrița și Bucovina, obiceiul de a se acoperi pereții, dar exemplul meu era luat dintr-o zonă cu alte tradiții.

— Specialiștii cum trebuie să reacționeze față de aceste abateri?

— Trebuie să înțeleagă, întîi de toate, că folosirea noilor materiale, care implică un alt sistem de lucru și alte elemente decorative, nu poate avenge rapid și însușirea unui fel adecvat de a lucra. Omul e derutat, îi e greu să se adapteze la acest mod de a gândi arhitectural. Întrucît nu s-a consoli-

dat încă o tradiție a noilor modalități de a construi, trebuie să primim aceste abateri ca pe niște tatonări care, cu vremea, se vor limpezi și-și vor găsi formula potrivită, ca pe o etapă confuză pe care arhitectura tradițională o traversează înspre

„Un nou fel de a construi”

modernizare. Iar modernizarea este ireversibilă.

— Asta nu înseamnă însă că trebuie încurajate asemenea stridențe!

— De bună seamă că nu trebuie să dăm apă la moară prostului gust. O dovadă însă că aceste tatonări sfîrșesc în lucru de calitate e și faptul că în zona Horezu casele și-au aflat o nouă fizionomie, iar for-

mula decorativă s-a stilizat deja. Abaterile tocmai de aceasta țîn: reprezintă un triumf al decorativului asupra funcționalității. Cînd echilibrul acesta se rupe, apare kitsch-ul.

— Mai dați-ne niște exemple de kitsch arhitectural.

— Și la țară, ca și la oraș uneori, noile case au pereții vîruiți. Cel care vor cu tot dinadinsul să alunge monotonia, desenează pe fațade, cu șabloane, cele mai bizare motive decorative, nu o dată copiate de pe fețele de masă. Culorile sînt puse la întîmplare, adesea după posibilitatea de a fi procurate, iar nu după un echilibru cromatic. În alte părți, tot în zona Horezu, de exemplu, apare tratarea decorativă a tencuielii cu oglinzi ori cu un brîu de faianță. Fenomenul e foarte răspîndit și în Banat. Dar tot o ciudățenie lipsită de gust e și apariția porților din fier, cu figurine turnate și aplicate pe ele. La intrare, te întîmpină o întreagă faună: cerbi, urși, lei, cocosi. Cocosul a trecut ca motiv decorativ și la streășina din tablă, la colțurile caselor.

— Spre ce se îndreaptă arhitectura tradițională?

— Fără nici o îndoială, spre aceea modernă care domină orașul. Am văzut nu demult la Poroși, Hațeg, vile ca în București. Oamenii de la țară simt nevoia de nou și de confort.

— Problema tradiției devine așadar inutilă? Specialiștii mai pot face ceva?

— Sigur că pot. Noi am și organizat de curînd o suită de anchete pe teren pentru a afla cum gîndesc oamenii în problema locuinței lor, ce vor să păstreze din arhitectura tradițională, în ce sens merg modificările, așa încît cei care se ocupă de sistematizarea satelor să nu promoveze uniformitatea, ci să respecte un tipar specific fiecărei zone, să imbine adică funcționalitatea cu registrul decorativ local, într-o formă metamorfozată, desigur, stilizată. Arhitectura tradițională nu trebuie abandonată în întregime, deși mentalitatea omului de azi s-a îndepărtat sensibil de ea.

RADU G. ȚEPOSU ■

atelier literar

G. Dumitrescu

Em. M. Am. : E o perioadă nepotrivită, care ne face cu totul indisponibil pentru rugămintea dv. Puneți pe hirtie problemele care vă frământă și, dacă ne stă în putință și, vă vom ajuta din toată inima. Versurile nu sînt rele.

Ang. Mihalea : N-o să căutăm vorbe „alese” pentru a vă spune, scurt și deschis, că aveți talent, că n-am putea cita (alege) dintre titluri (fiind cam de valoare egală), că n-am văzut „pendulările” și celelalte, ci am văzut o remarcabilă siguranță pe condei, pe cuvînt, o sinceră, autentică spontaneitate, dar și o tehnică matură, etc., etc. Așteptăm semnătura definitivă (și dactilogrammele restului de pagini rămase în cerneală).

V. Ionescu : Ceva s-a pierdut, ori poate nici nu s-a mai făcut pasul acela care ar fi determinat lucrurile să devie clare și notorii pentru todeauna. Cîteva pagini mai definitive, reiau parcă vechi promisiuni („Dragomanul”, „Senin de singurătate”, „Defenestrare” — mult lungită și verbosă).

Carmen Popovici : „Nu-i nimic, mă-mpiedicai de-o piatră / Toate astea pînă miine trec” l... Cam asta ar putea fi concluzia, lucidă, a scrisorii „bine temperate”, demnă de dv. În ce privește versurile, nu-i de mirare că tonusul liric e în scădere și că așteptatele semne de progres nu s-au ivit. Ceva, în „Soldatului”, „Duhului meu” și mai ales „Mintea mea” (pe care le așteptăm bătute la mașină).

R. — Lugo : Am primit „cărțica” (despre care vă vom zice, după lectură), dar n-am înțeles la ce se referă finalul scrisorii : „să știu măcar dacă ați primit „suvoaiele” mele” (? !). Care „suvoaie” ? Să fie vorba de vreun plic rătăcit ? Lămuriți-ne într-un fel !

Gr. Meragiu : Sînt unele semne de poezie, dar ele sînt aproape inecate într-un torent de vorbe, în lungi despletiri sentimentaloide, scrise, după cit se pare, în grabă, în cantitate, fără exigență și scrupuluri artistice. Trebuie să vă preocupe mai mult studiul consecvent, serios, în domeniul poeziei.

C. Bugheșiu : Un început promițător, mai ales prin : 4, 5, 7, 10 (pe care le așteptăm dactilografiate). Să vedem, în continuare.

Carmen Iliescu, Petre Petruș, Anita Petru (mai bine, în „Floarea”, „Privesc în jur”), **P. B. Ladislau, M. Lucaciu, C. Vana, O. Butuza, E. Alpăreanu** (indescifrabil), **I. Crăciun, Mih. Enescu** („Fii universul”), **Relu Jerry, Nicky** (indescifrabil), **I. Cioran, Cervantes, N. Simona, T. Laza, I. Bejan, L. Chica, Em. Persa, I. Marinou, Luminița Urs, T. Simpetru, Gh. Stuparu, P. Cantacuzin, St. Dușescu, V. Dănescu** („Olarul”, „Autumnală”), **S. Răcoina, V. Vancea, O. Krieb, L. Dornescu, Marius, C. Pădure, Dan Teodorescu, G. Băle** („Acasă”), **O. Neamțu, E. Vernescu, E. Vișenoiu, D.D.D., M. Novăcescu, D. Bertzi, A. Vremir, C. Isțoc, The King, Gh. Dumitrescu, M. Chertic :** Nimic nou !

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

ÎN MIJLOCUL TRANDAFIRILOR DESPRINDEREA

De cînd mă știu, trăiesc în mijlocul trandafirilor. Ca să ajungeți pînă la mine, ar trebui să cunoașteți cite ceva din legile de înduplecat spini sau să puteți explica fiecare mireasmă înălțată la cer. Dar nici eu, cu vocea mea pămîntească, nu vă pot spune mai mult — mi-e teamă să nu se scuture petalele ; Și nici degetul nu-l pot îndrepta spre mine, fără a nu-mi singera mina și timpla, ca să fiu confundat pînă la urmă, cu un trandafir ce se împurpurează numai la sfîoasa voastră apropiere...

NICULAE ALEXANDRU VEST

VIS

Fă-mă să te ascult tinindu-mi respirația. Fă-mă să cred în adevărul ochilor tăi. Fă-mă să te ating ca pe un vis, sculptîndu-te cu sfială, să te văd ca pe o ploaie de aur, ca pe un arc de lumină, să te aud ca pe un frează de frunziș gigantic, să sorb o aromă nemaisorbită, și să doresc să nu am decît o singură dorință, și-aceea să fie adîncă, înaltă, limpede, ca un sunet de orgă în care să intru în haine curate, ca în catedrala unei păduri cu păsări de aramă, și clipa aceea rotundă, și-o oprești și să mi-o dai, din căsușul palmei tale.

OANA KADAR

Un cirlic de rufe, un zgomot de tramvai, fiutit orasului, o luciditate fără țintă, seară de vară, cad stele, string hirtia, fac un ghemotoc pe care-l arunc în noapte, rămîne în urmă o diră strălucitoare, poem nescris, am fumat toate țigările, cămășile sînt frumos aranjate, cuvintele clipeșc în dicționar, ce vis așteaptă.

O vis !
Mingiere a iluziei.
Zgomotul frinei de mină, pași,
în sfîrșit
ușa
uitării
trîntită.

IONI PLEȘA

AMURG

La marginea luminii imi opresc corabia, imi cuibăresc silabele-n copac ca o pasăre și ascult cu o pleoapă închisă cum vorbele amuțesc, aud cum caii albaștri tropotesc peste prunduri cu căruța zilei și noaptea alergînd pe aproape să-i prindă-n căpăstru. Se desfrunzește cerul și cade rugina amurgului, necruțătoare ne rănește timplele...

ANGELA PLOSCARU

„Cred în puterea iubirii de oameni”

(Urmare din pag. 9)

fiind într-a-nlîia, și mi-a pus o întrebare...

— De-a treia ?

— Niciodată nu am învățat înaintea clasei în care eram. Nu, problema era de nivelul cunoștințelor mele, dar cei dintr-a treia se împotmoliseră la ea. A fost o metodă foarte bună.

— Ați practicat-o ?

— N-am avut posibilitatea pentru că nu am predat niciodată la liceu. Să revin la profesorul Dimitriu, experiența s-a repetat cu clasa a V-a...

— Nu v-au intimidat privirile celor mari ?

— Toți erau cu ochii în pămînt. Aceasta a fost strategia profesorului, să-i facă să se rușineze, să înțeleagă că nu se poate sări peste nici o treaptă la matematică, că aici este ca într-o construcție, fără o cărămidă se dărîmă tot peretele.

— Asupra dumneavoastră ce efect a avut ?

— Am înțeles pentru tot restul vieții că ceea ce învăt trebuie să fie temeinic, ca o casă solidă.

— Cînd ați început să vă dați seama că veți fi o stea pe firmamentul matematicii, că veți avea puterea să vă măsurați cu „necunoscutele” ?

— Știți că există stele de magnitudine diferite, unele sînt atât de mici că nu se văd... N-am credința c-am luminat, ci doar din cînd în cînd, a „scinteiat” cite o idee... Mi-am dat seama, de la început, de posibilitățile pe care le are matematica, în special în domeniul aplicativ și m-am îndreptat într-acolo. Aveți răbdare să mai ascultați citeva impresii despre iubirea mei profesori ! Gheorghie Țițeica intra fix la ora 8,00 la curs, era punctualitatea în persoană. Lecția lui era „ca o bălăie”, cum a descris-o inegalabil Ion Barbu.

— Dar Barbilian i-a fost student ?

— Întii, după aceea asistent. Dar Barbilian — Ion Barbu, îl descrie ca „un om cu o față românească, dar străveche, getodacă, încoronată de o calvitie venerabilă, semnul climatului special, al ideii”. Gh. Țițeica s-a străduit mult cu noi, să pricepem, să vedem, nu numai spațiul tridimensional, ci n-dimensional, care înseamnă mai mult un joc de analiză aplicată în geometrie. Este un „joc” al minții. În geometrie descriem proprietățile figurilor abstractizate, avem noțiunea de punct geometric, pînă la urmă în fotografie pe care o facem matematic punctul acesta este un triplet de numere. Si atunci înțelegem ușor cum se ajunge la spațiul n-dimensional.

— Ușor ? ! N-aș fi fost o studentă bună la matematici

chiar, cu un profesor ca dumneavoastră.

— Un profesor cu vocație trebuie să-l facă pe studentul dotat să treacă peste barierele începutului. Profesorul Țițeica avea și acest har. Lecțiile sale constituiau un model de perfecțiune și de claritate latină, de seriozitate, exemple pentru un stil de muncă. Precizia, întransigența, perseverența sînt însușiri atât de importante pentru cei care se dedică operii de ridicare culturală și științifică a poporului.

— Prin ce v-a marcat personalitatea lui Dimitrie Pompei ?

— Auzisem de fama lui științifică, care-l precedase. Știam că are desoperiri în domeniul teoriei funcțiilor de variabilă complexă. Apărea întotdeauna cu o întârziere de 15—20 de minute.

— Nu iubea punctualitatea ?

— Deloc. Era însoțit de asistentul său și de profesorii de la Universitate și Politehnică, care se așezau în banca întii și-i auiau cursurile. Printre ei era și Octav Onicescu. Profesorul Pompei depunea pe catedră ceasul, mînușile și începea lecția de mecanică rațională, care decurgea lin, elegant, ca o narrațiune, cu același farmec moldovenesc de expunere ca al lui Sadoveanu, pe care am avut fericirea să-l întîlnesc mai tîrziu la Academie. Imaginația noastră era frapată de nume prestigioase ca Newton, Euler, D'Alembert, Lagrange și aceasta ne îndemna la reverie.

— Vă visati autor de tratate, susținînd comunicări la Academie și în străinătate, membru al unor societăți științifice. Toate acestea au venit cu timpul. Prima recunoaștere internațională cînd a fost ?

— Mă întristează cit timp a trecut de atunci, era în 1933, eram la Paris și-mi susțineam doctoratul.

— Nu s-a strecurat o greșală ?

— Ați făcut adunarea și scăderea perfect, numai că dumneavoastră nu știți că am absolvit liceul la 16 ani...

— Cu media cea mai mare pe țară...

— Scuzați-mă, văd că sinteti informată...

— Facultatea la 19 ani, doctoratul la 23 de ani...

— La Paris, profesorul Henry Villat se remarcă prin faptul că fiind foarte informat, cursul său imbrăca, în fiecare an, caz foarte rar, o altă haină. Acolo, la cursul său de hidrodinamică și aerodinamică superioară m-am antrenat în cercetarea științifică.

— Ați fost colaboratorul său ?

— Nu, Villat ne expuse la curs niste noțiuni foarte moderne în legătură cu mișcările fluidelor compresibile la mari viteze. La examen mi-a dat o

problemă deosebită, la care nu se cunoștea încă răspunsul.

— „Necunoscută” care v-a urmărit toată viața ?...

— Si după care am alergat continuu... „Necunoscută” din matematică, de data aceasta, întrecea puterile mele. Am făcut o figură speriată, iar Villat m-a liniștit spunîndu-mi că nu așteaptă răspunsul pe loc.

— Vă si văd infundat în bibliotecă, în ipoteze, în deducții. În cit timp v-ați infățisat cu răspunsul științific ?

— Repede, cit am putut de repede, după citeva săptămîni. Aceasta a fost prima mea lucrare științifică prezentată la Academia de științe din Paris. Din acel moment am știut încotro mă îndrept.

— Încotro ?

— Eu în general mi-am desfășurat activitatea în analiza matematică și în mecanica fluidelor. Am cultivat mult cercetările în domeniul mișcărilor fluide la mari viteze, întii la cele subsonice și apoi la cele supersonice. Căutările acestea erau de mare interes încă de atunci. Aviația, la începuturile ei, dacă atingea viteze de 50—80 km la oră. Pe urmă, încet, încet, vitezele au crescut. Prin anul 1928 avioanele de performanță trecuseră bariera de 400 km pe oră, ceea ce însemna o fracțiune însemnată din viteza sunetului, care este de 1200 km pe oră. De la acest moment, 400 km pe oră, nu se mai putea neglija compresibilitatea aerului. Înainte el era considerat incompresibil, atrăgînd după sine, o tratare matematică mult mai simplă, bazată pe ecuația lui Laplace. Prin anul 1928 marii aerodinamicieni au căutat să aproximeze soluțiile, iar profesorul Villat mi-a cerut, în această direcție, o soluție exactă, care a fost contribuția mea, prezentată la Academia de științe din Paris. Scuzați-mă, v-am ținut un curs, dar trebuia să mă înțelegi...

— Vă măduresc încă odată pentru răbdarea dumneavoastră. Care este astăzi limita de zbor, atinsă de un avion ultrarapid ?

— Sa depășit viteza sunetului. S-a ajuns la MACH 1, MACH 2 și chiar MACH 3.

— Totul pînă aici a mers ca pe roate, unele din „necunoscutele” matematicii și mecanicii nu mai aveau secrete pentru dumneavoastră. Ați fost un om ferit de eșec ?

— Întîrzierea, pierderea momentului propice, poate fi un eșec.

— Vă referiți la ceva concret sau vorbiți în general ?

— Vă lămuresc imediat. Primele cercetări românești de superpersonalitate datează din 1948 și sînt rezultatul preocupărilor mele cu mulți ani înainte. La Congresul internațional de mecanică aplicată de la Paris, prin comunicarea făcută, m-am verificat că sînt pe drumul cel

bun și că noi românii puteam deține prioritate pe plan mondial. Am redactat în limba franceză tratatul „Introducere matematică în mecanica fluideelor” dar el a fost aminat, apoi distins cu premiul de stat și publicat în limba română, dar lumea științifică internațională lua cunoștință de cercetările românești abia în 1959.

— Tenacitatea o adăugați la celelalte însușiri necesare omului de știință ?

— Am uitat să o menționez. Puneți-o pe locul întii. Eu nu mă dau bătut ușor, sînt o fire combativă și iar am... publicat. După o decepție sau o bucurie plec în căutarea unei alte... himer.

— De 50 de ani vă treziți în fiecare dimineață la ora 5,00, lucrați fără întrerupere 5 ceasuri bune...

— Dacă nu vă stric echilibrul unei jumătăți de secol, vă rog să corectati afirmația dumneavoastră...

— Cu ce am greșit ?

— Din clasa I primară m-am împrietinit cu ora 5,00 a dimineții.

— Aveți fire de țaran, care se scoală în zori să lucreze ogorul.

— Si în matematică trebuie să răstorni brazde, uneori „pămîntul” e foarte uscat și trebuie mult prelucrat pentru „recolte” mari.

— Am aflat de preferința muzicală pentru Beethoven intrînd astăzi în apartamentul dumneavoastră.

— Vecinii îmi cunosc slăbiciunea, și le cer scuze, poate îi deranjează, mereu și mereu Beethoven.

— Numai el ?

— Numai el, numai „necunoscutele”, numai studentii, numai mecanica fluidelor. Sînt un om plictisitor, monotone...

Sînt cel mai retras om, chiar „smuls” acest interviu. Poate datorita față de profesorii mei m-a făcut să accept să vorbesc dincolo de catedră.

— Ce curs țineți acum la Universitate ?

— Predau „Dinamica gazelor”.

— Vă ispiteste si pe dumneavoastră, ca pe Ion Barbu, jocul... secund ?

— N-am înclinația decît a scrisului exact, riguros științific. Am un dezvoltat simț al măsurii, pentru că-mi cunosc puterile. Ion Barbu a fost un talent extraordinar.

— Ați fost prieteni ?

— Mai tîrziu, cînd am ajuns colegi.

— Prestigiul de matematician nu-l întucea pe cel de literat, care a căpătat întreaga măsură odată cu trecerea anilor ?

— Pentru Dan Barbilian activitatea literară era jocul... secund. Principala lui ocupație era matematica și el a impresionat profund, serii după serii.

— La ce ați ținut cel mai mult în viață, crezul dumneavoastră ?

— Cred în puterea iubirii de oameni și a înțelegerii între ei. Cred că trebuie să fim corecți, fără margini, unul cu altul. Învățămîntul are, pe această linie, un mare rol pe lingă direcția informativă, trebuie să fie și un element puternic formativ. Nu este deloc întimplător ce fel de specialiști ies din facultate. Partidul și guvernul au creat condiții excelente de studiu, s-au ocupat de dezvoltarea bazei de cercetare, încît tripleta învățămînt-cercetare-productie să fie un motor al societății. Nu este deloc însă de neglijat de cită forță, de cită tîrie morală că dovada un tînar specialist de ce elemente sufletești dispune. Nu putem fi doar mari în profesune, trebuie să fim și oameni de caracter.

— Si poate să-l influenteze în acest sens profesorul pe student prin cursul de geometrie sau mecanica fluidelor ?

— O notă greșit pusă la un examen, o promovare cistigată ușor de un student pot produce perturbatii în sufletul lui după cum aprecierea judicioasă a meritelor creează încredere, devotament, dăruire.

— Gesturile colectivității au fost gesturi de iubire pentru dumneavoastră ?

— În repetate rînduri. Mă gîndesc cînd am fost distins cu titlul de om de știință emerit, cînd am implinit 70 de ani și am fost sărbătorit de Academie. Consider un gest de iubire participarea atîtor studenți și colegi, personalități strălucitoare, care au venit să-mi ureze sănătate, alte multe drumuri, deocamdată necunoscute, prin galaxia matematicii. V-am spus că sînt combativ, că nu mă las cu una cu două, deci în fiecare dimineață, de la 5,00 la 10,00 mă gîndesc cu creionul în mîna...

— Superbă stare ca la 75 de ani să fiți preocupat de cei care vin după dumneavoastră, să vă rezervați o dimineață pentru ca să multumiți celor care v-au format, să continuați să puneți în centrul ecuației vieții dumneavoastră interesul major pentru știința matematicii...

...Dacă nu l-aș fi cunoscut atât de bine pe prof. dr. Caius Iacob as fi păstrat tiparul : „Se adînceste în scris, restul lumii încetează pentru el, Newton, Laplace, Euler sînt singurele persoane care au acces în biroul său”. Dumneavoastră poate m-ați fi crezut, profesorul ar fi ris sau s-ar fi miniat, dar eu am datorita să vă prezint un om așa cum este el. Acum a ieșit la plimbare cu soția sa. Pînă mi-lne își încarcă „bateriile” ca noi toți : viață de familie, prieteni, lectură, un spectacol la operă, citeva minute în Cișmigiu sub razele calde ale soarelui... Mîine „dimineață” profesorul Caius Iacob e din nou în tovărășia lui Newton...

Recent, a apărut un nou volum din marcea sinteză ce va îmbogăți seria tratatelor fundamentale din ultimii ani în istoriografia noastră, sinteză referitoare la ISTORIA MILITARĂ A POPORULUI ROMÂN, elaborată de un colectiv de specialiști coordonat de general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu. I-am invitat să-l comenteze pe doi constanți colaboratori ai revistei noastre — FLORIN CONSTANTINIU și ANDREI BUSHIOCEANU, cercetători științifici la Institutul de istorie „Nicolae Iorga”.

Continuarea unei valoroase tradiții

F. C. — Cred că ceea ce trebuie relevat, în primul rând, este înscrierea Istoriei militare a poporului român într-o veche și nobilă tradiție a istoriografiei militare românești. O caracteristică — as spune, chiar prima ei caracteristică — este asocierea, de la însăși apariția ei, între cercetarea științifică și funcția ei politico-educativă. Fondatorul istoriografiei noastre militare, Nicolae Bălcescu, explică, în introducerea la lucrarea sa *Puterea armată și arta militară de la întemeierea principatului Valahiei până acum 1844*, rațiunile preferinței sale pentru investigarea vechilor structuri militare: „Am preferit a lucra institutiile ostășesti înaintea oricăror altora, căci aceste institutiile sînt cele mai minunate ce au avut părinții nostri, căci ele au făcut mărimea și puterea țării în vreme de patru veacuri, în sfîrșit, căci sînt convins că țara românilor, de își va lua vreo dată rangul ce i se cuvine între popoarele Europei, aceasta o va fi ea datoră mai mult regenerației vechilor ei institutiile ostășesti”. Afirmare răsplată a rostului politic al cercetării istorice, fără însă ca această finalitate să umbrească în vreun fel căutarea adevărului istoric, care trebuie să-l urmărească, în toate împrejurările, cercetătorii societății omenești. Să mai amintim, de asemenea, că marele nostru Nicolae Iorga își încheia prefața la *Istoria armatei românești* (ed. I-a, 1910), exprimîndu-și dorința ca istoricii militari „să scoată din aceste pagini o contribuție, fie și cit de neînsemnată pentru apărarea țării și îndeplinirea idealului național sub steagul de veche glorie pe care strămoșii scriau: „Vitejia dreaptă să biruască”. Rinduri scrise cu citiva ani înainte de realizarea aspirației profunde a poporului român: desăvîrsirea unității naționale. Pentru Iorga, ca și pentru Bălcescu, cunoașterea istoriei militare a poporului român trebuie să slujească și la educația patriotică.

A. B. — Cred că nu greșesc, afirmînd că, în perioada interbelică, studiile generalului Radu Rosetti, care au pregătit *Istoria artei militare a românilor* (1915) au continuat tradiția evocată mai înainte. Într-o perioadă cînd pe plan internațional, istoriografia militară intrase în ceea ce se numi impasul factologic (preponderanța pînă la exclusivitate acordată reconstituirii desfășurării bătăliilor) istoricul român s-a străduit să dezvăluie tradițiile distincte ale artei militare românești, astfel cum ele au fost născute de societatea noastră. Concluzia sa merită să fie citată: pentru el arta militară românească din evul mediu „a fost aceea a unui popor de răzăsi, tenaci apărători ai gliei ce-i hrănea precum hrănesc pe părinții și pe strămoșii lor. Acesti răzăsi cuminti, în urma unei experiențe multisekulare, nu căutau războiul pentru război, ci își apărau bunul,

apărau pe ai lor și-si apărau viața cu unelte de care se foloseau în viața de toate zilele”. Caracteristica artei militare românești desprinsă de Radu Rosetti a fost confirmată de cercetările ulterioare și, iată, acum *Istoria militară a poporului român* oferă cu o bogătie de date și argumente, ce o situează pe un plan superior de documentare și interpretare, imaginea noastră ca popor călăuzit de singurul gînd al apărării vetrei lăsate de strămoși. Popor cu vocația pașnică a muncii și a creației, am luptat pentru a ne apăra, nu pentru a cucerii. Noua sinteză de istorie militară românească este, asadar, continuarea pe un plan mai înalt a tradiției născute în perioada de pregătire a revoluției pasoptiste, aceea a istoriei ca factor de

doilea al Istoriei militare a poporului român am putut face mai ușor comparația între cele două lucrări de sinteză (lucrarea profesorului de la Oxford analizează războiul din evul mediu pînă în zilele noastre). Și la istoricul englez fenomenul militar este urmărit într-un larg context de istorie social-politică, dar ierarhizarea fapturilor ca și raporturile de determinare și interacțiune dintre ei nu sînt urmărite cu rigoarea întîlnită în *Istoria militară a poporului român*. Intîlnim în paginile lucrării specialiștilor noștri, o fundamentare temeinică a întregii cercetări pe concepția materialismului istoric, a cărei aplicare este făcută de autori cu excluderea oricăror scheme apriorice. Înțelegerea corectă a manifestărilor legită-

Portii otomane pe teritoriile lor.

A. B. — Mi se pare deosebit de interesantă concluzia autorilor după care „institutiile oastei celei mari, care s-a mentinut în țările române chiar și în condițiile epocii de revoluție a mijloacelor și metodelor de luptă pe plan european, a reprezentat un adevărat model românesc medieval de organizare ostășească în lupta întregului popor”. Este o încheiere care incununează ani de cercetare și deschide, în același timp, o nouă perspectivă în înțelegerea acestei instituții militare a românilor. Este astăzi la modă abordarea tipologică a diferitelor fenomene sau structuri și putem spune că *Istoria militară a poporului român* ne invită la o regîndire a celor știute pînă

ahidname, statutul de autonomie al țărilor române, în condițiile instaurării suzeranității otomane.

Permanență și originalitate

F. C. — *Istoria militară a poporului român* ilustrează, pe planul organizării noastre ostășesti, acele permanențe ale întregii istorii a societății noastre în mult milenara ei existență; continuitatea de locuire și de organizare politică s-au manifestat și în sfera gîndirii și artei militare. „Continuitatea — se arată în volum — s-a exprimat în suma de idei și principii doctrinare aplicate în lupta pentru apărarea patriei, a căror existență poate fi decelată în evenimentele politico-militare din secolele anterioare, de la prima mărturie documentară a efortului geto-dac împotriva invaziei persane la 514 î.e.n.”. Aș spune că întregul volum dă la iveală, în fiecare pagină, această continuitate care este semnul distinctiv al întregii noastre istorii și care ne unește în chip fericit, pe noi cei de astăzi cu strămoșii evocați în volumul analizat acum.

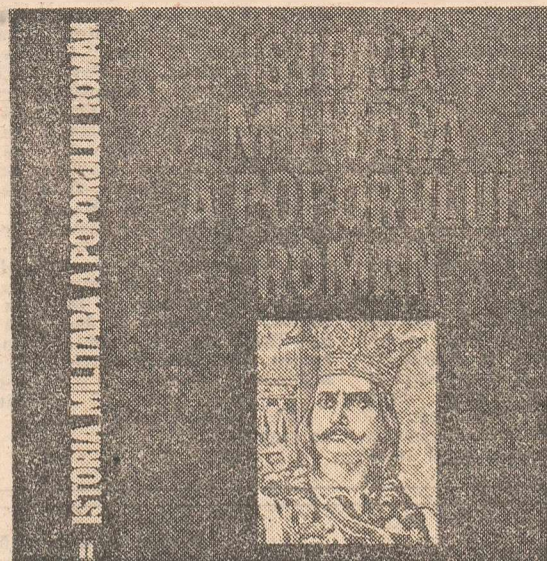
A. B. — În afară de continuitate autorii au insistat asupra originalității structurilor noastre ostășesti și ale gîndirii și artei militare a românilor medievali. Și pentru că am amintit mai înainte elementul tipologic, trebuie să spunem că fără cunoașterea aportului original al modelelor studiate acest lucru nu ar fi posibil. Autorii au reușit, pe baza unei imense documentații, să pună în lumină ceea ce este creație românească în domeniul organizării luptei de apărare a gliei strămoșesti. N. Iorga a vorbit de nenumărate ori despre capacitatea românilor de a asimila influențe și de a realiza astfel mari sinteze istorice. Constatarea este adevărată și în domeniul istoriei militare. Schimburi, înniriri au existat și există pretutindeni; important este să se identifice și să se reliefeze ceea ce aparține autohtonilor și ce vine din afară. În *Istoria militară a poporului român* ni se oferă o demonstrație perfect logică și istorică a contribuției specifice românești la gîndirea și arta militară a timpului.

F. C. — Popor identificat cu idealul păcii, românii au fost constrînși de vicisitudinile istoriei să lupte mereu pentru ca ei și țara lor să fie liberă. Vitejia și diplomația — după cum au cerut-o împrejurările — ne-au permis marea performanță de a păstra perfectă continuitate a neatrînrării reale și a statalității. De 2500 de ani, de cînd istoria ne-a „înregistrat” prin părintele ei, Herodot, am vrut și vrem să fim stăpîni pe destinul nostru, o vrem pentru noi și pentru toate popoarele. Istoria noastră militară este un continuu efort de apărare a independenței. Marea sinteză ce s-a tipărit acum o pune exemplar în lumină de unde, iată, însemnătatea deosebită științifică și politică, a acestei monumentale lucrări.

A. B. — Avem prim această lucrare încă o dovadă că, în cadrul scolii românești de istorie, istoriografia militară este un exemplu de curaj științific — prin abordarea unor teme complexe — și de înțelegere adîncă a comandamentelor politice și patriotice. Comisia română de istorie militară, prezidată de generalul Ilie Ceaușescu, desfășoară o activitate pe cit de intensă pe atît de bogată în rezultate, care contribuie la progresul istoriografiei românești în totalitatea ei, iar cel-de-al doilea volum al *Istoriei militare a poporului român* o ilustrează pe deplin.

Eveniment editorial

Istoria militară a poporului român (vol. II)

însemnătate majoră în educația patriotică și politică a poporului.

Modernitatea tematicii și a construcției

F. C. — O calitate a lucrării, ce se impune de îndată cititorului, este perfectă integrare a problematicii ei în ansamblul preocupărilor actuale ale istoriografiei militare pe plan mondial. Autorii ne-au dat o carte de o remarcabilă modernitate în tematică și în construcție. Astăzi istoria militară nu se mai cantonează în descrierea ciocnirilor între armatele adversarilor; ea urmărește relația dintre politic și strategie, dintre societate și armată, dintre condițiile materiale și tehnica de luptă, dintre structurile sociale și mentalitatea militarilor etc. Asistăm la o considerabilă lărgire a perspectivei de analiză a fenomenului militar, și autorii celui de-al doilea volum al *Istoriei militare a poporului român* — ca de altminteri și cei ai precedentului volum — au știut să abordeze și să trateze problemele istoriei militare românești din a doua jumătate a secolului al XIV-lea pînă la mijlocul secolului al XVI-lea într-o perfectă racordare la cele mai noi direcții de investigație a structurilor și conflictelor militare. Tot ceea ce, pe plan mondial, s-a acumulat prin cercetările unor specialiști de renume, precum J. F. C. Fuller, Piero Pieri, Michael Howard, Philippe Costantini și alții este valorificat în sinteza discutată aici.

A. B. — Pentru că au fost amintite numele unor autorități în materie, as spune că, citind la scurt interval *War in European History*, cartea lui Michael Howard, și volumul al

tilor istorice în spațiul românesc a permis autorilor să înfățișeze admirabilul efort al românilor de a-si apăra neatrînrarea în fața politicii de dominație sau de expansiune a marilor regate sau imperii vecine.

Un model românesc medieval de organizare militară

F. C. — Problema de bază a celui de-al doilea volum al *Istoriei militare a poporului român* este, așa cum o arată și subtitlul, „Epoca de aur a oastei celei mari”. Această instituție militară a fost forma specifică a războiului întregului popor pentru apărarea patriei în evul mediu. În anul 1980 a apărut lucrarea fundamentală a generalului-locotenent doctor Ilie Ceaușescu, *Războiul întregului popor pentru apărarea patriei la români*, care a inaugurat o întreagă direcție de cercetare, ilustrată astăzi prin contribuții remarcabile. Preocupările mai vechi în acest domeniu au fost reinnoite în chip esențial. Volumul discutat aici arată cum, de fiecare dată cînd libertatea poporului român, cînd existența statalității sale au fost amenințate, s-a produs o reacție a tuturor forțelor social-politice ale societății, care s-au unit sub steagul luptei pentru neatrînrare, înălțat de vitejii noștri ca Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare (ii amintim numai pe cei prezenți în volumul aflat în discuție). „Oastea cea mare” a fost scutul cel mai solid al neatrînrării noastre și fără ea, am fi cunoscut soarta celorlalte popoare din Europa de sud-est care au cunoscut regimul administrației directe a

acum în lumina modelului românesc al „oastei celei mari”.

F. C. — Putem înțelege acum mai bine ceea ce este comun și ceea ce este specific în organizarea noastră militară medievală în raport cu restul continentului. Chemarea la luptă a tuturor celor în stare să poarte armele se întîlnește și în alte părți ale Europei medievale, dar la noi institutiile s-a dovedit de eficacitate remarcabilă. Autorii au știut să înfățișeze, documentat și convingător, ridicarea la arme a întregului nostru popor pentru a sta în calea invadatorilor veniți din toate orizonturile. Ne aflăm în fața unei cărți ce închide între copertile ei tumultul atîtor bătălii în care atașamentul la ideea de independență și vitejia românească s-au dovedit mai puternice decît ostile unor mari puteri, dornice să ne robească.

A. B. — Volumul prezentat înfățișează concludent raportul dintre structuri și instituții, cu alte cuvinte dintre cadrele de durată ale organizării militare, și conducătorii militari din perioada a căreia îi este consacrat. Marii vitejii români au fost și mari comandanți de oaste; au fost buni gospodari, dar la nevoie s-au dovedit și strălucii comandanți pe cîmpurile de bătălie. A existat — și volumul o prezintă pe larg — o cooperare interromânească în condițiile pluralismului statal (existența statelor feudale românești Muntenia, Moldova, Transilvania și Dobrogea) care a făcut ca, în spațiul carpațo-danubiano-pontic, să funcționeze un adevărat front românesc al luptei pentru neatrînrare. Unitatea românească coroborată războiului întregului popor au constrîns Poarta otomană să recunoască, prin așa numitele

Ce este interesant e că persoanelle care se întrebă de însemnătatea reacțiilor — cu preț de fenomen — stîrnite de creația lui Spiru Vergulescu nu pun, de fapt, la îndoială calitatea mestesugului său și nici nouitatea viziunii, ci motivația constantă în simpatie a categoriilor de public cîștigate de Spiru Vergulescu.

Că publicul picturii lui Spiru Vergulescu nu-i unul cîștigat, ci mai curînd unul format, pare o altă problemă. Eu șocot că e problema cu care trebuie să înceapă orice discuție despre artist. Ochul pictorului ne-a deprins să vedem lumea astfel, ca în imaginile născocite de el după natură, și cînd exclamăm: „Iată un colț de oraș ca în pinzele lui Vergulescu” omagiem forța creatoare dintotdeauna; nu capacitatea selectivă a unui pictor, ci talentul lui de a da un chip neașezatului.

Victor Ernest Mașek a tipărit,

la „Meridiane” — în colecția dedicată artiștilor contemporani de merit — o monografie-album în toate privințele izbită: care se înfățișează frumos (ar trebui să lăudăm mai des machetele Ioanei Dragomirescu-Mardare), iar textul are căldură și proprietate. Dacă am deschis comentariul cărții lui Victor Ernest Mașek cu însemnarea dilemei pe care o consumă unii din cei ce frecventează lumea artei și a artiștilor, e pentru că și autorul a avut inspirația să nu ocolească o seamă de întrebări.

Cît e de bine că asemenea întrebări se nasc și aproape că pretind un răspuns vedem cu ocazia atîtor expoziții și opere și chiar cu prilejul atîtor cărți care nu stîrnesc nici un sentiment.

Mulți oameni cunosc tipul de imagine marcat de talentul lui Spiru Vergulescu, deși nu-

mele artistului unora nu le este prea apropiat. Sînt imagini cu o putere de seducție incontestabilă. De mai bine de două de-

Cartea de artă

Poetica realității urbane

cenii, Spiru Vergulescu pictează vederi urbane, dovedind ce depozit de farmec și de spirit aflăm în realitatea înconjurătoare, dacă ambiționăm să re-

nunțăm la captivanta operație a privirii în sine, pentru a reinvăța să ne bucurăm de realitate, de privirea în afară. El, pictorul, e neobosit în dragostea lui. „Iar semetia atitudinii sale cîtoriale — notează Victor Ernest Mașek — nu este nici frondă, nici convenție, ci se justifică pe deplin pentru că, născut la confluența dintre memorie, notația documentară și imaginar, orașul lui Vergulescu, deși ne trezește imediat senzația de familiar, unele obiective avînd chiar echivalent în realitate, nu există ca atare nicăieri în afara pinzelor sale”.

Folosul acestor monografii-album e complex și întrutotul remarcabil, atunci cînd criticul se străduiește să facă nu numai o introducere în creația artistului în discuție, ci și o cercetare a rosturilor unei viziuni creatoare în cîmpul artei contemporane. Victor Ernest Mașek e convins — și știe să ne

transmită convingerile sale — că indiferent de orientare, ca să poată spera la viitorime, un artist trebuie să se interogheze permanent asupra caracterului artei sale și asupra legăturilor ei cu tradiția. Spiru Vergulescu, deși ideea poate să mire, e unul din artiștii ce cultivă cu sfințenie gîndul permanenței întoarcerii la Andreescu și la romantism. „Pînă la urmă — conchide Victor Ernest Mașek — aceste calități converg spre a contura un temperament ale cărui inclinații romantice au fost cenzurate de o vocație clasicizantă a echilibrului și discreției, ce nu suportă grandilocvența și care a știut să convertească agitata sa vitalitate artistică în perspectivă și siguranță de sine”.

TUDOR OCTAVIAN ■

Un tirziu și dureros recurs la istoria științei avea să aducă la cunoștința cercurilor de specialitate din România și apoi a celor din lumea întreagă că autorul de drept și de fapt al ciberneticii este un român, severineanul Ștefan Odobleja, primul care a intuit, a descris și a prevăzut în termeni categorici posibilitatea realizării mașinilor de gândit. Lucrarea sa monumentală, „Psihologia consonantă”, editată în 1938, deci cu zece ani înaintea „Ciberneticii” lui Norbert Wiener, rămâne în continuare o carte deschisă, un filon nesecat de adevăruri și determinări generale. Lipsit de glorie în timpul vieții, inconjurat de atenție și stimă doar în ultimele luni ale trăgălei sale existente medicul Odobleja a dăruit omenirii o operă mereu actuală, iar compatrioților săi marea bucurie și cinste de a vedea un contemporan urcând, prin grava și intransigentă iudecată a posterității, spre un loc de frunte în panteonul științei universale.

Dar Ștefan Odobleja nu este nici primul, nici singurul român care a prefațat nașterea ciberneticii. De curind, iată, cercetarea de specialitate a dus la descifrarea unor elemente de informatică și cibernetică și în opera unui alt mare învățat. Este vorba de filozoful Vasile Conta. Comunicarea aparține conferințarului dr. Margareta Simonescu de la Academia Militară și a constituit o mare surpriză, bucurându-se de îndreptățite aprecieri, cu ocazia Simpozionului pe probleme de istoria și filozofia științei, organizat de Academia Republicii Socialiste România. Ei bine, cînd și pe ce cale a fost posibilă o asemenea descoperire, știut fiind faptul că opera filozofului Conta, „Teoria fatalismului”, tipărită fascicolat între 1875 și 1876, a fost vreme de un secol obiectul unor studii exegetice? Cum se explică faptul că cercetătorii au trecut cu vederea geniala intuiție a filozofului român, care, așa cum vom arăta de îndată, anticipază încă de la finele veacului trecut, osatura virtuală a ciberneticii, știința-regină a secolului XX?

Sînt întrebări pe care le-am adresat deopotrivă și cercetătoarei Margareta Simonescu.

— Mi-e greu să răspund cu exactitate — ne spune interlocutoarea noastră — de ce o asemenea comunicare sosesse atât

de tirziu. Evident, pînă la apariția ciberneticii, acest lucru ar fi fost, oricum, imposibil. Ulterior, probabil, opera lui Vasile Conta a continuat să fie studiată de filozofi, oameni de litere și în mai mică măsură de matematicieni, informaticieni, electroniști. Cercetarea mea este și ea datorată întîmplării.

— Întîmplarea, spune un cunoscut dictionar, este de folos numai spiritelor pregătite. În cazul de față ea a facilitat întîlnirea dintre opera unui filozof și cunoștințele unui electronist. Tocmai de aceea, înainte de a aborda textul comunicării, ne vom îngădui, cu permisiunea dumneavoastră, să vă prezentăm cititorilor noștri: Margareta Simonescu este absolventă a Facultății de electrotehnică și telecomunicații, a lucrat o vreme ca proiectant principal la I.F.A. Măgurele, iar din 1968 este conferințiar universitar la Academia Militară. Și-a luat doctoratul în științe tehnice și în 1981 obține premiul „Aurel Vlaicu” al Academiei R.S.R. pentru lucrarea „Modele analitice ale tranzistorului bipolar”. A publicat 13 lucrări monografice, majoritatea cu caracter original, și are sub tipar, la Editura Academiei R.S.R., alte două opere monografice: Dar să revenim la opera lui Vasile Conta.

— Spunem că lucrarea pe care am prezentat-o cu ocazia simpozionului amintit este într-o anumită măsură și rodul întîmplării. Prin 1975, pe vremea cînd conduceam cenaclul literar „Rarăul” al studenților din facultățile cu profil tehnic ale Academiei Militare, le-am propus acestora să introducem în dezbaterile noastre obișnuite și lucrări ale unor oameni de știință români. Eu l-am ales pe Vasile Conta deoarece, între altele, mă pasiona și teoria ondulației. Am început să-l citeș și am fost uimită de modul profund și deopotrivă atât de modern în care a putut fi redactat un asemenea studiu la sfîrșitul secolului trecut. Mi-am propus atunci să nu mai fac o simplă prezentare a operei și vieții autorului. Aceasta deoarece am fost pur și simplu surprinsă constatînd, după o primă lectură, cît de numeroase sînt elementele prin care filozoful român prefigura elementele de informatică și cibernetică. M-am hotărît atunci să redimensionez lucrarea introducînd formalismul analitic, dar fără

ca prin aceasta să alterez mesajul operei. Munca a durat, cu unele intreruperi, aproape zece ani. Am redactat o lucrare adresată oamenilor cu cunoștințe de specialitate, nu m-am grăbit să o înaintez unei edituri, am întocmit, pe baza ei, doar o comunicare redusă pe care am prezentat-o la simpozionul Academiei Române. Succesul pe care l-am obținut mă îndeamnă abia acum să mă adresez unui editor.

— De data aceasta vă propunem, prin mijlocirea „Flăcării” să vă adresați unui public larg. Să încercăm, pe cit

O descoperire care a produs senzație

Vasile Conta, un precursor al ciberneticii?

e posibil, să convertim limbajul inițiatului în termeni accesibili insului comun.

— Mă voi referi de la bun început la textul lui Conta. Iată citeva citate: „Fiecare fibră nervoasă nereductibilă are proprietatea de a simți un singur fel de excitație nervoasă nereductibilă, totdeauna egală cu ea însăși; iar senzația unui obiect exterior este totalul unui număr mai mare sau mai mic de senzații particulare ale fibrelor nervoase” (pag. 37 — op. cit.). „...fiece senzație și fiecă idee cată să fie o modificare materială în substanța fibrelor nervoase” (pag. 43). „Modificările materiale care alcătuiesc senzațiile și ideile, avînd nevoie de spațiu se așază în lungul fibrelor senzitive” (pag. 44)... „e foarte probabil ca fibre analoge, venind de la nervi osebii, să se unească pentru a alcătui un singur mănunchiu” (pag. 47)... „sînt alții (nervi, n.a.) răspîndiți în interiorul corpului, care simțesc multu-

mirile, nevoile și durerile osebii organe; tot astfel e foarte probabil să existe în creier un nerv care să fie excitat de schimbările materiale ale organelor cerebrale și care să simtă prin urmare ceea ce se petrece în creier. Acest nerv ar alcătui un simț intern care n-ar fi altul decît al conștiinței” (pg. 47 și 48).

— Cum ați cuantificat în continuare facultățile psihice prezentate de filozof?

— Conta vorbește despre o acumulare de efecte care, transmise din volumele nonconștiinței în ale conștiinței, realizează aici generalizarea dacă adîncimea însumată depășește adîncimile existente în jurul ei. Astfel se formează după Conta noțiunile, ideile generale.

— Această acumulare de efecte, sau integrare cum i-ar spune matematicianul, există larg răspîndită în natură, în tehnică?

— Bineînțeles. Mai departe, ierarhic, urmează abstractizarea, careia Conta îi atribuie explicațiile: „...toate întipărirea fibrelor osebii ajung prin repetiție mai adînci și puternic săpate...” ideile noastre devin mai clare... „Cele mai puțin indoielnice și cele mai statornice dintre ideile noastre sînt tocmai cele abstrase din cel mai mare număr de lucruri” (pag. 65). Cu alte cuvinte, repetiția nu poate avea loc decît în conștiință. Astfel, din punct de vedere informațional, o idee-răspuns se transformă în idee-excitație pe calea repetiției. Sau cum am zice noi azi, pe calea de reacție. Și se produce acumulări continue, deci o reacție pozitivă, am spune tot noi cei de azi.

— Acesta, după părerea dumneavoastră, este un loc-cheie în Teoria fatalismului?

— Este locul în care Vasile Conta pune în evidență o buclă închisă pe care rulează informația, o buclă în care domină efecte cumulative, respectiv o buclă de reacție pozitivă, ce există în volumele nervoase ale conștiinței. Pentru mine, ca om al tehnicii, acest lucru are mai puțină importanță. Important este că a gîndit-o. Și a făcut aceasta în 1875. Este vorba de o prioritate absolută, ideea de reacție fiind o descoperire a științei românești. Pînă acum lupta pentru prioritate era plasată în secolul 20. E adevărat, Conta nu o denumește cu termenii actuali, dar

o explicitează cum se vede limpede din textul său. Iată, referindu-ne din nou la textul lui Conta, acolo unde este descris procesul de abstractizare, va trebui să relevăm șocanta sa formulare: „ideile... abstrase din cel mai mare număr de lucruri”. Ori făcînd asociația cu procedeele din electronică unde se produce extragerea (în loc de „abstragerea”) unui semnal util (unei idei abstracte) dintr-un număr mai mare de semnale coexistente semnalului util, se poate preciza că și în electronică se repetă, întîrziat, în bloc aceste semnale, se însumează, rezultatul fiind o proeminare a semnalului util din marea de semnale coparticipante. Procedul mai e cunoscut și sub numele de filtrare optimă.

— Analogia este deplină?

— Aproape deplină. În tehnică lipsește reacția, semnalele utile vin mereu, sînt transmise de cineva, de undeva. În teoria Conta, semnalul util se auto-produce la nivelul conștiinței și rulează pe această cale de reacție de autoîntreținere. Textul lui Conta conține și alte precizări importante și surprinzătoare pentru noi cei de azi, dar mă tem din nou că cititorii dumneavoastră vor începe să dea semne de plictiseală.

— Să încercăm o concluzie. Cercetarea pe care ați întreprins-o asupra Teoriei fatalismului v-a îndemnat să puneți în evidență geniala intuiție a lui Vasile Conta care, cu un veac în urmă, descoperă existența buclilor închise prin care circulă semnale nervoase din două categorii de efecte, de acumulare și de scădere a semnalelor în bucle, a reacției pozitive și negative cum le denumesc astăzi specialiștii.

— Prin faptul că el are în vedere circulația semnalelor neuronale, că urmărește prelucrarea lor în sistemul nervos, Vasile Conta, poate fi socotit un precursor al informaticienilor. Prin faptul că dezvăluie prezența buclilor închise este un veritabil precursor al ciberneticii.

— Unde vor putea găsi cititorii noștri amănunte în legătură cu descoperirea dumneavoastră?

— Lucrarea va apare în „Noesis”, publicație a Academiei Republicii Socialiste România.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Biologi și medici din România:

De partea vieții și a dreptății

În penultimul an de liceu, un elev harnic și înzestrat, Nicolae Leon, care avea să devină mai tirziu întemeietorul școlii românești de parazitologie, era eliminat din școală, ceea ce l-a silit să dea, examenele scolare și chiar bacalaureatul, în particular, Pricina asprei sancțiuni? Simpatia pe care adolescentul a nutrit-o — și o va nutri o viață întreagă —, pentru muncitorime și idealurile socialiste, ca și legăturile sale cu Ion Nădejde, cu dr. N. Ruseș și cu revista „Contemporanul”. Aproape o jumătate de veac mai tirziu, în 1927, același Nicolae Leon scria în volumul Note și amintiri: „Mă simțeam îndurerat ori de câte ori mă găseam în fața contrastului izbitor dintre bogăția imensă a

claselor de sus și sărăcia grozavă a muncitorimii [...], între dificultatea de a ocupa un loc bun la banchetul vieții al copiilor inteligenți și muncitori din popor și reușita ușoară în viață a mediocrităților născute din părinți bogați”.

Și iată o fotografie, pe care o reproducem. Ea datează din anul 1889 și reprezintă grupul studenților socialiști români de la Paris, al căror președinte era Dimitrie Voinov, viitorul citolog de renume mondial, în imagine putînd fi recunoscut și Emil Racoviță, de asemenea alți viitori biologi și medici, alături de studiosi de alte specialități.

Referindu-se la marele Victor Babes, infirmicobiologul Ștefan S. Nicolae scria: „Exis-

tă un Babes mai puțin cunoscut: un Babes intelegător al suferinței și al durerii celor mulți, un Babes cu dragoste pentru om, pentru muncitor, pentru țaran, pentru popor, un Babes indignat și revoltat contra unui regim de exploatare nemiloasă a omului prin om”. Și să dăm cuvîntul chiar acestui neîntrecut „vinător de microbi”, care, în anul 1907, scria: „Leacul pelagiei? Al acestei boli a mizeriei? Al acestei rusini naționale? Vi-l dau eu: improprietățile țaranilor!” S-a ridicat cu hotărîre, în numeroase ocazii, împotriva legislației sanitare necorespunzătoare de la noi, împotriva „afacerismului politic”, împotriva „nepăsării criminale care întretine boala analfabetismului și mizeria în popor”. Dacă la moartea sa (19 octombrie 1926) autoritățile au fost „cu totul absente” la înmormîntare (cum observă St. S. Nicolae), în schimb revista „Cultura proletară” din 15 noiembrie 1926 l-a revendicat pentru clasa muncitoare: „Prin condițiile muncii lui, prin concluziile sociale ale observațiilor lui științifice și prin tragicul său sfîrșit, el poate fi socotit ca aparținînd proletariatului român conștient”.

Considerentele de mai sus nu se bazează nicidecum pe o coincidență. Am scris în alte împrejurări despre ingineri, chimiști, matematicieni, fizicieni, asemenea unor Gh. Nicolae, N. Profiri, Radu Cernătescu, Alexandru Myller, T. T. Vescan ale căror convingeri democratice, antifasciste consecutive s-au împlinit în mod firesc cu creșterea lor majoră din domeniul științifico-tehnic. Printre biologi și medici, frecvența acestei îmbinări dintre cercetător și promotorul dreptății sociale a fost deosebit de mare. Poate fiindcă atât științele naturii, cît și medicina pun omul de știință în contact nemijlocit cu viața, pe care înțelege să o apere.

Marele savant german Rudolf Virchow, creatorul doctrinei patologiei celulare și scria „cancelarului de fier”, Otto von Bismarck o scrisoare faimoasă, în care afirma că „medicul este, prin natura sa, avocatul săracilor”. Nenumărate sînt exemplele prin care oamenii de știință din țara noastră confirmă această aserțiune, numeroși

au fost chiar medici de la noi care consultau pe cei lipsiți de mijloace în mod gratuit. Așa a fost medicul timisorean Pavel Vasile Ungureanu (1806—1881), membru al Academiei Române și fondatorul primei reviste medicale românești de peste munți. „Constinciozitatea, iubirea de oameni peste tot, simțămîntul de libertate și dreptate, aplecarea spre arte și științe și în urmă amorea de patrie — scria el — toate acestea sînt năzuințe pentru care numai omul este destoinic”. Și iată crezul lui: „Să pot fi săracilor spre mîngiere, bolnavilor spre usurare, neamului spre folos și bucurie”. Să amintim și pe un alt apostol al „medicinii săracilor”, de astă dată muntean, autorul lucrării Mediul social ca factor patologic (1891), militant socialist, teoretician și promotor al medicinei sociale, membru de onoare post-mortem al Academiei (1948), Ștefan Stîncă. A fost medic de plasă, devotat pînă la sacrificiul pacienților săi, dar mereu destituit de autorități datorită acțiunilor sale în sprijinul populației nevoiașe. Scria: „Studiul suferințelor omului ca ființă socială ne arată că mare parte din maladii sînt — direct sau indirect — produse de afecțele mediului social în care trăim. În miinile noastre stă putința de a curma defectele inerente societății noastre”. A murit de tuberculoză, la 32 de ani, victimă el însuși a mediului social deficient, lăsînd cu limbă de moarte ca pe lespezea mormîntului său să se graveze cuvintele: „Trăiască democrația socială!”

Ne-am referit mai înainte la studenții români socialiști de la Paris. La primul Congres al Internaționalei a II-a (14—21 iulie 1889), Dimitrie Voinov și Emil Racoviță au fost printre reprezentanții socialiștilor din România, ca „delegați ai tipografilor români”. Din același grup făceau parte, printre alții, Ion Cantacuzino, Paul Bujor, Dragomir Hurmuzescu, Alexandru Radovici, I. Radovici, Petre Antonescu, nume care aveau să facă cinste științei noastre. Dacă însă spre pildă activitatea și realizările științifice ale lui Ion Cantacuzino sînt destul de larg cunoscute, nu toată lumea știe că a luptat

o viață întreagă împotriva nedreptăților sociale, că a fost strîns legat de mișcarea muncitorească, tinînd și conferințele la cluburile socialiste sau chiar scriînd, în legătură cu combaterea tuberculozei: „Se întelege, numai sanatoriile nu ajung și apoi stingerea completă a acestei boli sociale numai soluția socialistă, societatea comunistă o va aduce” („România muncitoare” din 26 februarie 1906).

Cît despre Emil Racoviță, tot ce a întreprins „se întemeiează pe o extraordinară putere morală”, cum observa academicianul Radu Codreanu. Mai puțin cunoscut decît faptul că a întemeiat noua disciplină a biospeologiei, este faptul că a reprezentat pe studenții din Iași și București la congresele internaționale ale studenților socialiști de la Bruxelles (1891) și Geneva (1893) sau că în 1918 a dispus împărțirea moșiei sale de la Surănești, cu toate acareturile și instalațiile ei, sătenilor.

Și cîte momente, fapte, nume ar mai trebui evocate! Spre pildă medicul român, asemenea lui Alex. Cioc și Mihai V. Georgescu, care au făcut parte din ambulanțele Comunei din Paris, medicii V. Răscanu, P. Zosin și E. I. Mironescu, care s-au solidarizat cu răscobilele țărănești din 1907, lecțiile de biologie pe care Paul Bujor le ținea nu doar la Universitate, ci și la Cercul de studii socialiste de la Iași în 1919, adevărata școală de idei sociale înaintate pe care Constantin I. Parhon o organizase la Spitalul Socola sau astfel de militanți ai ideilor sociale generoase ca Nicolae Zubcu-Codreanu, Ștefan C. Michăilescu, Ecaterina Arbore, Leon Gheleter, Constantin Popescu-Azuga, C. Racovski, Al. Spiroiu, C. I. Istrali, V. Crășescu, H. Aroneanu, Al. Slatincanu, Grigore T. Popa, P. Cazacu, V. Sion și mulți alții. Ei toți au fost de partea vieții și a dreptății sociale.

I. M. ȘTEFAN ■

Precizare. În articolul „Societăți științifice”, apărut în nr. 43 din 24 oct. 1986, rîndul 3, se va citi Societatea Academică Română.

Codul decodificat

Daniela a contractat o boală severă la o vîrstă fragedă. Despre „Cazul D” se vorbea în șoaptă chiar și între specialiști, ca despre un caz-limită, în care totul părea definitiv pierdut. Practic, nu se putea echilibra digestiv, orice metodă de alimentare sfîrșea printr-un eșec. Ajunseseră, cum se spune, numai „piele și os”. În momentul în care a fost internată la Spitalul clinic județean nr. 1 Dolj, Clinica de pediatrie, speranțele de salvare erau aproape nule. Daniela a fost „luată în primire” de către doctorița Elena Mustafa, asistent universitar la Facultatea de medicină din Craiova, iar cazul nu este relatat cu lux de amănunte de către **Ioan Diaconu din Craiova**.

Tînăra doctoriță a instituit, în primul rînd, un regim alimentar sever, respectiv, o dietă modulată, adaptată cazului grav, cu care era confruntată micuța pacientă. Altruistă din fire, tînăra doctoriță nu s-a dat bătută nici chiar atunci cînd, pe un ton deferent i se spunea că se bate cu morile de vînt. Să fim înțeleși din capul locului, nu era vorba de metode re-mai încercate niciodată pînă atunci, neaplicate niciodată nimănui, ci era vorba și de comportamentul fragilei Daniela în a atare tratament. După cum avea să confirme medicul Elena Mustafa, alimentele date Danielei erau administrate într-o formă „predigerată”. Fiecare gram era extrem de important în dozaajul hranei și în alcătuirea preparatului special administrat cu mare băgare de seamă Danielei.

Cu un zîmbet pieziș doctorița spune că un mare merit revine și Gheorghîței, mama Danielei, care mai nădăjduia chiar și atunci cînd speranțele fuseseră dijmuite de omenesca indoială. În cele din urmă doctorița Mustafa spune că abia acum „codul” supraviețuirii Danielei pare definitiv decodificat. După o îndelungă perioadă de spitalizare au urmat alți 2-3 ani de regim sever ținut ca la carte, de data asta acasă, sub supravegherea mamei. Daniela sorbea din ochi laptele, fructele și dulciurile pe care surorile ei, Aurelia și Mihaela, aveau voie să le mănince, iar ea — nu. Un fel de făină de orez tocată mărunt și alte câteva „ingrediente” constituiau hrana ei zilnică. Doctorița prescrieseră și chiar preparaseră „tainul” cu mina ei, apoi părinții au fost nevoiți să respecte cu sfințenie regimul mai departe. Tăranii cooperatori Alexandru și Gheorghîța Sfeclă din Poiana Mare, județul Dolj, s-au văzut nevoiți să-și introducă post telefonic la domiciliu, pentru ca sfaturile doctoriței să fie urmate întocmai. Uneori, doctorița venea pe neașteptate, cu geanta dolidora de medicamente. Ce mai la deal, la vale, vecinii spun că ani buni în sir „Daniela a avut două mame!”

Așadar, încet-încet Daniela s-a întors cu fața la viață. Aș-

dar, încet-încet imposibilul a devenit posibil. Discuțînd pe-n-delete cu doctorița Elena Mustafa nu se poate să nu-ți dai limpede seama că și-a ales această profesie dintr-o împătîmită dragoste față de prichindei, față de tineretea vîrstare. La urma urmei, în ce sens spunea că abia acum „codul” pînă mai ieri „secret” al supraviețuirii Danielei a fost, în sfîrșit, decodificat? ! Impreună cu profesorul univ. dr. Șerban Crețu și cu medicul Gheorghe Mustafa, soțul doctoriței, au realizat un preparat special — produs care recent a și fost omologat! Preparat care rezolvă, sperăm definitiv, spun specialiștii, astfel de cazuri prin care a trecut și fețița din Poiana Mare.

Așadar, în familia Alexandru și Gheorghîța Sfeclă din Poiana Mare (Dolj) este de-acum liniște. Daniela, Mihaela și Aurelia răsfoiesc niscaiva cărți de povești, descifrează tainele tablei înmulțirii ori, și mai probabil, se joacă cu mulțimea de păpuși. Adevărul este că unde sint copii e plină casa, căci ei aduc bucuriile mărunte ale vieții și

spus, pe întinsul a 5 000 de pagini a adunat mai bine de 4 000 de inscripții și epitafuri, din care 1 200 cu caracter patriotic. El a cercetat nu mai puțin de 220 de cimitire satești și comunale, orașenești și municipale. Aveam să ne convingem, cu bucuria abia stăpînită, că sint inscripții și epitafuri de pe monumentele funerare ale unor personalități de marcă și eroi din galeria culturii și istoriei naționale. Răsfoind cartea-album, gîndul m-a dus la marele nostru istoric Nicolae Iorga care, într-o scrisoare de mulțumire și răspuns scria unui învățător din Maramureș: „...cînd se va găsi cineva să cerceteze cimitirele, pe acela să-l felicitați, căci acolo există o comoară inestimabilă”. Cît de mare adevăr rostea Iorga, vom vedea de îndată.

Deocamdată să trecem fugăr în revistă și cel de-al doilea record absolut! Se consideră că cea mai mare colecție de anecdote ar aparține bulgarului Ștefan Alexandrov, care a strîns 18 200 de anecdote, clasate etnic și tematic. Iată însă că românul Dumitru Vasi-Șoimoșanu, prin-

la sinu-i ca pe copiii săi, iar viața mea toată am dat-o numai ei”. (Ioan Georgiades, mort la Tecuci, în 1877). Așadar, o idee devenită „problemă de viață și de onoare”, cum spunea cineva; o idee devenită crez și călăuză. La Roma, departe de țară, Inochentie Micul Klein scria cu cerneala lacrimilor: „Nu poți învia din morți decît în pămîntul patriei”. Să nu uităm că nici Bălcescu, nici Brîncuși, nici Enescu n-au avut prilejul să odihnească în pămîntul sînt al țării.

Pe lespede medicului Ioan Hosanu, prieten al lui Eminescu, stă scris: „...reposedat în Brașov la 22 martie/3 aprilie 1909, după o viață plină de activitate și de iubire a neamului românesc”. Pe crucea funerară a învățătorului lui Avram Iancu scrie: „Aici odihnesc moaștele lui Moise Ioanette celui deîn'taiu învățătoriu românesc din Munții Apuseni a Ardealului”. În cimitirul din municipiul Turda, județul Cluj, stă mărturie inscripția lui Ioan Opreș, ucis mișelește de jandarmii cu pene de cocoș: „Ioan Opreș care a fost împușcat mișelește de geandarmii maghiari în 8 noiembrie 1918, în etate de 40 de ani”. O altă victimă este Nicolae Bogdan: „Asasinat de bandiți în noaptea de 13 aprilie 1919 în comuna Luncă, pentru ținuta lui românească, și înmormîntat în 27 aprilie 1919, în etate de 41 de ani”.

După știința și cunoștințele noastre, în lume sint doar trei dicționare sau enciclopedii despre pietrele funerare de interes național, una editată în S.U.A., alta în Anglia și a treia în Franța. Aflăm, de asemenea, că aprecieri elogioase aduse singurului și rivnei lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu poartă girul și semnătura unor însemnați oameni de cultură și istorici. „Apreciez la superlativ inițiativa lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu și îi urez o cît mai grabnică finalizare a muncii sale de însemnătate națională”, scrie distinsul academician Șerban Cioculescu. Constantin Noica, în prefața cărții predate la Editura științifică și enciclopedică, scrie: „Două lucruri sint acelea care pot însufleți inimile noastre de români atunci cînd acestea osteneșc: cuvintele limbii și morții noștri. Cartea lui Dumitru Vasi-Șoimoșanu este itinerariul de rostire, cu rostire, a destinului nostru istoric. Oricine trăiește în iubirea țării sale, ar vrea să fie „îngropat” în cartea aceasta”.

Fără-ndoială, valoarea inscripțiilor și epitafurilor de pe morminte constituie un tezaur în patrimoniul național, istoric și cultural. Sint inscripții în lemn și inscripții în piatră bogate pentru istoria neamului nostru, pentru dreapta cinstire a unor personalități de seamă ale culturii, istoriei și civilizației românești. Alături de recunoștința noastră pentru vrednicia romanului Dumitru Vasi-Șoimoșanu, subscriem la ideea că lucrarea sa de însemnătate națională trebuie finalizată, pentru a ne îmbogăți astfel patrimoniul de vechime și de statornicie neîntrepruptă pe aceste strămoșești meleaguri, dar și pentru a înfrumuseța cu inscripții nepieritoare patrimoniul nostru de simțire, limbă și de dreaptă cinstire a eroilor și înaintașilor noștri.

DORIN SĂLĂJAN

Intimplări din cursul vieții noastre

viața este compusă în principal din bucurii mărunte. Daniela este premianta clasei, spre bucuria părinților și a dascălilor. O țărăncă a crezut în puterea vieții și a cerut cu îndîrjire ca logica vieții să fie pusă în legătura ei. O doctoriță tînără și altruistă, ambițioasă foc, i-a dublat speranțele îndreptățite altminteri, printr-un comportament moral și profesional nepe-reche. Viața și tînărul destin al Danielei și-au reintrat astfel pe făgașul normal, în drepturile lor legitime și necesare.

tr-o muncă titanică, dovedind mai multă răbdare, a strîns și catalogat 24 000 de anecdote grupate tematic în 45 capitole, de la cele mai vechi glume „patriarhale”, dovedind inteligența poporului nostru și aplicearea sa spre vorba de duh, pînă la cele mai sfichiuitoare anecdote contemporane, din care nu lipsesc sarea și piperul, cum se spune, calamburul umoristic și giubuslucurile parodice. Se știe că ne fortificăm spiritul și prin umor. Cura zilnică de „vitaminizare spirituală” o facem adesea și prin reflecțiile surizătoare.

Intr-un registru ideatic nobil inscripțiile epigrafistului transilvan ne oferă documente de o valoare inestimabilă pentru istoria neamului nostru, întru cinstirea memoriei unor personalități de seamă ale culturii și civilizației românești. Unii dintre istoricii de aiurea, „plătiți cu ziua”, cer acte de vechime unuia dintre cele mai vechi popoare din Europa, care, să ne exprimăm astfel, are înscris numele nu numai pe frunza codrilor seculari, ci și în piatra cea mai durabilă. Ce fel de inscripții adună Dumitru Vasi-Șoimoșanu? De la inscripțiile cu un fierbinte conținut patriotic, dă-tînd, de pildă, din secolele II și III e.n., pînă la altele mai vechi și mai noi asupra cărora nici măcar timpul inexorabil nu și-a pus pecetea vremelniciei, — găsim multe inscripții valoroase în cartea-album. Dăm publicității câteva dintre ele: „Hegemones imi era numele dar imi zicea și Cyzianul. Am fost arhonte cu demnitate în patria mea și am îndeplinit funcția de agorohom, am socotit prietenia față de toți ca un titlu de glorie... Salutare trecătorule”. (Secolul II e.n., județul Constanța). Reproducem epitaful altui stră-in, care ține să mulțumească ospitalierului pămînt românesc: „Tesalia frumoasă viață mi-a dat, iar dulcea Românie cu drag m-a îmbrățișat, și m-a încălzit

Patrimoniu de simțire, patrimoniu de cinstire

Brașoveanul Dumitru Vasi-Șoimoșanu, zis și Dimitrie Ardeal, deține două recorduri absolute. „Ceea ce a realizat Dumitru Vasi-Șoimoșanu este după cunoștințele mele, unic în țara noastră și poate și în alte părți”, scrie în cuvintele emoționante de recomandare academicianul Ștefan Pascu. Despre ce fel de recorduri este vorba? În 25 de ani de muncă trudnică cercetează inscripțiile și epitafurile de pe lespezi și monumente funerare. Mai concret

Civilizația pămîntului

Zona liniei de fier

De la Piatra-Olt la Rîmnicu Vilcea, acceleratul de Călimănești a început să-și inmulțească opririle neprevăzute în graficul de circulație. Motiv pentru care, mai mult din plictis, am decis să nu mă dezlipeșc de la fereastră compartimentului, să admir în voie peisajul autumnal ce mi se perindă prin fața ochilor ca într-un film de lung metraj derulat cu încetinitor. Deodată, îmi vine o idee: să urmăresc atent cum e folosit și gospodărit pămîntul aflat de-a lungul liniei de fier? Văd că, pe alocuri, bună parte din zona căii ferate dintre Feșcălia și Zăvideni este lăsată în paragină. Pămîntul e nemuncit. Plin de scăieți, de mărăcini și buruieni. Găsești aici tot ce vrei și ce nu vrei: bălți poluate de petrol și păcurină scursă din cisterne, resturi de prefabricate, șine vechi și traverse putrede de cale ferată. Peste șanțul de scurgere a apelor pluviale, zac abandonate câteva conducte de aluminiu, folosite cîndva la irigaț sau desecat.

Trecem prin gara Strejești și privirea îmi stăruie de-a lungul căii ferate. Și aici, pe margini, zac vraște fel de fel de gunoaie menajere, cratiți, lighene, aragaze vechi, țevi ruginite, traverse abandonate. Cu cît înaintăm spre Zlătărei cu atît spiritul gospodăresc e mai bătut de soartă. Intr-o gară mică, peste linii, direct peste niște pietre mari, colțuroase, au fost descărcate vagoane întregi de amendamente calcaroase. Oamenii au luat cît au putut lua. Cît au putut scoate de sub pietre. Risipa-i evidentă la tot pasul; același aspect dezblat de neglijare a pămîntului. Din loc în loc, mărăcini și scăieți înțesați de hirtii, punși și bucăți colorate din material plastic, fier-beton, sticle aruncate...

Acceleratul oprește câteva minute la Zlătărei, apoi își continuă drumul spre nord, spre Drăgășani.

Rămîn în urmă, dincolo de aliniament, câteva depozite de materiale; unele-s de cherestea, altele de lădițe pentru legume-fructe etc. Chiar grădinile și casele oamenilor, în partea lor dinspre calea ferată, sint — acesta-i adevărul! — mai prost gospodărite. În dos sau în spate, cum se zice, chiar pe zonă sint scoase parca inadins la iveală mormane întregi de gunoaie, resturi de coceni și băle-gar.

Situația e aceeași la Băbeni, la Govora, la Rîureni, la Rîmnicu Vilcea.

Ce se impune? Aici, ca și la asfalt, pe marginea șoselelor sau autostrăzilor, se pune la fel de acut problema bunei gospodăririi, curățeniei, a unui peisaj civilizat. La o socoteală, numai fierul vechi ne-strîns de pe marginile căilor ferate și din zona apropiată — șuruburi, saboți, recipienți uzați, țevi, roți sparte și altele, și alte fieroteni — s-ar ridica, pe țară, la mii și zeci de mii de tone. La fel cu pămîntul nelucrat din zonă.

Ce părere au Regionalele de căi ferate? Dar M.T.T.C.-ul? Am dat doar un semnal...

MIHAI STĂNESCU

Băieții erau mai mult decît incintați de sarcina ce-o primiseră. Trebuiau să ducă la grajdul din sat, cei trei cai care lucraseră la transportul sfeclei de zahăr din cîmp la siloz. Simțînd că în curînd vor fi acasă, unde îi așteaptă traista cu ovăz, caii nu trebuiau prea mult îndemnați. Cu cei doi băieți de la care mai primeau din cînd în cînd cîte o bucă-țică de zahăr și care îi încopereau cu păturile cînd erau transpirați sau le era frig, erau în cele mai bune relații. Cînd puștii s-au apropiat de ei să-i încalece, caii au scos un for-năit prietenos și au pornit-o imediat fără să fie nevoie ca băieții să tragă de frîie. Șiau ei drumul. Cînd călăreții s-au apropiat de drumul asfaltat pe care urmau să-l traverseze, caii s-au oprit tot fără ca puștii să „manevreze comenzile”. Șiau, deci, și ei ce însemnă triunghiul cu virful în jos, din tablă vopsită alb cu margini roșii. „Ia te uită, Năică, ăstia știu să cedeze trecerea și să se asigure”. „Cu alte cuvinte, răspunse Mircea, sint mai discipolinați decît cei care vin cu bicicletele de la cazanul cu țuică din deal, și fac slalom prin fața

camioanelor, ai căror șoferi, pun niște frîne cumplite pentru a-i feri”. Cînd șoseaua a devenit liberă, caii și-au reluat mersul. Din nou murgul, aflat în avangardă, a for-năit, întorcînd ușor capul spre călăreț. „Nu-i așa că am procedat bine, stăpîne?”, părea el a spune. Drept recom-pensă, băiatul îi mingie pe coamă. În ariegardă, pășea cuminte un călăt roib, ceva mai scund. Dacă priveai în ochii lui, constatai o undă de tristețe. „Adică, pentru că sint mai mic, pe mine m-ați lăsat neîncălecat? Nu-i frumos din partea voastră! Se putea găsi în toată comuna asta un puști care să mă onoreze și pe mine!” „Viorele, Viorele, strigă un băiețuș cu zulfii aurii, cam de 6 ani, spre călăreții din avangardă, lasă-mă să-l încalec eu pe roib”. „Tu, mă, care nici nu mergi încă la școală? Te și văd în postura de călăreț! Hai, urcă, vrem să vedem și noi minunea asta!” Coloana se oprește pentru a asista la încercările, mer-cu eșuate, ale celui mic de a urca pe cal. Roibul manifesta cea mai mare bunăvoință. S-ar lăsa jos, precum cămila, dacă ar putea. Se uită acum cu părere de rău spre micuț. „N-am cum să

te ajut, prietene”. „Sinteți răi, ați fi putut cobori de pe cai să mă ajutați și pe mine”. „Ușor de zis, dar cine răspunde, dacă pică de pe cal, față de părintii tăi?” „Că voi tare mari mai sinteți, beduinilor!”

Micul convoi se îndreptă spre cel mai dificil punct al traseului ce trebuie să-l parcurgă, șoseaua națională aglomerată la

Cronica șoselei

Salt fatal

acea oră de seară. Camioane, autoturisme, căruțe, biciclete. Toți se grăbesc să ajungă acasă. Au trecut cinci minute de cînd coloana staționează. Traficul neîntreprupt o împiedică să traverseze drumul. Băieții, la fel ca patruzeții, manifestă pacientă. Iși dau perfect seama ce ar însemna forțarea trecerii șoselei. Se aude un lătrat furios. Violel către Petru: „Care îi javra ce latră așa în disperare?” „Nu-mi

dau seama, lătratul se aude undeva în spatele coloanei noastre”. Se observă acum limpede cîinele furios. E o javră de curte, de culoarea vulpii, care se tot repede spre roib. Unii cai îi tratează pe cîini cu indife-rență. Îi privesc parcă amuzați cum latră la ei. Nu-și pun min-tuca cu obrăznicie potăi. Îi lasă să latre pînă se plictisesc. Se dovedește încă o dată că indife-rența constituie o armă redutabilă pentru descurajarea adversarului. În alte cazuri, caii, nu permit cîinilor să-și facă de cap la nesfîrșit. Nu-s puțini cîinii care au depășit măsura și au fost trimiși pe lumea cea-laltă de copitele unor cai ajunși la limita răzbdării. Roibul suportă însă cu stoicism atacurile tot mai insolente ale roșiaticului, care mai-mai să-l muște de picioare, pare că nu va renunța niciunul la atacurile în valuri asupra căluțului nevinovat. S-a creat pe șosea un moment de respiro și cei doi călăreți au reușit să traverseze șoseaua. Roibul, preocupat de atacurile corcicirii de cîine-vulpe, a ră-mas în urma coloanei. Sint cai care, așa cum arătam, îi pun la punct urgent pe reprezentanții neamului ciinesc, dar există și

patrupele care manifestă o frică de moarte cînd javrele devin sadice. Așa și roibul, care a luat-o acum la fugă pentru a se feri de atacurile roșcatului. Căii, de regulă, feresc oamenii căzuți la pămînt, evită obstacolele. Cînd sint în pericol se pare că nu mai țin cont de nimic. Roibul, pentru a se feri de pericolul mușcăturii, a făcut un salt disperat spre șosea. Tocmai cînd se apropia de locul cu pricina un autoturism. A aterizat cu picioarele din față pe capota mașinii. Cu copitele puternice și dure a străpuns parbrizul, prăvălindu-se peste ocupanta locului din dreapta șoferului. Soția pilotului, o femeie de 40 de ani, este rănită grav la cap și suferă numeroase fracturi costale. Patrupeul, străpuns de tabla acuzată a autoturismului transformat în epav, moare pe loc. S-ar părea că e vorba de o intimplare absurdă, de un caz fortuit. La mijloc e însă tot o neglijență, de fapt un lanț de neglijențe, începînd de la șeful de fermă și terminînd cu ingrijitorul de animale. Ghinionistul șofer nu putea în nici un fel evita acest accident stupid.

VICTOR BEDA

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● O sesizare, pe care în actualele condiții de economisire a energiei și combustibililor o socotim drept o propunere, ne parvine din partea lui **Petre Suciu din Tg. Mures, strada Securilor Martiri, nr. 2/B**: „Ca urmare a crizei de energie, foarte mulți consumatori am trecut la înlocuirea becurilor cu incandescente cu tuburi fluorescente, făcând în acest sens cheltuieli suplimentare substanțiale, dar justificând acest aspect în perspectivă. Iată, însă că tuburile de 14 și 20 wati, cele mai căutate, au dispărut din comerț de peste un an de zile, lucru constat atât de către noi cit și de lucrătorii magazinelor de specialitate. Au dispărut fără urmă și starterele de 20 — 40 wati, fiind înlocuite cu startere așa-zis „universale“, care se încapătează înăuntru și nu fi folosibile la tuburile în cauză. În această situație mulți au demontat aceste lămpi — mult mai economice din punct de vedere al consumului de energie în băi de pildă, sau bucătării, camere de dormit, divane etc., trecând din nou la becurile cu incandescentă, deci la risipă. Rugăm insistent pe producători să aprovizioneze magazinele cu tuburi în cantități suficiente și să se treacă iar la fabricarea starterelor de 20 — 40 W., singurele care se pot folosi la tuburile respective, calitatea acestor tuburi fiind necesar a se privi cu toată seriozitatea și simțul de răspundere necesare.“

● **Primim, din partea Cooperativei „Sirguinta“ — Tîrgoviste**: „Cu privire la cele semnalate în revista dv. în articolul „Obiceiuri vechi în haine noi“ din nr. 35/29 august 1986, în legătură cu abaterile săvîrșite de responsabilul **Ion Stan** de la unitatea de comandă nr. 9, vă comunicăm: fiind act de atitudine de toleranță a abaterilor disciplinare a cooperativelor din subordine și de nerespectarea termenelor de probă și la gata, în conformitate cu Decizia nr. 76/79 a UCECOM, cazul a fost pus în discuția Comitetului executiv al cooperativei, care a hotărît sancționarea tov. **Ion Stan** cu avertisment, cazul fiind prelucrat în sedinta de decada din 11 septembrie cu toți responsabilii de unități.“

● **Procuratura județului Gorj**: „Verificându-se aspectele sesizate revistei „Flacăra“ de către **Dumitru Dîmărescu** din comuna Stănești, s-au stabilit următoarele: numitul **Romică Anghel** și **Ion Petre** încadrati în unități socialiste, pentru fapte de tulburare a liniștii publice au fost sancționați contravențional de organele de miliție, în baza Decretului nr. 153/1970; stabilindu-se săvîrșirea infracțiunii de furt în paguba avutului obștesc de către **Romică Anghel**, aceasta urmează a fi trimisă spre analiză Judecătoriei Tg. Jiu, căreia îi revine competența judecării cauzei.“

● „Vă scriu în numele mai multor cetățeni din satul **Ruseni**, precum și a cetățenilor din satele **Poiana Teiului**, **Topolicești** și **Golu** din comuna **Poiana Teiului**, județul **Neamț**; este vorba de podul ce leagă satul **Ruseni**, peste râul **Bistrița**, de satele comunei, respectiv de șoseaua națională. Acest pod făcut din lemn este acum într-o fază foarte avansată de uzură, lemnele au putrezit, nu poate rezista la o sarcină mai mare de 500 kilograme. Intrucît țarina satelor mai sus-aratate se află peste podul acesta, ne este foarte greu, nu avem pe unde să aducem recolta de fin acasă, pentru hrana de iarnă a vitelor. S-au alocat sume de bani pentru construirea unui nou pod, dar nu și cantitatea de lemn necesară, aproximativ 300 mc.; întirzie însă aprobarea Ministerului Silvicului. Ani-male însă un cunoscut aceste lucruri, ele cer fin de mîncare, noi pe unde să-l aducem?“ (**Mircea Dascăl, comuna Poiana Teiului, județul Neamț**).

● **Consiliul popular al municipiului Brăila**: „Privind scrisoarea adresată de către numitul **Ionel Gheorghe** din comuna **Vădeni**, om al muncii la Șantierul Naval **Brăila**: prezentînd Comisiei sociale din unitate recomandarea de schimbare a locului de muncă, cererea acestuia a fost analizată și s-a comunicat secției ca numitul să lucreze numai într-un singur schimb, fără program de lucru prelungit; totodată, în cadrul secției s-a luat mă-

sura de a lucra în cadrul atelierului de debitare, activitate ce nu solicită efort fizic mare, avînd astfel posibilitatea de a urma tratamentul prescris și a-și putea refăce capacitatea de muncă.“

● „Vă scriu în numele unui grup de stupari clujeni care, conform prevederilor Programului de dezvoltare a agriculturii s-au străduit în primăvara și vara acestui an să sporească simțitor numărul familiilor de albine și producția acestora, obținînd rezultate multumitoare. A venit însă toamna și odată cu ea anumite necazuri: parazitul **varroa jacobsonii**, care bintuie de mai multi ani, s-a înmulțit în proporții pemeiintilnre infestînd albinele și distrugînd un mare număr de familii. Combaterea acestui parazit se realizează cu ajutorul preparatului românesc de mare eficiență — „**Sineacar**“. Spre surprinderea și nemulțumirea noastră, anul acesta filiala clujeană a Asociației crescătorilor de albine a distribuit preparatul doar pentru un singur tratament, în loc de trei, cit ar fi fost necesar, iar parazitii rămasi continuă să nimicească familiile de albine, noi asistînd neputincioși la această teribilă distrugere. Poate că prin apariția acestor rînduri cei în drept ne vor veni în ajutor, și asta cit mai repede, intrucît tratamentele pentru combaterea varroei nu se pot face în zilele cu temperatură prea scăzută. (**Victor Lenta, strada Al. Moghioros, blocul F, apartamentul 35, Cluj-Napoca**).

● **Din partea Procuraturii Generale a R.S.R.**: „La plîngerea adresată redacției de către **Constantin Ciocos** din **Băilești**, strada **Progresului nr. 75**, județul **Dolj**, trimisă nouă spre rezolvare, vă facem cunoscut că pentru încălcarea atribuțiilor de serviciu cu privire la internarea și supravegherea necorespunzătoare a gravidei **Maria Ciocos**, care a avut drept urmare moartea acesteia, inculpatele **BIRZOI ELENA** și **CRACIUNOIU FLOAREA**, care au funcționat ca moașe la Spitalul orășenesc **Băilești**, au fost trimise în judecătoria de Procuratura județeană **Dolj**, pentru comiterea infracțiunii de ucidere din culpă.“

● „Mă numesc **Emil Păun**, domiciliu în **București**, Calea **Plevnei 5-7**, etajul I, apartamentul 3, sectorul 5 și vă informez că de aproape un an caut un amortizor pentru ușa portbagajului autoturismului „**Oltecit**“ de care-l posed. M-am adresat **IDMS** (adresa nr. 4365/17.04.86), care mi-a recomandat să caut la autoserviciile din străzile **Făgetului**, **G. Alexandrescu** sau **Pantelimon**, sau la magazinul de piese auto din **Gara de Est**. Negăsînd această piesă nici pînă în ziua de azi, apreciez răspunsul **IDMS** ca pur formal (nr. 3463/5.05.86) și lipsit de acoperire. Vă rog insistent să mă ajutați, prin publicarea rîndurilor de mai sus, să pot obține această piesă deoarece pe lângă faptul că ușa portbagajului are o greutate apreciabilă, accesul la acesta este extrem de incomod în lipsa amortizorului cu pricina.“

● **Consiliul popular al Sectorului 4**: „Referitor la scrisoarea numitului **Andrei Caza**, om al muncii la **Grădinița de copii nr. 199**, pînă care acesta solicită sprijin în obținerea unei locuințe, vă comunicăm că situația locativă a dînsului a fost rezolvată de către Inspectoratul școlar al Sectorului 4, prin atribuirea garsonierei nr. 15, blocul **Brincoveanu — B.46**.“

● **Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului**: „În legătură cu scrisoarea profesoarei **Elisabeta Stamate**, vă facem cunoscut că aceasta a fost rezolvată în mod favorabil de către Inspectoratul școlar al județului **Vaslui**, titularizarea numitei efectuîndu-se în condițiile vacanțării unei catedre de limba și literatura română la școala **Blăgești**, începînd cu data de 1 septembrie 1986.“

● „Mă numesc **Ovidiu Savin** și locuiesc pe strada **Locotenent Negel nr. 66**, sectorul 6, **București**. În data de 9 iunie 1986 am achitat suma de 1500 lei, contravaloarea unui bransament de apă la căminul numărul 64 — proprietar **Eugenia Comănescu**. După efectuarea lucrării de către un angajat de la **ICAB-Uzina de apă Grozăvești** (după care tot eu a trebuit să alerg, pentru a-l pofti să execute lucrarea pentru care plătesem), căminul s-a umplut de

apă, respectivul angajat fîsurînd țeava la fixarea apometrului. De mai bine de trei luni ațit eu, beneficiarul lucrării, cit și **Eugenia Comănescu**, cea care a avut bunăvoința să-mi aprobe efectuarea bransamentului de la căminul numărul 64, încercăm zadarnic să-i convințem pe tovarășii de la **ICAB-ul** respectiv să poftescă să remedieze defecțiunea avînd în vedere că iarna se apropie, apa din cămin se infiltrează în subsolul imobilului nr. 64 iar apometrele sînt sub apăsînd împiedicînd citirea corectă a consumului. Cu speranța că vom primi ajutorul cuvenit... etc.“

● **Consiliul popular municipal Drobeta Turnu-Severin**: „Privind scrisoarea adresată redacției de către numitul **Ion Katschka**, prin care solicită repartiția unui spațiu corespunzător de locuit din fondul locativ de stat: numitul este om al muncii în cadrul Direcției sanitare iar soția sa prestează activitate în cadrul aceleiași unități. Are doi copii de 16 și respectiv 10 ani. Au locuit pe strada **W. Mărăcineanu nr. 4**, într-un apartament de confort II, compus din 2 camere și dependințe. Li s-a repartizat de către Direcția sanitară apartamentul 2, scara I din blocul R. 3, cartier **Crihala**, de confort I, compus din 3 camere și dependințe.“

● „Necazul nostru — căci așa îl numim — al călătorilor de pe ruta **SEBIS — INEU** a **Autobazei nr. 4 Sebiș**, se referă la anularea absolut nemotivată a cursei cu plecarea la orele 7 din **Sebiș** și înapoierea la orele 14 din **Ineu**, situație ce afectează călătorii începînd cu elevul de clasa I-a și sfîrșind cu cel mai vîrstnic. Și asta deși abonamentele au fost plătite la timp!... Motivele invocate sînt diverse: autobuze defecte din lipsa unor piese, soferi care nu vor (?) să efectueze cursa etc. Dar curse în convenție cum se pot face?! Cum de se pot face cursele speciale — pentru nunți?! Pe nimeni de la această autobază nu interesează cu ce ajung copiii la școală, oamenii muncii la serviciu? Înțelegem economiile de combustibil, dar nu crasa neglijență manifestată la autobaza respectivă: a apăru un articol și în ziarul „**Flacăra roșie**“ al județului **Arad**, în același sens, dar nici acestui apel nu i s-a dat vreun răspuns cit de cit plauzibil“ (scrisoarea este semnată de un număr de 31 cetățeni, călători pe ruta: **Sebiș — Birsa — Aldești — Voivodeni — Minerău — Ineu**).

● **Consiliul popular al județului Mehedinți**: „Referitor la scrisoarea prin care **Ștefan Secărețe** solicită sprijin pentru a primi lot în folosință, intrucît **C.A.P. Grozăvești** i-a retras acest drept de doi ani; anexînd în același timp un tabel cu un număr de 90 cetățeni care dețin plusuri de lot în folosință, pentru care solicită să se ia măsuri legale: din verificările efectuate, a rezultat că într-adevăr conducerea **C.A.P. i-a** retras dreptul la lot în folosință intrucît nici el și nici soția sa nu îndeplinesc condițiile legale pentru deținerea unui lot în folosință. Menționăm însă că la intervenția **U.J.C.A.P.-Mehedinți**, **C.A.P. Grozăvești** a aprobat ca familia cetățeanului **Ștefan Secărețe** să fie trecută la cazuri deosebite și să primească suprafața de 15 ari ca lot de folosință. În legătură cu cei 90 cetățeni care dețin plusuri de lot, putem arăta că au fost luate măsurile necesare pentru eliminarea unor astfel de aspecte iar **Consiliul de conducere al C.A.P. — prin Hotărîrea nr. 2/1986** — a stabilit ca un număr de 76 de cetățeni din totalul de 90, care nu îndeplinesc condițiile legale pentru a deține aceste suprafețe, să fie impuși la plată conform Decretului nr. 208/1981; pentru ca situația să nu se mai repete și în anul curent, **C.A.P.-ul** a încheiat cu aceștia din urmă angajament global pentru plusurile de lot iar retribuirea se va face cu respectarea prevederilor legale“. Rezolvarea, recunoaștem, este meritatorie: formularea însă — oricum ai lua-o!? — te pune pe gînduri.

● **Din Scornicești — Olt, Laurențiu Lăpușoiu** (B-dul **Muncii, blocul 52, scara B, etajul 1, apartamentul 2**), dorește „să ne aducă la cunoștință“ următoarea stare de fapt pe care o rezumăm în trei puncte:

„În luna ianuarie anul curent, am solicitat la **Librăria „Cartea prin poștă“** unele cărți; am așteptat vreo patru luni, oferta însă a întirziat să se arate. Prin luna iulie, am făcut o a doua comandă, aceleiași librării, și pentru aceleiași cărți; rezultatul a fost același. Mă întreb: pentru ce librăria își mai face atîta reclamă, prin diverse publicații, dacă tot nu onorează comenzile?!“

● **Consiliul popular al municipiului Galați**: „În legătură cu sesizarea **Elenei Manole** din **Galați**, strada **Traian 54, blocul C, apartamentul 6**, referitoare la defacerea contractului de muncă a fiului său, încadrat la **Cooperativa „Metalul“** din **Galați** ca strungar: din discuțiile purtate în prezent, s-a stabilit ca, în urma prezentării certificatului medical din care reiese că fiul nu poate presta meseria de strungar fiind bolnav de inimă, acestuia din urmă să i se rezilieze contractul de școlarizare prin școala **UCECOM** la cererea sa, fără imputarea cheltuielilor de școlarizare. Totodată, fiul numitei **E.M.** a fost reorientat spre o meserie mai ușoară — tapițer sau cizmar — la **Cooperativa INFRĂȚIREA**, din cadrul **U.J.C.M. — Galați**.“

● „În luna aprilie a.c., am cumpărat de la unul din magazinele de resort două lanterne **SOLARIS — TIP DNFP-6.R. 20**, la prețul de 110 lei bucata, fără becuri — am fost asigurată că vor sosi și becurile necesare: 1,6v./2,4 w — care becuri nu și-au mai făcut apariția nici după șase luni de la punerea în vizină a acestor frumose, și mai ales utile, lanterne. Noi, cumpărătorii, ce facem, ne uităm la ele?! Cei care le-au produs, vinzîndu-le pe piață, nu trebuiau să le asigure folosința? (**Anca Mănăilescu, strada Floare Roșie nr. 4A, bloc 55, scara 2, apartament 35, sector 6 — București**).

● **Consiliul popular al județului Călărași**: „Urmare scrisorii tovarășei **Nela Cojocaru** din orașul **Oltenița**, strada **Mărășești, blocul 105, scara A, apartamentul 15** — care solicită sprijin în încadrarea în cîmpul muncii — vă informăm: aceasta a fost încadrată în atelierul de ceasornicarie din cadrul **C.P.A.D.M. Mitreni**, începînd cu data de 21 09 1986.“

● „Cu doi ani în urmă, cineva a luat laudabila inițiativă de a se monta un ceas electronic la intersecția **Drumul Taberei** cu **bd. Moghioros**. Ne-am bucurat, firește, în drum pe acolo ne puteam potrive ceasurile după ora exactă. Bucuria noastră a fost însă de scurtă durată, intrucît, iată, se împlinesc aproape un an de cînd respectivul ceas public... se odihnește. Mă întreb: nu-i văcat de sumele investite, de muncă dăpusă la montarea acestuia? Este, oare, mai complicată simpla întretinere a unui aparat public atît de necesar, decît însăși montarea acestuia?“ (**Andrei Kapitan, strada Nero, blocul 025, apartamentul 214, sectorul 6 — București**).

● **Oficiul județean de turism Covasna — Sfîntu Gheorghe**: „Ca urmare a sesizării cetățeanului **Alexandru Bocancea** apărută în revista **FLACĂRA nr. 36/5.09.1986**, vă comunicăm următoarele: cele relatate de numitul sînt reale, acesta neputînd fi primit la hotelul „**Capri-oara**“ din stațiunea **Covasna** (unde fusese programat), datorită afluenței de turiști străini pe de o parte, pe de alta, slabei organizații a muncii din partea conducerii **CHR Covasna**, care a dus la supraîncălzirea unor locuri. A fost sancționat directorul stațiunii, cu reducerea pe timp de o lună cu 10% a retribuirii. Ne cerem scuze pentru cele întimplate și vă asigurăm că o astfel de situație nu se va mai repeta în viitor.“

● **Cristian Vojniac** din **București**, strada **Maior Ion Coravu nr. 45, blocul H.2, scara A, apartamentul 10, Sectorul 2**, ne sesizează că de mai multă vreme lipsesc din magazine unele piese destinate unor instalații electrice, piese fără de care acestea din urmă devin obiecte inutile, nemaiputînd fi folosite; în cazul de față este vorba de acele mici beculețe cu lupă ce echipează îndeobste lanternele „**Luminița**“ (produse de Întreprinderea „**Elba**“) și „**Șoim**“ (**IPPSC — Cluj-Napoca**). În speranța că numitele producătoare vor recepționa acest semnal, publicăm rîndurile de mai sus.

● **Consiliul popular al municipiului Iași**: „În cuprinsul scrisorii adresate de **Constantin Apetrei** din **Iași**, strada **Ștefan cel Mare nr. 11**, prin care acesta solicită sprijin în rezolvarea problemei sale locative, în sensul atribuirii unui spațiu corespunzător numărului de membri ce compun familia dumnealui, analizînd situația respectivă, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului **Iași** i-a atribuit lui **C.A.**, în zona **Nicolina**, blocul **B. 996**, scara **B, etajul 3**, apartamentul **10**, compus din patru camere. Numitul a fost invitat la **I.G.C.L.** să-și perfecteze formele de închiriere.“

Pagină realizată de **HORIA PĂTRAȘCU**

Poșta redacției

● **Drăgoi Neagu — com. Ion Roată, jud. Ialomița**: 1) S-a stabilit să vi se restituie suma cu care ați contribuit ca parte socială pînă la pensionare. 2) Pentru ca soția dv. să primească lot în folosință, trebuie să-și dovedească cu documente medicale incapacitatea de muncă. ● **Ion Cristache — com. Coșereni, jud. Ialomița**: Prezențați-vă la serviciul **TBC** din cadrul Direcției sanitare județene și la comisia de expertiză a capacității de muncă, cu actele necesare întocmirii dosarului de pensionare. ● **Ricean Mirela Cristina — Tg. Mures, Ion Daniela — Rm. Vilcea**: Reveniți cu altă scrisoare în care să indicați adresa exactă. ● **Dobre Elena — com. Valea Stănciului, jud. Dolj**: Greșeala este în primul rînd a dv. și a soțului, că nu v-ați achitat la timp impozitele și amenda. ● **Sandru Nicolae — Tg. Jiu**: În conformitate cu prevederile Legii 5/1973, și dv. și soția aveți dreptul să vă adresați cu cereri scrise către **C.O.M.** din unitățile unde muncii, ambele fiind beneficiare de apartamente. ● **Dima Niculina — com. Tinosu, jud. Prahova**: Certificatul medical ce vi s-a eliberat atestă că vă aflați într-o situație deosebită și deci, conform Statutului **C.A.P.**, aveți dreptul la lot în folosință. ● **Drăgulescu Ion — Craiova**: Comitetul executiv al Consiliului popular municipal **Craiova** a dispus ca **E.C.R.A.L. Craiova** să execute urgent lucrările de hidroizolație necesare. ● **Ionescu Constantin — Craiova**: Prezențați-vă la Consiliul popular municipal cu hotărîrea judecătorească de evacuare pentru a fi înscris pe lista de priorități pentru pensionari. ● **Dumitrache Elena — București**: În cazul în care părinții stabilesc de comun acord ca, pentru o perioadă, copiii minori să aibă o altă locuință, ei își păstrează drepturile și obligațiile ce le revin potrivit legii. ● **Tănăsioiu Dumitru — satul Căngăgia, com. Baia, jud. Tulcea**: Potrivit prevederilor art. 18 (1) din **Legea 26/1967**, unitatea care v-a detașat este obligată să vă acorde concediul de odihnă și drepturile bănești. ● **Robescu Adriana — Craiova**: Transferarea pe un post de învățător într-o localitate declarată prin lege oraș mare e posibilă dacă ați fost titulară într-o unitate școlară dintr-un oraș de același grad. Altfel puteți ocupa un asemenea post numai prin concurs, în condițiile legii. ● **Mulescu Ecaterina — Constanta**: Trebuie să vă prezentați cu toate actele la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Oameni exemplari

Secretul succesului: să nu te dai bătut

Audiențele s-au terminat. O femeie tină, îngândurată, se desprinde de la masa de lucru și privește orașul. Lumina filtrată a soarelui colorează imaginea. Ce bine arată Craiova cu noile clădiri, cu rondurile florilor de toamnă, cu perfectă curățenie a străzilor. Tină femeie observă gestul unui trecător care vrea să arunce un ambalaj pe trotuar, e gata să-i strige de la geam, „de ce omule, de ce-ți bati joc de munca altora?”, nu este nevoie pentru că hirtia ajunge în cos.

Elena Pădeanu, după primele ore de audiență cu publicul, e mai convinsă decât oricând că rezolvarea problemelor reale ale orașului nu trebuie întârziată nici cu o zi. Zimbeste amuzată, deseori cetățenii, adresându-i-se, încurcau „tovarășă secretară cu tovarășă judecătorească”. Imi explică.

— Nu-mi da pace un gând nu de azi, de ieri... De ce unii vor cu orice preț să țină cont numai de interesul lor limitat, de ce ceea ce se întâmplă cu celălalt nu-i preocupă de loc?!

— Vă referiți la disputa celor doi vecini pentru o intrare separată?

— Și la ea... O poartă nu e de ajuns pentru două familii? Le trebuie încă una, să nu se „deranjeze” unii pe alții?!

— Vin la primărie și cu asemenea probleme?

— După ce au fost întâi, și de mai multe ori, pe la tribunal.

— I-ați întâlnit și acolo?

— Eu și colegii mei judecători. Acesta e un aspect, dar

sunt altele cu adevărat serioase și critice pentru viața unui om. O femeie, părăsită de sot, este în pericol să i se ia apartamentul, pentru că repartizarea a fost pe numele bărbatului care nu mai lucrează la aceeași întreprindere.

— Și fabrica își „revendică” apartamentul?

— Intocmai!

Este o zi blândă de toamnă, probabil una dintre ultimele, în care stăm cu ferestrele larg deschise. Soarele este un proiector puternic pe chipul secretarei Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova. Educatoarea, judecătorească, se ocupă cu aceeași chemare de cauze și suflete. Într-alte forme. De aceea o poartă oarecare, dintr-o gospodărie cu 2 vecini în complet, poate fi un subiect de meditație, chiar dacă ea vorbește, în primul rând, despre caracter și apoi despre nevoi. Un cetățean care se adresează cu o problemă, mare sau mică, trebuie tratat cu toată comprehensiunea, indiferent dacă are sau nu dreptate.

— Sper, ca prin munca mea, să-i determin pe unii craioveni să înțeleagă că respectându-i și înțelegându-i, nu înseamnă să ne „potopească” cu scrisori, cu audiențe. Orice certă în familie, sau orice neînsemnată altercație cu vecinul, dacă nu ajunge la tribunal, atunci ajunge la primărie. Și porții pe această pantă nu se mai opresc. Voi depune eforturi, alături de colaboratorii mei, pentru întărirea educației civice, pentru a ne privi mai mult faptele, atitudinile noastre și apoi pe ale celorlalți...

— Ca educatoarea nu aveți un program riguros... Dacă o mamă întârzie la lucru rămânând cu copilul său până venea să-l ia acasă...

— Era bine venită când izbutea să sosască, pentru că știu, din experiență, că altfel ar fi alergat să-și ia puilul în brațe.

— Ca judecător nici atât nu se putea vorbi de un program fix.

— Nu mi-am propus o viață cu program fix „între orele cutare și cutare”. Sunt cu totul la dispoziția profesiei mele. Imi ador sotul și copilul, care mă înțeleg dacă nu am timp să pregătesc trei feluri de mincare. Ceasul nu e o piedică pentru noi. Băiețelul meu, e într-o treia, are o învățătoare cu care as fi vrut să semăn, deci am un mare ajutor, eit lipsească eu e și mamă pentru el.

— Din puținul timp care vă rămâne, mai aveți ore de citit, de privit un film?

— Dacă vrei le poți face pe toate! Nu vă ascund, citesc mai mult legi, cărți de științe juridice, pe celelalte, eseuri, romane captivante, le las pentru concediu.

— Filmele le vedeți tot cu ochi de judecător?

— Cu această privire m-a înzestrat mama. Sunt o necrutătoare... sentimentală. De curând am văzut un film care mi-a mers la inimă, m-am gândit mult la el, pentru că exorimă și crezul meu, „Iauna vieții e să nu te dai bătut!”

— Trebuia să mă decid. Simteam că sunt în stare de mai mult, că voi fi un om obiectiv al legii, dar întotdeauna cu

multă căldură frățească pentru cauza celor ajunși la tribunal.

La 6 iulie 1980 Elena Pădeanu, tină căsătorită, cu un băiețel de doi ani, își lua rămas bun de la educatoarea Elena Pădeanu. La 7 iulie 1980, tină de 29 de ani, încercând să-și pună frână în clocotul emoliilor, intra sfioasă în biroul președintelui Tribunalului din Craiova să se prezinte la lucru... Peste câteva zile, apărea pe rol, primul proces având în completul de judecată pe Elena Pădeanu.

— Deși tină începătoare nu mi-am călcat niciodată pe conștiință, nu m-am lăsat influențată în concluzii dacă am crezut, cu probe irefutabile, în nevinovăția unui om. Convingerile mele trebuie să fie ale mele, nu izvorite din romane, din filme, din păreri ale altora...

Ochii copiilor, lumina lor dulce, au stat alături de Elena Pădeanu în sălile de judecată.

Disputa dintre tată și mamă, nu trebuie să-i atingă pe ei. Copiii trăiesc confruntările dintre cei mari, le amplifică, nu le înțeleg și suferă pentru că ei își iubesc amândoi părinții.

— Ați avut de judecat mai ales cauze civile?

— Cazistica normală, cu tot ce intră pe rol. Dar ori de câte ori am putut, prin hotărârea judecătorească, bineînțeles respectând litera legii, să repar o ruptură, între doi oameni care s-au iubit, am făcut-o cu gândul la ochii copiilor, la suferința lor.

De la 1 octombrie 1986 a început o altă pagină din viața Elenei Pădeanu, fiind promovată în funcția de secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular din municipiul Craiova. Educatoarea, judecătorească, se ocupă cu aceeași chemare de cauze și suflete. Într-alte forme. De aceea o poartă oarecare, dintr-o gospodărie cu 2 vecini în complet, poate fi un subiect de meditație, chiar dacă ea vorbește, în primul rând, despre caracter și apoi despre nevoi. Un cetățean care se adresează cu o problemă, mare sau mică, trebuie tratat cu toată comprehensiunea, indiferent dacă are sau nu dreptate.

— Sper, ca prin munca mea, să-i determin pe unii craioveni să înțeleagă că respectându-i și înțelegându-i, nu înseamnă să ne „potopească” cu scrisori, cu audiențe. Orice certă în familie, sau orice neînsemnată altercație cu vecinul, dacă nu ajunge la tribunal, atunci ajunge la primărie. Și porții pe această pantă nu se mai opresc. Voi depune eforturi, alături de colaboratorii mei, pentru întărirea educației civice, pentru a ne privi mai mult faptele, atitudinile noastre și apoi pe ale celorlalți...

— Ca educatoarea nu aveți un program riguros... Dacă o mamă întârzie la lucru rămânând cu copilul său până venea să-l ia acasă...

— Era bine venită când izbutea să sosască, pentru că știu, din experiență, că altfel ar fi alergat să-și ia puilul în brațe.

— Ca judecător nici atât nu se putea vorbi de un program fix.

— Nu mi-am propus o viață cu program fix „între orele cutare și cutare”. Sunt cu totul la dispoziția profesiei mele. Imi ador sotul și copilul, care mă înțeleg dacă nu am timp să pregătesc trei feluri de mincare. Ceasul nu e o piedică pentru noi. Băiețelul meu, e într-o treia, are o învățătoare cu care as fi vrut să semăn, deci am un mare ajutor, eit lipsească eu e și mamă pentru el.

— Din puținul timp care vă rămâne, mai aveți ore de citit, de privit un film?

— Dacă vrei le poți face pe toate! Nu vă ascund, citesc mai mult legi, cărți de științe juridice, pe celelalte, eseuri, romane captivante, le las pentru concediu.

— Filmele le vedeți tot cu ochi de judecător?

— Cu această privire m-a înzestrat mama. Sunt o necrutătoare... sentimentală. De curând am văzut un film care mi-a mers la inimă, m-am gândit mult la el, pentru că exorimă și crezul meu, „Iauna vieții e să nu te dai bătut!”

— Trebuia să mă decid. Simteam că sunt în stare de mai mult, că voi fi un om obiectiv al legii, dar întotdeauna cu

CARMEN DUMITRESCU ■

Cupele europene, manșa decisivă

La București

Curaj,
Steaua!

După suita de evenimente în premieră realizate în sezonul trecut, Steaua ar mai avea acum de făcut unul, tot în premieră: să se califice recuperând un handicap de trei goluri. Convingerea că echipa-fanion a fotbalului nostru poate realiza această performanță se bazează nu atât pe faptul că balonul e rotund și nici pe precedente similare (printre care, chiar Anderlecht, care a mai pierdut o calificare cu 1-6 la Real Madrid, după ce, în tur, învinsese tot cu 3-0); această convingere nu este dată în primul rând de forța de joc și valoarea componentilor echipei campioane, de experiența lor competițională, de maturitatea și responsabilitatea cu care ne-au obișnuit în precedenta campanie europeană. Iar dacă toate acestea par doar supoziții, un veritabil obiectiv argument al constituției, totuși, reîntrarea celor trei mari absenți — Bumbescu, Băloni și Lăcătuș, adică un sfert de echipă care va aduce creșteri substanțiale în jocul fiecărui compartiment și, îndeosebi, al întregului ansamblu, revenit astfel la alcătuirea-standard. Refacerea lui Bărbulescu și Bălan poate conta, de asemenea, în economia forțelor din teren, astfel încât sint multe speranțe să încheiem triumfători și această dificilă confruntare.

Una din primele remărci ale lui Iordănescu după partida tur a fost aceea că Anderlecht și-a luat, în adevăr, revanșa, dar asta nu înseamnă că a și obținut calificarea. Nuanța n-a scăpat comentatorilor, dar acum, la ora jocului, este mai important ca ea să fie asimilată de înșiși jucătorii steliști. Pentru că una din laturile frumoase ale sportului rămâne întotdeauna această posibilitate a revanșei, este legitimă și de înțeles mobilizarea de excepție a celor de la Anderlecht, care au realizat în compania Stelei cel mai bun joc al lor din ultimii doi ani, cum declara chiar un jucător belgian. Ca să se califice, Steaua trebuie să facă cel mai bun joc al ei doar din această toamnă! Asta presupune redobândirea acelei forte interioare, psihologice, care să-i permită etalarea integrală a tuturor valențelor echipei.

Meciul cu F.C. Olt a confirmat că Steaua este hotărâtă să continue „marșul triumfal” din campionat, apropierea returului cu Anderlecht nestînjenind-o cu nimic de la gândurile ei pentru acest un competițional. Aceeași hotărâre și aceeași ambiție pot fi decisive și în confruntarea de miercuri.

Sint lucruri pe care le știu foarte bine toți cei care au reușit „marea traversare” a campaniei trecute și care acum pregătesc cu aceeași atenție returul cu Anderlecht — o revanșă a revanșei. Seriozitatea atât de proprie acestui club, responsabilitatea cu care este privită aici problema reprezentării internaționale a sportului românesc ne îndreptătesc să credem că nimic din ceea ce este estimat ca fiind hotărâtor în obținerea calificării nu va fi neglijat din preparativele pentru acest mare meci.

Nu numai din politete sau condescendență, ci și din ferma convingere că secretul partidei în asta va consta — dorim să insuflăm și din acest colț de pagină tuturor jucătorilor steliști sentimentul că victoria și calificarea le sint într-un tot posibil. Cu o singură și mare condiție: să fie chiar ei înșiși conștienți de acest lucru. Abordând meciul cu o tonică mentalitate de învingător, cu demnitatea și cutezanța proprii oricărui sportiv aflat în fața unei probe temerare, steliștii vor putea încheia cu succes această tentativă de a juca din nou în primăvara cupeilor europene.

Asadar, scriem acum „Curaj, Steaua!” pentru a putea adăuga miercuri seara „Bravo, Steaua!”

OCTAV IONĂȘ ■

La Craiova

Ambiție
și hotărâre

Cel de-al doilea meci dintre Universitatea Craiova și Dundee United se anunță a fi, fără doar și poate, extrem de dificil pentru craioveni. Poate cel mai dificil meci pe care l-a jucat vreodată Universitatea pe teren propriu într-o cupă europeană. Cel mai dificil pentru că se pune în discuție refacerea unui handicap de trei goluri. Și cit de ușor, vai cit de ușor am primit la Dundee cele trei goluri! Dar, ce-a fost, a fost. Bănuim că în întâlnirea retur apetitul ofensiv al scoțienilor, atât de evident manifestat la Dundee, se va diminua. În consecință, între atacul craiovean, ca și inexistent la Dundee, și apărarea oaspeților se va purta un aprig ducl. Din păcate, despre puterea de luptă în apărare a celor doi internaționali A. Malpas și Narey, nu știm mai nimic, întrucât n-au fost supuși la prea mari încercări. Nici despre ceea ce vrea să însemne Hegarthy în sistemul defensiv al echipei (Hegarthy, căpitanul echipei Dundee, care a absentat în primul meci) nu știm mai nimic. Sint, fără doar și poate, jucători de mână întâi, așa cum nici McGinnis, McNolly, Holt sau John Clark nu sint mai prejos. Geolău, Cirtu (despre a cărui intrare se vorbește la modul cel mai sigur cu putință), Bicu, Biță, Badea, Mănăilă, Adrian Popescu și Gică Popescu, atacanți și mijlocași, vor avea în față o apărare extrem de solidă, gata să facă dovada calităților ei. Va fi, nu ne îndoim, o luptă aprigă, epuizantă, poate, sperăm cu două reprize de prelungiri. Din păcate, după cum am aflat, este incertă refacerea lui Irimescu, accidentat la Dundee. Dar pînă la fluierul de începere a meciului revanșă mai sint încă destule zile. Pînă atunci, din tabăra craioveană ne-a parvenit știrea că oltenii se pregătesc intens, cite două antrenamente pe zi, pentru partida de campionat cu Chimia Rîmnicu Vilcea. „Primul nostru obiectiv, ne-a declarat antrenorul Constantin Teacă, este meciul cu Vilcea. Cit despre returul cu Dundee United vă rog să mă lăsați să vorbesc după meci. În legătură cu primul meci, continui să cred că am primit golurile din cauza unor naive greșeli din zona centrală a apărării, ceea ce nu înseamnă că-i socot vinovați pe Rada și Săndoi. Dimpotrivă, amindoi mi-au plăcut, dar pînă acolo unde vreau eu să ajungă Universitatea Craiova, inclusiv fundășii ei, mai e drum lung. Un drum greu, cu cite două antrenamente intensive pe zi, dar se mai face oare azi sport de performanță fără eforturi deosebite, fără muncă multă?!

Dundee nu are mai nimic din fotbalul scoțian. Această echipă joacă cel mai pur fotbal englezesc, cu două pase înainte, exacte, după care urmează sutul la poartă. Dacă e pe spațiul porții, e bine. Dacă intră în gol, e și mai bine. Dacă nu, atacul se reia cu aceeași vigoare, cu aceeași forță. O astfel de echipă te obligă să joci pe mână ei, să faci dovada acelorasi calități. Dacă nu poți, trebuie să te dai deoparte. Înțeleg că jucătorii mei nu vor să se dea de-o parte. Și dacă ei nu vor, nici eu nu vreau, dar îi „chinui” cu cite două antrenamente intense pe zi. Nu numai pentru meciul cu Dundee, ci și pentru alte meciuri, pentru că altfel nu se poate”. Deși circumspect mărturisită, dorința de victorie și chiar de calificare a jucătorilor lui Titi Teacă este limpede și clar exprimată. Craiova este în așteptarea unui meci de zile mari, un meci în care toți jucătorii vor lupta, așa cum ne-au mărturisit-o încă din avionul cu care ne-am întors de la Dundee, pînă la ultima picătură de energie.

VICTOR NIȚA ■

La Gent

Mari
obligații morale

Cind fotbalul nostru a ajuns să învețe și din succese, Sportul studentesc s-a lovit cu capul de pragul de sus pentru a-l vedea pe cel de jos, trebuind acum să învețe, iarasi, din propriile eșecuri. Și nu puține sint învățămintele de după această înfringere, greu de uitat, în fața beigenilor. A fost un 0-3 ca dăpă o lovitură de pedeapsă la rugby, în care soarta unei întregi echipe depinde de... piciorul adversarului. Pentru ca povestea acestui meci al Sportului studentesc pornește de la adversari, mai exact — de la confuzia între reușitele beigenilor în campionatul lor și intențiile cu care ei au venit pe terenul nostru. Relativa lipsă de palmares și locul modest deținute de La Gantoise în campionatul belgian au făcut ca această echipă să pară vicimă sigură în ochii alor noștri, care n-au mai luat în calcul nici mobilizarea specifică unei cupe europene, nici prezumția (dacă nu cumva reală) diferență de valoare dintre cele două campionate, nici măcar elementarul lucru al „punctului din oficiu” pe care li-l confera scorul de 0-0 de la care începea întrecerea. Din toate acestea a rezultat starea lejeră, destinată în care gruparea Sportului studentesc a primit meciul. Nu era de așteptat, desigur, o încărcare a bateriilor psihologice la tensiunea pe care o aveau, de pildă, privirile lui Foreman și Joe Frazier înaintea celebrului lor meci, dar se impuneau măcar o firească aducere a gîndurilor și motivațiilor tuturor jucătorilor în matca acestui meci, cultivarea unui tip superior de „încrincenare”, dacă se poate spune așa, fără de care intrarea pe terenul de fotbal al unui meci de calificare a devenit aproape de neconceput. Din păcate, niimeni nu s-a ocupat de aceste lucruri ce sînt de resorturile intime ale oricărui competitor.

Pe acest fond, jocul a deznăluit slăbiciunile devenite deja tradiționale la Sportul studentesc: greșeli individuale decisive, absența din teren a unui lider care să „pună” echipa precum o fac un Boloni sau un Ștefănescu, nervi și reproșuri de îndată ce jocul „nu ieșea” o conducere tehnică ezitantă și neinspirată sau, în orice caz, lipsită de autoritatea necesară vis à vis de această echipă. Constantin Ardeleanu, care de marți seara nu mai este antrenorul principal al echipei, a adoptat și la Sportul studentesc maniera de lucru pe care o avea la juniori: eleganță, discreție, apel la bunăvoință, ascultător față de doleanțele și înțelegeri față de capriciile jucătorilor ș.a.m.d. Stilul a ținut doi ani și jumătate, pînă începuse să se transforme în altceva, care s-ar numi, pe scurt, lipsa de autoritate. Altfel nu se explică indisciplina în respectarea sarcinilor de joc și modul original în care echipa evolua în teren — de fapt nu ca o echipă, ci ca un grup de 11 băieți, care joacă fiecare ce știe și ce vrea. Rezultatele s-au văzut.

Desigur, e o modă în fotbalul nostru ca în astfel de situații să se schimbe antrenorul. Jucătorii rămîn aceiași, deși lor le revine partea cea mai mare de vină pentru această înfringere. Poate că această despărțire de Constantin Ardeleanu ar fi fost mai elegantă în vară, cind echipa încă savura locul doi obținut în campionat. Indiferent cine va veni, se va produce acea rededeptare a orgoliilor și renaștere a ambițiilor pe care le antrenează orice schimbare. Problema este a duratei pe care o va avea noua stare de spirit, cit va fine elanul generat de noul antrenor. Oricine va fi acesta, va avea o misiune grea, și anume de a inocula acestor „crai de curte veche” poftă pentru marea și adevărata performanță și de a-i obliga să respecte canoanele severe care o fac posibilă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

SAH
cu Margareta Muresan

Ecourile campionatului mondial

La incheierea meciului-revanșă pentru titlul de campion al lumii, specialistii au apreciat calitatea jocului prestat, combativitatea excepțională a celor doi adversari (nouă partide decisive), minunata încheiere dintre ideile clasice (Karpov) și cele neo-romantice (Kasparov). Învingutul din meci, Anatoli Karpov, consideră duelul „unul dintre cele mai importante, în momentul de față, pe planul teoriei șahului”. Lui Karpov îi revine meritul excepțional de a fi imbușătat prin căutări consecutive planurile de joc în 12 confruntări. Campionul lumii, Garri Kasparov, i-a recunoscut munca: „În precedentul meci, pregătirea mea în deschideri a fost mai bună. De această dată, Karpov a fost acela care a introdus variante noi sau ameliorate.” Satisfacția învingătorului este, desigur, aceea că „cele cinci victorii ale mele sînt produsul jocului meu și nu al variațiilor prezățite...”. Din nou, trebuie subliniat rolul deosebit de important al secundanților, minunata „echipă tehnică” ce a muncit cot la cot cu jucătorii pentru perfecționarea stilului de joc. Karpov a fost ajutat de marii maestri I. Zaitsev, care nu a apărut niciodată în sala de joc, S. Makaricov și de maestrul internațional V. Salov. Kasparov a pornit la drum cu I. Dorfman, A. Nikitin, E. Vladimirov și G. Timosenko și a avut probleme cu... „securitatea” analizei teoretice. Immediat după încheierea primei jumătăți a meciului G. Timosenko a refuzat să mai continue activitatea în „echipă” motivînd „surmenajul” și Garri Kasparov și-a chemat doi prieteni, doi tehnicieni care-l ajutaseră în meciul anterior: M. Guevici și V. Saharov. Inițial, Kasparov a anunțat delegații FIDE, gă suspiciunile create privind activitatea lui E. Vladimirov (de-a furniza date în mod secret lui Karpov) sînt false. Dar după meci, Kasparov a completat declarația sa divul-

gînd faptul că E. Vladimirov a fost înălțat din „echipă” deoarece a fost surprins posedînd „transcrișe toate analizele” apărării Grünfeld și Nimzowitch desi „în echipa noastră este interzis să se recopieze analizele...”

Meciul a fost epuizant pentru cei doi jucători, care s-au resimțit fizic și moral de mai multe ori. Dreptul la „time-out” le-a acordat fiecare, pe rînd, cite un respiro atît de necesar. Cînd totul se sfîrșise, medicul personal al lui Garri Kasparov a confirmat faptul că învingătorul „a pierdut citeva kilograme, dar a cîștigat în maturitate și înfrîngerile îl afectează mai puțin astăzi decît altădată”. În ziua partidei ultime campionul a constatat că pierduse și doi centimetri în înălțime iar pîrul îi încurțunise ușor. Relaxarea pe care și-o oferise în mod greșit după strălucita victorie din partida a 16-a, cînd credea că „meciul nu mai e decît o formalitate”, l-a costat scump. Deși efortul a fost nemăsurat de mare, campionului nu-i lipsește pofta de joc. Turneul internațional de la Tilburg (categoria 15) cu participarea marilor maestri V. Korcinoi, J. Timman, R. Hübner, A. Miles, A. Beliavski și alții îl atrage. Prima sa dorință este însă aceea de-a juca la olimpiada de șah din Dubai în luna noiembrie. Campionul și-a confirmat participarea la masa întâi a echipei Uniunii Sovietice. La sfîrșitul anului va concura la Bruxelles într-un meci-turneu de șase mari maestri, care va fi cel mai puternic concurs de acest fel. Speranțele multor iubitori ai șahului se leagă de disputarea meciului campionului cu L. Christensen în S.U.A., mulți dorind o posibilă întrevvedere Kasparov-Fischer. Deocamdată, nu există nici o confirmare oficială că Bobby Fischer ar putea reveni la tabla de joc.

Anatoli Karpov va avea un sezon greu, începe din nou lupta pentru titlu. În luna februarie anulul viitor va sustine în Spania duelul pentru desemnarea șahingelui pentru suprenanta mondială, care trebuie să se desfășoare conform regulamentului. În 1988, Adversarul său va fi un „colleg de generație” al campionului lumii, Andrei Sokolov. Care dintre ei, Karpov sau Sokolov, va fi viitorul adversar al lui Kasparov? Campionul lumii declară: „În meciul pentru desemnarea șahingelui consider că prima sansă o are Karpov”. Dar A. Sokolov este de altă părere: „Nu Karpov este o problemă pentru mine...”

MARGARETA MUREȘAN

fat pe un talent decorativ, lipsit de impetuozitate și autentic simț speculativ. Mînea îngreunată și loviturile de picior bine „gîndite” ale lui Lascabour și Blanco au jucat multe renghiuri apărătorilor noștri, care au dovedit că nu cunosc tehnica necesară unui joc în asemenea condiții. Păcat de jocul inain-

Rugby

O ploaie spornică trebuie să genereze și gîndirea tactică

tasilor noștri la tuse, unde au cîștigat numeroase baloane prin aportul excelent al lui Carraea dar mințile obținute au fost irosite prin jocul neadecvat de care am vorbit. Începutul reprizei a doua ne-a mai dat un dram de speranță prin marcarea unei lovituri de pedeapsă (3-14), dar tot francezii vor înscris un nou eseu (prin Berot), transformat (tot Berot).

În orice caz, scorul reprizei a doua (3-6) reflectă jocul echilibrat al celor două formații. Într-adevăr, înaintarea a fost de citeva ori pe punctul de a marca eseu, ba chiar s-a renunțat la o lovitură de picior transformabilă, pentru inițierea unui atac. Prea tîrziu s-a dămîrit și uvertura noastră de tactică necesară, dar cu mai multă sansă scorul putea fi simțitor restrîns. Lipsa lui Bucan și accidentarea taloneurului Dodo Munteanu, precum și slaba comportare a pilierilor și a forței de împingere ne-au creat greutăți printr-o slabă omogenizare, remarcîndu-se, totuși, combativitatea lui Dumitru și

dăruirea lui Dumitras. Cit privește „încrederea” pe care antrenorul federal Valeriu Irimescu și-o exprimase față de „băteții noștri” ea nu s-a confirmat și, din păcate, nici încrederea rugbystilor și suporturilor români în antrenorul federal.

După cum stim, se stabilizează vor fi doi antrenori la lot, dar a fost numai unul (Tutuianu), așa încît „criteriul” alcătuirii echipei a aparținut aceluiași discernămint unic, care s-a dovedit (pentru a cita oară) nepotrivit.

„Gurile rele” ale rugbyului (printre care o socotim și pe aceea a fostului dinamovist, fostului farist, fostului petroșenean etc., și actualmente antrenor timișorean Tiți Ionescu) acuză „sectarismul” antrenorilor de lot național care își favorizează jucătorii proprii, cum au mai făcut-o Teodor Rădulescu de la Steaua, Naca de la Farul, iar acum Tuțuianu de la Dinamo, rezultatele naționalei devenind, astfel, modeste prestări de club. Se pare că situația actuală îndrituiește un asemenea adevăr, desi în practica multor sporturi se mai abordează principiul „nucleului” sau „scheletului” împrumutat de la un club fruntas, criteriu care, în multe cazuri, s-a dovedit pozitiv. Ce-i de făcut? În primul rînd definirea celor 2 antrenori (unul pentru înaintare, altul pentru trei sferturi) capabili să instruiască cele 2 compartimente, antrenorul federal păstrîndu-și rolul consultativ. Reactivarea comisiei de selecție (cei 5 sau 7 specialști) propunîndu-i pe cei mai buni jucători din toată țara. Programarea imediată pentru începutul anului viitor, înainte de Cupa Mondială, a unei tabere eficiente „de lucru”, individual și colectiv asupra tehnicii individuale (insistent!) și de compartiment (scheme tactice), cu participarea celor mai buni 40 jucători din țară, tabără la care să-și dea aportul practic și toți antrenorii divizionari A din țară, pentru reevaluarea cunoștințelor și verificarea metodelor indicate de antrenament. Aceleași lucruri trebuie perspective pentru tineret și juniori. „Sectarismul” n-are ce căuta în rugby!

Sportul nostru să se constituie ca o mare familie de spirite generoase, unită prin entuziasm și teluri comune. Trebuie să ne regenerăm eforturile. Nu-i timp de așteptat!

TUDOR GEORGE

„Greșelile individuale ne-au privat de mai multe medalii”

— interviu cu prof. ION CORNIANU, antrenor coordonator al lotului național de lupte greco-romane

— Tovarășe profesor, vă invităm să faceți o succintă apreciere a participării sportivilor noștri la recentele campionate mondiale de lupte greco-romane, de la Budapesta. Bilanțul îl cunoaștem, este sub obiectivul pe care ni-l propusese

— Într-adevăr, bilanțul este sub așteptările noastre, mai ales că toți cei 9 sportivi de greco-romane care au participat la aceste mondiale sînt medaliați ai precedentelor competiții, avînd deci experiența și valoarea care îi îndreptățeau să ocupe și de-astă dată locuri fruntași. După cum s-au prezentat în concurs, așa împărți sportivii noștri în trei grupuri; primul — Matei, Cișmaș și Rusu, care au avut o comportare slabă, sub așteptări. La primii doi s-a cunoscut lipsa de interes pe care au manifestat-o în perioada pregătirii, cînd aproape că s-au sustras ideii de a confirma medaliiile (argint și respectiv, bronz) pe care le cuociseră în vară, la europenele de la Atena.

— Ștefan Rusu? — Multiplu nostru campion nu s-a pregătit cum trebuie pentru acest concurs, pierzînd la adversarii ce puteau fi depășii fără probleme, chiar și la vîrstă lui, dar avînd o pregătire adecvată.

— Mai departe? — Al doilea grup este format din Zamfir, Săvu, Negrișan și Grigoras — luptători care au concurat la un nivel corespunzător, dar care, în „luptă dreaptă”, au fost depășii de calitățile adversarilor. Scuze nu are, totuși, Negrișan, fostul campion mondial de anul tre-

cut, care, dornic să-și apere titlul, a început concursul într-o stare de surescitare peste limite normale. N-a mai gîndit lucid meciul și a fost învins, tîndu-i-se astfel drumul spre medalii. După cum se știe, la aceste concursuri este suficientă o singură înfrîngere pentru a pierde șansele la medalie.

— Au mai rămas Hertea și Andrei, grupul medaliaților. Despre ei ce puteți spune?

— Că s-au mobilizat și numai greșelile de arbitraj i-au privat de medalii mai strălucitoare. Nu vrem nici o clipă să ne prevalăm de arbitrajele care ne-au defavorizat, dar trebuie să știți că au mai fost și de-astea. De fapt, concluzia după aceste mondiale este că sportivii noștri nu s-au mobilizat la nivelul cerințelor, nereușind să-și valorifice posibilitățile concrete pe care le-au avut în minutele propriu-zise de concurs. S-ar putea aprecia nu că am pierdut medalii, ci că noi le-am oferit adversarilor, aproape „pe tavă”, cum se spune. Și asta numai din labilitate psihică și insuficiență concentrare în concurs — pentru că posibilitățile fizice și tehnice ale sportivilor noștri le dădeau dreptul la mai mult.

Pe scurt, greșelile noastre, ale sportivilor și ale arbitrilor, au mers mîna în mîna și ne-au adus unde ne-au adus. Învițatură de minte pentru viitoarele campionate mondiale (1987, Paris) unde se va concura nu numai pentru medalii, ci și pentru calificarea la Jocurile Olimpice.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Civilizația sportului

Moralitatea în fotbal

Mii și mii de oameni ai muncii vin în tribunele stadioanelor noastre de fotbal pentru a se destinde, sperînd că vor asista la un adevărat spectacol cu valente tehnice și atletice, dar și morale, la o întrecere frumoasă, pasionantă și corectă, cum se presupune că trebuie să fie orice întrecere sportivă. Dar ce vîd și ce aud, de multe ori? Pe teren — imbrinceli, injurături, scuiparea adversarului, gesturi obscene, incitarea publicului. În tribune — reacții la cele ce se întîmplă pe teren: huiduieli, amenințări, insulte (globale sau personale), expresii scabroase. A devenit un risc foarte mare să-ți inviți soția, logodnica sau prietena la un meci de fotbal.

De obicei pentru degradarea atmosferei este învinovățit arbitrajul. Este adevărat, arbitri de valoare sînt puțini, iar cei capabili să combată spiritele recalcitrante și provocatoare sînt și mai puțini. La fel de adevărat este că unii arbitri practică această activitate pentru diverse avantaje. Nici măcar nu se mai ferec. Am auzit că dau un telefon și spun: „Sesesc miine. Vreau... (și dictează „lista de nevoi”). Aveți grijă că ne mai înlînim!”. E regretabil că unegri, în goana oarbă și pătimașă după victorii cu orice preț, pînă și oameni mai serioși intră în „jocul” acestor arbitri, desi tocmai de la ei trebuie să pornească atitudinea fermă, de susținere a spiritului curat de sport, a spiritului general de echitate și dreptate.

Să admitem însă că majoritatea arbitrilor sînt cinstiți, că își lasă familiile simbăta și duminică pentru a face sute de kilometri și a se expune diverselor riscuri din dragoste pentru fotbal. Să nu le facem procese

de intenție dacă uneori mai gresesc. Eroarea umană face parte din viața noastră. Dar dacă pe acești arbitri cinstiți nu-i vom apăra prin eliminarea celor necinstiți din rîndul „cavalerilor fluiierului”, unde vom ajunge? Totuși, nici succesele în serie ale unor echipe, nici dezordinile de pe stadioane nu sînt provocate de arbitraj și nimic nu justifică actele de subminare a acestei instituții, fără de care nu poate exista întrecerea sportivă. Fotbalul ar trebui să fie o „stare de spirit” și nu o luptă oarbă între două echipe. Atunci, arbitrul ar rămîne cu siguranță un tip vertical care apără adevărul jocului, adevărul sportului, fiind realment un suveran pe teren fără să treacă prin fel de fel de umilinte, sicane, vîzîndu-se într-un penalty, un ofsaid sau un cartonas cine știe ce vînzări-cumbărări.

Pentru a avea cît mai mulți arbitri curajoși și integri, trebuie să învățăm să acceptăm și înfrîngerea, incluzînd aci sportivitatea, respectarea adversarului, interesul pentru calitatea jocului și nu numai pentru obținerea unui rezultat conform dictonului „scopul scuză mijloacele”. Victoria și înfrîngerea au drepturi egale la existență în viața fotbalului.

Moralitatea în fotbal este o temă pentru o dezbateră cu durată lungă. Nu se poate spune totul și nici măcar atînge idealul, dar ceva trebuie făcut. Desigur, lucrurile trebuie privite diferențial, pentru că una este moralitatea jucătorilor, alta cea a arbitrilor și cu totul alta cea a conducătorilor de cluburi la care ne vom referi în comentariul următor.

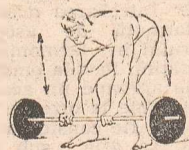
CRISTIAN ȚOPESCU

racul

● De multe ori, în spatele unor vorbe mieroase se ascunde o viespe.

● Nu călca pe urmele celui, care în viață n-a lăsat nici o urmă.

● Săgeata lui Cupidon nimereste inima, dar nu totdeauna se oprește în ea.

● Dăruiește inima ființei iubite, dar nu te purta apoi ca un om fără inimă.

● Nu săpa groapa altuia! O poate folosi ca tranșee.

● Cine urcă prin alții, coboară prin el însuși.

● Decît genunchi roși, mai bine palme bătătorite.

● Unii oameni au rău de înălțimea altora...

● Munca îl deosebeste pe om de animal, dar și pe om de om.

● Nu știm cîți oameni sînt egoiști, dar știm cîți egoiști sînt oameni.

● Necinstea nu are acoperire decît în haine vîrgate.

● Sabia care ruginește în cui merită teacă de aur.

● Cine se ceartă cu disciplina se împacă cu pedeapsa.

● „Bani sînt viața mea” zise avarul, îngropîndu-i.

N. PETRESCU-REDI

Comentariul
saptaminii

Pace și dezarmare (XXVI)

Creșterea rolului O.N.U.

Observând că, paralel cu dezbaterile de la O.N.U., situația pe glob s-a agravat continuu, în toate direcțiile — s-a intensificat cursa înarmărilor, persistă conflicte armate și focare de încordare periculoase, au crescut și cresc fără întrerupere decalajele dintre țările bogate și cele sărace ș.a. — nu puțini și-au exprimat îndoiala cu privire la eficiența și la rolul organizației mondiale. Dar eficiența O.N.U. se impune s-o măsurăm prin raportare nu doar la stocul de probleme rămase până în prezent nesolutionate, ci, în primul rând, la ceea ce s-a înfăptuit. Se știe că Organizația Națiunilor Unite a adus o contribuție de seamă la accelerarea lichidării sistemului colonial și la apariția a zeci de noi state independente în Africa, Asia și America Latină. În cadrul organizației, au fost negociate și adoptate documente internaționale majore și au fost elaborate convenții care stabilesc normele de conduită universal valabile pentru toate statele în raporturile dintre ele. Este, de asemenea, cunoscut că O.N.U. a jucat un rol remarcabil în reglementarea conflictelor dintre state, și ori de câte ori s-a recurs la serviciile sale, organizația a contribuit la limitarea și la oprirea extinderii acestora, prin punerea în mișcare a unor mecanisme de bune oficii sau de mediere, prin trimiterea de observatori sau de forțe de urgență pentru a se interpuce între beligeranți. Pornind de la aceste realizări, unii specialiști în probleme internaționale au afirmat chiar — desigur, e vorba de un punct de vedere care trebuie încă examinat — că Organizația Națiunilor Unite a salvat omenirea de la un nou război mondial.

Putea O.N.U. să facă mai mult? Da, în general se consideră că chiar cu structura de acum, cu statutul (Carta) elaborat cu 41 de ani în urmă, organizația mondială ar fi fost în măsură să rezolve și alte probleme de importanță cardinală. Însă n-a făcut-o, nu și-a utilizat întregul potențial. Totodată, chestiuni de mare însemnătate nu și-au găsit locul printre preocupările O.N.U. pentru motivul că forumul mondial a fost ocolit, soluțiile căutându-se în afara lui. Pe de altă parte, s-a reamintit că Organizația Națiunilor Unite nu este un guvern mondial, care să administreze globul ca pe un tot, ci, potrivit Cartei, un instrument de menținere a păcii și securității internaționale, de dezvoltare a unor raporturi prietenești între națiuni, de promovare a colaborării largi între state, „un centru în care să se organizeze acțiunile națiunilor pentru egalizarea acestor obiective comune”. Pornind de aici, urmează că pretențiile nu trebuie să fie nici mai mici, dar nici mai mari decât prerogativele cu care organizația mondială a fost investită.

Din examinarea situației, rezultă că necesara îmbunătățire a activității O.N.U. se poate realiza atât prin valorificarea integrală a potențialului de acum, cât și prin îmbunătățiri structurale, în stare să dinamizeze activitățile organizației, să le sporească eficiența. În acest spirit, țara noastră a înscris necesitatea sporirii rolului O.N.U. în viața internațională, în abordarea și soluționarea problemelor fundamentale cu care se confruntă lumea în momentul de față ca una din preocupările centrale ale politicii sale externe. „România — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — se pronunță cu hotărâre pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și al altor organisme internaționale în soluționarea democratică, pe baza dreptului internațional, a tuturor problemelor mondiale, cu participarea tuturor statelor lumii, și îndeosebi a celor mici și mijlocii, a statelor nealiniate și a celor în curs de dezvoltare, care sînt vital interesate în politica de independență, libertate și pace”. Eforturile românești pentru creșterea rolului O.N.U. în viața internațională au fost recunoscute și larg apreciate în întreaga lume. Iată ce spunea, în acest sens, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar: „Președintele Nicolae Ceaușescu este un om care crede în Organizația Națiunilor Unite, crede că O.N.U. este un instrument adecvat pentru soluționarea problemelor internaționale, dar că, pe de altă parte, se simte nevoia unei schimbări a modului în care organizația mondială este folosită de țările membre. Activitatea României a exercitat o deosebită influență asupra țărilor membre ale O.N.U. Ea a obținut rezoluții de o extraordinară importanță pentru viața internațională”.

ION D. GOIA ■

Ca și în alte situații de același fel, din pricina proșpetimii, n-avem încă un termen omolog pentru ceea ce francezii s-au gândit a denumi radiotique. Este vorba, acum, despre aplicațiile telematicii în varianta undelor hertziene. S-a ajuns deci ca mesageria pusă în seama elegantului Minitel, despre care am tot vorbit în rubrica de față, prin rețea de telefonie clasică, să fie preluată de sisteme radiocomunicaçãole mobile. Asadar, după teletex și videotex, acum radiotex. O familie de cuvinte în expansiune, circumstanțializând eforturi concentrate în raza de acțiune a difuzării informației.

Orice abordare a undelor hertziene, ca posibil cimp de aplicare, începe prin a-i considera datele limitative. Suprasolicitația lor constituie un aspect. Din această cauză, în același trison, pe aceeași frecvență, se găsesc mai mulți abonati. Timpul de comunicare devine, inevitabil, restrictiv. Echipamentul mobil antrenează la rîndu-i inconstante calitative decurgînd, între altele, din influența terenului.

MTM — microterminalul mobil — pus în operă de o firmă franceză, caută să găsească împăcare la toate cite presupune purtarea la distanță a mesajelor, fie și la destinații sau de la expeditori aflați în mișcare, ținînd cont de inconvenientele tehnice ivite pe parcurs. MTM permite o transmisie accelerată

de date numerice, în condiții de securitate superioară, de calitate mai bună. Embrionul aparaturii este un model original asociat sistemului de codificare/decodificare, pilotat de un algoritm pentru definirea nivelului de prioritate. MTM poate fi racordat la orice telefon, memoria sa fiind împărțită în diviziuni pentru sesiunea frecvenței radio-telefonului, recepționarea și sto-

Înapoi,
la abecedar

careia informației. Care este deci principalul oficiu asigurat de microterminal? Viteza de transmisie atinge 1200 biți pe secundă. Dacă în sistemul de comunicare fonetic un text de 240 de caractere necesită circa 40 de secunde durata trebuincioasă în cazul de față se reduce la numai 1,6 secunde. Astfel de sarje, a cite 240 caractere, se trimit spre destinatar asociate unui cod, care permite recepția automată și decodificarea corespunzătoare. Intervine favorabil și faptul că datele numerice sînt

mai puțin jenate de paraziți și de condițiile nefavorabile de emisie-recepție.

Schema de lucru se dovedește, la prima vedere, simplă. La un post telefonic echipat cu Minitel se elaborează mesajul dorit, care, în raport de condițiile concrete, va fi transmis direct sau retransmis prin intermediul unui centru de servire radiotex către cel căutat. Microterminalul mobil situat la bordul unui autovehicul, unde se află destinatarul, permite afișajul prin diode electro-luminiscente, retranscrierea corespondentei. Recepția este automată, stergerea înscriseului făcîndu-se la dorința primitorului. În cazul cînd acesta lipsește, mesajul se păstrează. Într-o versiune mai complicată, a fost prevăzută și imprimată, racordată la MTM care să reproducă pe hirtie și să conserve scrisoarea primită. Cînd mesajul s-a transmis, expeditorul primește confirmarea cu ora la care cel căutat a aflat cu ce treburi a fost deraniat.

Preșătiți prin urmare să găzduim cîndva alături de noi în mașina cu care pornim la drum telexul captator de corespondență ce nu suferă de aminare, s-ar cuveni să luăm act, în plin mers de gală al audiovizualului, de această tăcuire pe călcie a comunicării, ce-si redescoperă dragostea dîntii: cuvîntul scris.

NEAGU UDROIU ■

„Cu arcul și săgețile / Prin vîr și pe dealuri / Vine arcașul / Cu primele raze ale dimineții”. Așa îl înfățișează Schiller în drama sa „Wilhelm Tell”. Însă istoricul elvețian Fritz Mathys Weist are cu totul altă părere. În primul rînd, datorită faptului că eroul național al Elveției nu putea să aibă în mîini o asemenea armă. Argumentul său: în perioada cînd se spune că ar fi tras cu arcul în renumitul măr și asupra tiranului Gessler, în Elveția nu era cunoscută această armă și în nici una din cronicile privind evenimentele militare elvețiene pînă la 1388 nu este amintită printre armele folosite. De fapt întrebarea dacă curajosul om din Burgeln (cantonul Uri) a existat în realitate, nu este nouă.

Istoria palpitantă și cu acțiune atît de captivantă a lui Wilhelm Tell poate fi întîlnită pentru prima oară în așa-numita Carte Albă de la Sarnen, document scris ce datează din anul 1470. Denumită astfel datorită culorii copertii sale, această carte conține informații din vremea fondării uniunii cantonalelor elvețiene și a luptei ei împotriva oprîmării habsburgice — sfîrșitul secolului XIII și începutul secolului XIV. Apoi, timp de secole, istoricii au continuat să consenmeze în această lumină faptele lui Tell fără a le pune vreodată la îndoială. Cărțile lui Aegidius Tschudi (sec. XVI) și Johannes von Müller (1786) au contribuit la popularizarea numelui eroului dincolo de granițele Elveției, pe lucrările lor bazîndu-se și piesa lui Schiller.

Însă, în timp ce Tschudi pre-

cizează pînă și ziua tirului asupra mărului, 19 decembrie 1307, iar arbaleta lui Tell este expusă la Camera armelor din Zürich, există alți elvețieni care au îndoieli în privința existenței reale a eroului. Albrecht von Haler, de pildă, scriitor și naturalist din perioada iluministă, își exprima, în 1728, neîncrederea în „această poveste romantică”.

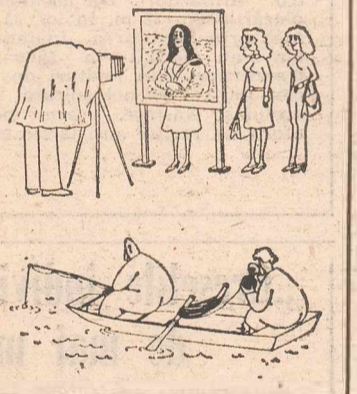
A existat, oare,
Wilhelm Tell?

Totuși, și în secolul XX nu lipsesc istorici reputați care nu fac un secret din faptul că încearcă să găsească argumente în sprijinul adevărului poveștii lui Tell. Însă, deși nimeni nu se îndoiește de existența Ligii de la Rutli și de atacul asupra fortărețelor habsburgice, existența arcașului Tell, care ar fi trăit între anii 1291 și 1315, nu poate fi dovedită. Cea mai frecventă ipoteză este că, din patriotism, cronicarii medievali ai istoriei elvețiene s-au slujit de o legendă mult răspîndită pentru a exprima cit mai plastic idealul de libertate al poporului. Fiindcă, deși Wilhelm Tell se pare că nu a existat, istoria timpurie a Elveției a cunoscut numeroase cazuri de oameni din popor, mindri, care nu au precupețit să-si jertfească viața

pentru libertatea cantonului lor. Și în fond, de ce nu s-ar fi chemat unul dintre ei Wilhelm Tell? De fapt, chiar dacă din punct de vedere istoric povestea lui Tell ar fi o simplă născocire, din punct de vedere spiritual ea este o certitudine: drama lui Schiller l-a făcut cunoscut pe eroul elvețian în întreaga lume. Rossini și alți compozitori l-au adus pe scena operelor, iar Hodler și mulți alți artiști plastici i-au înfățișat chipul. Prin opera lor, arcașul Tell își demonstrează în continuare în fața lumii umite îndemnarea sa de a atinge tinta. Cu arcul și săgețile!

N. ROMEO ■

Lumea se amuză

„Fiului meu nu i-am dat niciodată medicamente, o aspirină și gata. Acum ce să-i dau cînd face febră?” Intrebarea acestei mame, alarmată de ascensiunea mercurului în termometru este îndreptățită. Pastila omnipotentă care de aproape un secol face bine aproape la orice și a ajuns să nu mai fie considerată medicament, se află sub acuzare. Cele mai recente știri asupra posibilităților efecte nocive ale acidului acetilsalicilic — acesta fiind numele și prenumele științific al aspirinei — au creat o justificată îngrijorare, dat fiind gradul înalt de difuzare al acestui analgezic și antipiretic. Au trecut chiar pe planul secund binefacerile sale recunoscute — scăderea febrei, alinarea durerilor, calmarea inflamațiilor articulare, vindecarea răcelilor și, nu în ultimul rînd, prevenirea infarctului. Capul de acuzare este foarte serios: aspirina provoacă o maladie rară și mortală, sindromul Reye, care lovește mai ales copiii și adolescenții. După 3-4 zile de la o aparentă ameliorare a febrei virale de tip gripal sau a celei provocate de varicelă tratată cu aspirină, copilul începe să vomite, febra urcă alarmant, se produc convulsii în 23 la sută din cazuri. Primele legături între aspirină și sindromul Reye au fost făcute în urmă cu cîțiva ani de cercetătorii americani care au înregistrat citeva sute de cazuri mortale pe teritoriul S.U.A. Primul semnal de alarmă a fost tras în 1980 de revista „Pediatrics”, publicație de mare autoritate a „Academiei americane de pediatrie”, iar al doilea, în revista britanică „Lancet” în 1982. În 1984, FDA, organizație care se ocupă de controlul medicamentelor și alimentelor de pe piața americană, a avertizat asupra riscurilor pe care le comportă administrarea aspirinei la copiii sub 10 ani. Rezultatul a fost reducerea cazurilor mortale pînă la finele lui 1985 de la 204 la 91. În Anglia s-a constatat că maladia atinge

precedentă maladii, care însă este pusă în seama aspirinei. Cercetătorii de la universitatea din Michigan au constatat că majorarea conținutului de amoniac din singe și administrarea concomitentă de aspirină provoacă sindromul Reye. Cercetările continuă.

Achitare sau condamnare pentru aspirina care ne scoate de atîtea ori din migrene apăsătoare, ne alină junghiurile și căreia-i sintem recunoscători în dimineața cînd, după o noapte de aspirino-transpirație, ne trezim parcă nou născuți? Medicii sînt de părere că este fără sens să fie condamnat un medicament bine cunoscut din cauza unor cazuri marginale. Intrebarea pe care și-o pun este de o logică inatacabilă: știm despre celelalte antifebrile tot atît cit despre aspirină? Este o eroare să se creeze panică — considerentele care o justifică ne scapă — în jurul aspirinei, panică ce-ar servi la lansarea altor medicamente care pot provoca daune ireparabile. Piramidonul, spre exemplu, atacă madauva spinării.

Oricum, ca orice medicament, aspirina trebuie luată cu parcimonie și cu știința medicului. Mamele se sperie excesiv de febră și își îndoapă odoarele cu tot ce e posibil, numai să nu le mai simtă frunța arzînd. O reîntorcere la medicina populară n-ar strica nimănui. Febra există cu mult timp înaintea aspirinei și a putut fi oprită cu mijloacele tradiționale, de care uităm prea adesea.

IOAN ROȘCA ■

Constructori pe înălțimi

Peste 250 de proiecte au fost elaborate, din 1868 pînă acum, pentru construirea liniei ferate peste marele lanț muntos al Caucazului. Însă nici unul din autorii îndrăznelor proiecte, printre care s-a numărat și creatorul Turnului Eiffel, nu a găsit un constructor care să preschimbe în faptă ideile lor. Cel puțin pînă nu de mult. Pentru că, iată, recent, după cum ne informează agenția de presă NOVOSTI o echipă de tineri constructori a început în zona trecătorii Arhotk, la 2400 metri, lucrările de realizare a celui mai dificil proiect de căi ferate din actualul plan cincinal al U.R.S.S. Deocămdată se are în vedere, ca primă etapă, realizarea unui tunel feroviar în lungime de 23,2 kilometri. Totodată, tinerii constructori ai Caucazului, între care mulți dintre cei ce au primit „botezul” de constructor la magistrala Baikal-Amur, ridică o așezare nouă care a primit numele cel mai potrivit pentru asemenea locuitori Iunosti (Tine-retea).

Tunelul Arhotk este cel mai complicat, însă nu și singurul proiect de acest fel, deoarece în plan mai este prevăzută construirea a încă 22 de tuneluri. Aproximativ o pătrime din linia ferată, în lungime de 180 kilometri, care începe lângă Tbilisi și se termină la Ordjonikidze, va fi situată în subteran. Efortul ce trebuie făcut este uriaș:

deplasarea a peste 22 milioane metri cubi de rocă și pămînt.

Însă, pe cit de mare este efortul pe atît de vaste sînt consecințele pozitive ale construirii acestei căi ferate. Transportul de mărfuri al republicilor caucaziene a sporit în ultimii cinci ani cu 10 milioane tone anual. Viitoarea cale ferată peste munte va asigura reducerea cu aproximativ 1000 kilometri a drumului între centrul țării și sudul ei, care merge în prezent de-a lungul Mării Caspice.

Constructorii au de luptat cu semeția muntelui și în Kirghizia, unde este în curs de realizare cea de-a cincea hidrocentrală pe riul Narin. Mulți dintre constructorii au fost nevoiți să invete aici o nouă meserie — cea de montor — alpinist. Membrii brigăzii lui Mamsali Sabirov au obținut recent titlul de „leopardzi ai zăpezilor”, care deobicei se acordă alpinistilor care trec de înălțimea de 7000 metri. Pentru că asemenea „isprăvi alpinistice” au ajuns să constituie pentru acești oameni munca lor de zi cu zi. Nu de putine ori munca montorilor călătoriți pe versanții muntelui Tianshan seamănă cu cea a unor bijutieri. Precizia, finetea mișcărilor și atenția față de orice detaliu sînt, în activitatea lor nu lipsită de periculozitate, garanția succesului.

ROMEO NADAȘAN ■

Afacerea-i sfântă

Prea multă rugăciune strică — și-a spus Jim Bakker. Cei pioși au și ei nevoie de destindere. Pentru a-i feri de influențe nefaste s-a gândit dumnealui să înființeze un loc de recreere pentru credincioși. N-a apelat la prea multă imaginație — doar avea la îndemână modelul, verificat deja în practică, al Disneylandului. Astfel a luat ființă, pe o suprafață de 2.300 de acri, în orașelul Heritage din S.U.A., un adevărat centru de distracții pentru credincioși. Bakker nu s-a aventurat în afacere cu ochii închiși, ci a studiat problema în amănunt pe parcursul a mai mulți ani, pentru a nu da faliment (oricum s-au investit 175 milioane de dolari!). Afacerea se bucură de succes. Dovada? Anul trecut prin Heritage au trecut aproximativ 5 milioane de persoane, cu toate că prețurile nu sînt tocmai „creștinești”; o cameră costă 140 de dolari/noaptea. Stațiunea oferă condiții pentru practicarea tenisului, călăriei, are un imens bazin cu valuri, ba chiar s-a construit și o insulă artificială ce a costat o bagatelă de 12 milioane de dolari. „Spiritul” nu a fost uitat, existînd în acest scop „camere de meditație”, biblii pe colțul fiecărei mese, program t.v. ce transmite numai subiecte religioase. „Botezurile” au loc în fiecare marți după-masă în piscina hotelului. La teatru se joacă o piesă cu subiect biblic în care apare și Satana folosindu-se în acest scop efecte speciale spectaculoase.

Ambițiile lui Bakker sînt, însă, mult mai mari; el anunță că dorește să construiască un parc cu subiecte biblice și chiar o replică a Ierusalimului la scară naturală. Abilitatea lui de a scoate bani de pe urma credincioșilor este folosită și pentru împlinirea capriciilor personale; cu „doar” 250.000 de dolari și-a construit o casă în Palm Desert, unde îi place să stea nefiind atît de cunoscut și băgat în seamă. Aceasta poate pentru că în urmă cu 7 ani a avut „mici” neazuri cu guvernul federal datorită unor neînțelegeri (a se citi: denunțarea unor donații!). Totul a fost, însă, mușamalizat. De fapt credința lui Bakker în Dumnezeu este credința în bani atît de sugestiv redată în propria-i declarație: „Dumnezeu nu propovăduiește sărăcia!” Cred și eu, căci altfel cine și-ar mai putea permite să meargă la Heritage? Milioanele de șomeri în nici un caz!

DAN DĂNUȚ DORU

922 de victime. Tot pămîntul era acoperit de cadavre întinse printre găleți de plastic: femei bătrîne, copii, bărbați și chiar animale ucise.

Ordinul lui Jim Jones a fost transmis prin difuzoare. El a indicat adeptilor săi să execute o „sinucidere revoluționară”, pentru a protesta împotriva condițiilor inumane ale acestei lumi păcătoase. Din imensul bazin în care se găsea oranjadă sintetică otrăvită chiar de Jim Jones cu cianură, adeptii și-au umplut gălețile din care mamele au dat ele însele copiilor să bea.

Cei din familia lui Jones s-au sinucis de asemenea; printre ei, soția, fiica și doi din fiii săi. Alți trei au scăpat.

Printre corpurile identificate s-a găsit și cel al lui Jim Jones, care s-a sinucis după ce s-a asigurat că toți ceilalți i s-au supus.

Au fost necesare 20 de avioane pentru a transporta cadavrele în S.U.A.

La reședința „profetului”, au fost descoperite un mare număr de lingouri de aur, un milion și jumătate de dolari în numerar și 2,5 milioane de dolari în cecuri.

Aceasta nu trebuie să mire însă pe nimeni deoarece secta era foarte bogată. Ea posedă 25 de terenuri și proprietăți în California estimate la 1,5 milioane dolari. În fiecare săptămînă din vînzarea fotografiilor „protectoare” ale „profetului” și a „uleurilor sfinte” se adunau zeci de mii de dolari. De asemenea, Jim Jones avea conturi în bănci în Elveția, în America Latină și în California în valoare de 10 milioane de dolari.

Un an mai tîrziu familiile victimelor au cerut despăgubiri. Însuși guvernul american a solicitat despăgubiri. Era vorba de sume fabuloase. Dar cum puteau fi despăgubite niște vieți omenesti, victime ale ignoranței?

Acesta a fost finalul sectei „Templul poporului”.

I.G. VULCĂNEANU

americane aveau și ele deci un comportament culpabil pentru că nu ezitau să utilizeze mina de lucru ieftină furnizată de „profetul domnului” prin adeptii săi. Ca recompensă pentru aceasta, J. Moscone, primarul orașului San Francisco, i-a încredințat lui Jim Jones președinția Comisiei de spațiu localitativ a orașului.

Crezîndu-se intangibil, Jim Jones a abuzat de protecția sa și a început să folosească brutalități și violențe asupra adeptilor. Ziarul „New York Times” a publicat mai multe declarații a 10 foști adepti ai

zită de toți adeptii adresîndu-i lui Jones cuvintele „mulțumesc, părinte”.

În presa americană apăreau și informații referitoare la traficul de arme și de stupefiante organizate de secta lui Jones.

Ajunși la fața locului, comisia de anchetă verifică și stabilește că cele sesizate sînt reale. În comisie se aflau juriști, diplomați, ziaristi care îl însoțeau pe parlamentarul american.

Drama a izbucnit într-o simăbătă seara, la căderea nopții, pe terenul de decolare al aeroportului, în timp ce Comisia de anchetă și jurnaliștii se pregă-

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Masacrul din „Templul poporului”

sectei, care arătau în amănunt tot ceea ce suferiseră în cadrul acesteia.

De altfel, acest fapt l-a determinat pe Jim Jones să se „exileze” în 1977 cu adeptii săi în Guyana. Dar și de aici, după scurtă vreme au început să sosească știri despre brutalitatea profetului. În urma unor plîngerii, guvernul american a hotărît atunci să fie trimisă o comisie de anchetă în Guyana condusă de senatorul democratic Leo Ryan. Se vorbea în plîngerile respective de faptul că în secta lui Jones au loc ședințe colective de bătaie și flagelare, pedepsele comportînd pînă la 100 de lovituri de baston fără a mai vorbi de privațiunile de hrană; copiilor, atunci cînd nu li se aplica un tratament special de pedepse care consta în înțeparea cu un ac electric li se aplicau aceleași pedepse ca și adulților. După aplicarea oricărei pedepse victima trebuia să declare în fața unui microfon pentru a fi au-

teu să se urce în avionul cu care urmau să se reîntorcă în America.

Adeptii sectei, care păreau că vor să plece cu același avion, au deschis focul asupra membrilor comisiei: 5 morți și 8 răniți, printre care și senatorul american. A fost începutul tragediei.

Din cei trei mii de membri ai sectei, în majoritate negri, ce se aflau în Guyana, 1200 se găseau la Jonhstown. După această ambuscadă s-a produs cea mai surprinzătoare sinucidere colectivă cunoscută vreodată.

La cererea lui Jim Jones 922 de persoane s-au sinucis.

Ei au ascultat orbește ordinele ce li s-au dat „trebuie să fiți gata să vă sinucideți, dacă secta noastră va fi amenințată”.

În primul moment s-a crezut că era vorba de 400 de morți și că ceilalți 800 de adepti s-ar fi refugiat în junglă. În realitate cîteva zile mai tîrziu, vizitînd tabăra, s-a constatat că erau

mai mult, astfel că după 17 zile el a adus producătorilor doar 13,4 milioane de dolari, în timp ce costul producției s-a ridicat la 2 milioane de dolari. În aceste condiții, nu este exclus a spune că nu mă va mai vedea mulți ani și nici corespondența nu vom putea. Desigur, după ce pe nenea Béla l-au dus în Ucraina, mama a regretat mult, că a plîns atîta la Paris încît nenea Béla n-a mai putut răbda și s-au întors la Budapesta. Dacă mamei nu i-ar fi fost așa de dor de mine și din această cauză nu s-ar fi simțit atît de nefericită la Paris, nenea Béla n-ar fi ajuns în Ucraina, apoi la închisoare. Dar atunci poate ni s-ar fi întimplat altă nenorocire... Bunica n-a scos, toată după masa, un singur cuvînt. Spre seară însă a sărit brusc și în timp ce ochii i se învîrteau foarte curios, a tipat groaznic la mama, urlînd să nu asculte nimeni de ea, deoarece mama pe toți o să-i nenorocească... știe ea bine

Antihormoni

Igor Torgov și colaboratorii săi din ca-

drul Institutului de chimie biorganică (U.R.S.S.) au obținut în laborator hormoni antijvenali. Cinci zece grame din această substanță vor fi suficiente pentru a înălțura dăunătorii agricoli de pe o suprafață de un hectar. Antihormonii au fost testați cu succes ca mijloc de combatere a gândacului Colorado, a ploșnitei de cîmp, a gândacului de scoarță al molidului. Se impune precizarea că preparatele hormona-

le, spre deosebire de pesticide, nu dăunează mediului înconjurător. În plus, insectele nu se vor putea adapta niciodată la acțiunea antihormonilor.

Mecena

Principalul donator particular al Organizației Mondiale a Sănătății este Ryoichi Sasakawa, mecena japonez, în vîrstă de 87 de ani. Majoritatea donațiilor sale au

fost destinate acțiunilor de luptă împotriva bolilor și foametei. De curînd, Sasakawa a oferit organizației U.N.D.R.O., creată de O.N.U., la Geneva, în 1972, un milion de dolari în scopul instituirii unui premiu anual. Acest premiu va fi acordat începînd din anul 1987 persoanei sau organizației care s-a remarcat în acțiunea de prevenire a catastrofelor naturale în lume.

ELENA GRECESCU

Accente in lume

Revenire fără triumf

George Lucas, cineastul-producător al „epopeii” interstelare „Războiul stelelor”, după o perioadă cînd tot ceea ce atîngea se prefăcea în aur, trăiește acum fenomenul invers. După apariția în anul 1983 al celui de-al treilea episod galactic „Return of the jedi”, G. Lucas s-a

declarat „epuizat” și și-a luat un concediu de doi ani. Revenirea lui pe platouri n-a cunoscut triumful de care se bucură celebrul său erou, Luke Skywalker. Ultimul film pe care l-a produs, „Howard the duck”, a stîrnit, chiar de la apariția sa la începutul lunii august, critica violentă a presei de specialitate. În plus, vînzarea biletelor scade din ce în ce

„Nu vreau să mor... am trăit atît de puțin”

19 martie 1944 a fost ultimul și cel mai disperat semnal de alarmă. Pentru cei cit de cit la curent cu ce s-a întimplat în Europa de la venirea lui Hitler la putere, pătrunderea Wehrmacht-ului în Ungaria nu mai lăsa nici o îndoială asupra faptului că horthyștii, de aici înainte, nu vor mai cunoaște nici o reîntînire în desfășurarea cu toată forța și pînă la capăt a prigonirii și exterminării evreimii. Cei dispuși să privească lucid situația, să tragă concluziile ce se impuneau au fost totuși extrem de puțini. Spaima s-a întetit; agitația tindea spre panică.

„19 martie 1944. Nenea Béla (tatăl vitreg n.n.s.) s-a întors precipitat din oraș împreună cu Alexandru Friedländer — consemnează în jurnalul său Eva Heyman; amîndoi erau albi ca varul. Aud și acum vocea lui nenea Alexandru: s-a sfîrșit cu noi toți; de azi dimineață nemții-s în Budapesta. Oaspeții au plecat repede. Au rămas numai Alexandru Friedländer și soția sa (prietena cea mai bună a mamei). Bunica a deschis radioul. Nu se transmitea programul obișnuit, ci doar marșuri. Cît de tare urăsc marșurile! Nu mai vreau să aud marșuri cît voi trăi! Mama ar fi dorit ca nenea Béla și Alexandru Friedländer să fugă în România încă în noaptea aceasta, căci ei sînt într-o primejdie mai mare decît noi. Nenea Béla e cunoscut în toată țara ca ziarist de stînga, iar nenea Alexandru totdeauna a fost socialist. Cînd Horthy l-a înfrînt pe rege și a devenit regent, nenea Alexandru a trebuit să se refugieze la Viena și multă vreme n-a avut voie să se întorcă acasă. Mama obișnuia să spună că oamenii cinstiți au trebuit mereu să se refugieze din Ungaria, căci altfel îi întemnițau ori îi asasinau. Cei prigoniiți și alungați astfel sînt numiți emigranți. Dar e foarte rău să fii emigrant, căci mereu te copleșeste dorul de patrie și în emigrație rămii tot timpul străin.

Mama și nenea Béla se aflau și ei în emigrație, la Paris, cînd a izbucnit războiul, dar s-au întors, deoarece mama s-a tomut că nu mă va mai vedea mulți ani și nici corespondența nu vom putea. Desigur, după ce pe nenea Béla l-au dus în Ucraina, mama a regretat mult, că a plîns atîta la Paris încît nenea Béla n-a mai putut răbda și s-au întors la Budapesta. Dacă mamei nu i-ar fi fost așa de dor de mine și din această cauză nu s-ar fi simțit atît de nefericită la Paris, nenea Béla n-ar fi ajuns în Ucraina, apoi la închisoare. Dar atunci poate ni s-ar fi întimplat altă nenorocire... Bunica n-a scos, toată după masa, un singur cuvînt. Spre seară însă a sărit brusc și în timp ce ochii i se învîrteau foarte curios, a tipat groaznic la mama, urlînd să nu asculte nimeni de ea, deoarece mama pe toți o să-i nenorocească... știe ea bine

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal - insingeral

că mama va fugi peste graniță (în România — n.n.) iar poliția și nemții îi vor aresta pe ei, pe bunicul și pe bunica, în locul mamei, dar ea, bunica, nu se va lăsa chinuită din cauza mamei... Știți, dragul meu jurnal, care este lucrul cel mai groaznic? Ți-l spun numai tie. Cînd bunica a adormit, bunicul s-a furișat în dormitorul părinților mei. Mama i-a spus bunicului că îi este tare teamă că saraca bunica va înnebuni și atunci ce ne vom face?”

Alexandru Leitner — ultimul președinte, înaintea deportărilor, a comunității evreiești ortodoxe din Oradea — care a redactat un jurnal pînă în ziua în care a pornit ultimul tren spre Auschwitz. notează: „20 martie 1944. Am deschis radioul. Budapesta a rămas în emisiunile sale împotriva evreilor... Mergînd spre magazinul meu, sînt obligat să trec pe lângă sediul șzalaștilor. Aparatele lor de radio, puse la maximum, se aud pînă departe în stradă. Lasă și geamurile larg deschise ca ur-

letele propagate pe unde să-ți spargă timpanele.

Prietenii evrei mă opresc la fiecare pas. Peste tot numai chipuri deznădăjduite. Disperarea îi copleșește pe toți. „La ce ne putem aștepta?” se întreabă fiecare. Va trebui să pierim... Cu cîte un cuvînt de încurajare încerc să liniștesc oamenii, deși convingerea îmi lipsește și mie.”

19 martie 1944 — data la care armatele hitleriste pătrund în Ungaria — a însemnat într-adevăr o agravare bruscă a terorii horthyste. Șovinismul și îndeosebi antisemitismul au luat proporții incredibile. S-a declanșat din prima zi o pregătire psihologică de amploare, fără precedent, în favoarea necesității înăsprii prigoanei, a luării unor măsuri neîndrăgite împotriva tuturor celor care ar îndrăzni să se opună cursului nou al politicii ungare.

Se afirma fără echivoc, cu o cînică limpezime, că dușmanul numărul unu, împotriva căruia trebuia îndreptat atacul principal îl reprezintă evreii.

Așteptam cu încordare și spaimă desfășurarea evenimentelor. Tonul comentariilor radiofonice și al presei devenea tot mai amenințător. 27 martie, la radio: „După constituirea guvernului Sztójay și după ședințele consiliului de miniștri din ultimele zile în cercurile politice s-a format părerea generală că sînt de așteptat schimbări radicale în politica internă și externă a țării. În curînd se vor lua — și încă într-un ritm rapid — toate măsurile necesare pentru a lichida întunecatele forțe distructive care, în ultima vreme, se organizau pe față cu o îndrăzneală oarbă, pentru a sparge frontul ungar interior și a separa Ungaria de marele ei aliat... Cel mai important grup de probleme îl va constitui noua reglementare a problemei evreiești.”

În aceeași zi, Ellenék din Cluj anunța

în titlu, pe pagina I-a: „Zilele acestea vor apare legi de importanță hotărîtoare în legătura cu problema evreiască.”

Oricît încercam părinții să-și ascundă îngrijorarea, spaima din ochii lor se furișă în sufletul copiilor. Fetita lui Dora Ferenc din Cluj, — abia împlinise 12 ani — notează în jurnalul ei:

„26.III.1944. Se petrec evenimente groaznice. Mă tem că vor veni altele și mai groaznice. Sîntem cu toții în miinile lui Dumnezeu.”

La Oradea, Eva Heyman scrie:

„27 martie 1944. Le-am dat lui Juszt (educatoarea ei, n.n.) bijuteriile bunicii și am hotărît că altceva nu mai ascundem nimic, căci — spune mama — dacă ascundem lucruri pot să ne ucidă. Acum toți, pentru orice, spun că ne vor ucide. E groaznic și faptul că mama, de cîte ori sună cineva la ușă, strigă disperată că au venit să-l ia pe nenea Béla. Se vede și de aici cît de mult îi iubește mama pe nenea Béla; nici măcar nu-i trece prin minte că jandarmii ar putea să ne ia și pe noi.

28 martie. Acum a fost la noi tanti Friedländer. În zori, nemții și poliștii unguri l-au ridicat pe nenea Alexandru și pe toți despre care au știut că sînt socialiști și comuniști. Au scotocit toată casa și de atunci nu se știe ce s-a întimplat cu nenea Alexandru. La noi focul arde astăzi în trei sobe. Mama arde toate cărțile lui nenea Béla și scrierile pe care i le-a trimis cînd încă nu era soția lui. Toată casa e plină de un miros urit, de ars. Astăzi seară am auzit la radio că toate romanele lui nenea Béla vor fi duse la Budapesta într-o topitorie, cărțile lui nu-i voie să mai fie citite, căci sînt dăunătoare. Dar nu numai cărțile lui nenea Béla sînt dăunătoare, ci și ale altora. De exemplu ale lui Molnár Ferenc, a cărui carte „Copiii din strada Pál” și eu am citit-o. Ce poate dăuna oamenilor din ceea ce scrie acolo nu-mi dau seama. Eu am plîns foarte tare cînd Nemecsek moare în carte. Eu totdeauna plîng cînd citesc undeva că cineva a murit. Eu nu vreau să mor, căci am trăit atît de puțin.”

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

